

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ.
ΑΙΤΙΕΣ, ΛΑΘΗ, ΠΑΡΑΛΗΨΕΙΣ.»**

ΤΕΛΙΔΗ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΠΑΝΟΥΣΗ ΜΑΡΙΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΝΤΕΜΠΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2012

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την διαδικασία εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας αισθανόμαστε την ανάγκη να εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας στον εποπτεύοντα καθηγητή μας κύριο Ντεμίρη Κωνσταντίνο για την πλήρη υποστήριξη και καθοδήγησή του σε όλη τη διάρκεια της εργασίας μας. Επιπλέον θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τους γονείς μας για την πολύπλευρη στήριξή τους σε όλη την διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	6
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	6
1.1 ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ('49-'11).....	6
1.1.1 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΣ (1950-1974)	6
1.1.2 Η ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1974-1990	7
1.1.3 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1990-2002: Η ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΟΧΗ	9
1.1.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2002-2010: Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ.....	10
1.2 Η ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	11
1.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ.....	13
1.4. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΤΟ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	17
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2007 – 2008	17
2.1 ΤΟ ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	17
2.2 ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	18
2.3 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΗΤΑΝ ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ	19
2.4 ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑ ΕΕ	20
2.5 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	26
ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ	26
3.1 ΘΕΩΡΙΑ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ (ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ-ADAM SMITH).....	26
3.2 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΪΝΣΙΑΝΙΣΜΟΥ (ΤΖΟΝ ΜΕΙΝΑΡΝΤ ΚΕΥΝΣ)	26
3.3 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ (ΜΙΛΤΟΝ ΦΡΙΝΤΜΑΝ - ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟΥ).....	28
3.4 ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	31
Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	31

4.1 Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (ΔΝΤ).....	31
4.2 ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	33
4.3 ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ	34
4.4 ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	36
4.5 ΑΝΕΦΙΚΤΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ.....	39
4.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΕΦΙΚΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ.....	39
4.7 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	40
4.8 ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	41
4.8.1 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	43
ΕΝΝΟΙΕΣ & ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	43
4.1 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ.....	43
4.2 ΑΝΕΡΓΙΑ	45
4.3 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ.....	49
4.4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	55
ΑΙΤΙΕΣ ΛΑΘΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	55
5.1 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	55
5.2 ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΑΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	56
5.3 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	66
ΟΙ ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ.....	66
6.1 Η ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	66
6.2 ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ	68
6.3 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ-ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	69
6.4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ, ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ.....	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	74
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	74

7.1 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	74
7.2 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	75
7.3 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΥΛΙΚΟΥ: ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	75
7.4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	76
7.5 ΔΕΙΓΜΑ	77
7.6 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.....	78
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	78
2. ΗΛΙΚΙΑ	79
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	96
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 : ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.1 ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ('49-'11)

1.1.1 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΣ (1950-1974)

Η Ελλάδα μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και τον ένοπλο εμφύλιο σπαραγμό, ήταν μια κατεστραμμένη χώρα. Δεν είχε κεφάλαια, υποδομές και μηχανολογικό εξοπλισμό. Βρισκόταν σε μια άθλια κατάσταση παντελούς ισοπέδωσης. Ο αγροτικός τομέας παρήγαγε κάτω από το μισό της προπολεμικής περιόδου, υπήρχε υπερπληθωρισμός και τεράστιες υποτιμήσεις της δραχμής. Κάτω από αυτές τις συνθήκες έγιναν σύμφωνα με το "Δόγμα Τρούμαν" (Μάρτιος 1947) και το "Σχέδιο Μάρσαλ" μαζικές επενδύσεις στη χώρα μας από κεφάλαια των ΗΠΑ. Γύρω από το 1950 οι επενδύσεις αυτές άρχισαν να αποδίδουν και η παραγωγή έφτασε στα προ του Β' παγκοσμίου πολέμου επίπεδα αλλά με τον πληθωρισμό ακόμη κοντά στο 10% και το έλλειμμα στο 25%¹.

Από το 1950 και μετά η Ελλάδα άρχισε να ανακάμπτει τάχιστα. Μετά την μεγάλη υποτίμηση του 1953 η οποία έγινε για αναπτυξιακούς λόγους, η κυβέρνηση ακολούθησε μια φιλελεύθερη οικονομική πολιτική ελευθερώνοντας κάπως το διεθνές εμπόριο ενώ λόγω της οικονομικής σταθερότητας οι Έλληνες καθώς και άλλοι άρχισαν να εμπιστεύονται την δραχμή και να αποταμιεύουν σε δραχμές αντί σε χρυσό που ήταν μέχρι τότε γενικός κανόνας. Αυτό αύξησε την αποταμίευση της οικονομίας βάζοντας τα θεμέλια για τη συνέχιση της οικονομικής προόδου, ενώ παράλληλα συνέβαλε στην μείωση του πληθωρισμού καθώς η αποταμίευση μείωσε την ποσότητα χρήματος με φυσικό τρόπο².

¹ Αναδρομή στην οικονομική ιστορία της Ελλάδος από 1949 έως 2010,

Διαθέσιμο στο: <http://olympia.gr/2011/10/24/%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%>

² Η συνοπτική οικονομική ιστορία της Ελλάδος (1949-2010)

Διαθέσιμο στο: <http://radicaldesire.blogspot.gr/2010/02/greek-rider-1949-2010.html>

Αυτά όλα οδήγησαν στο συγκλονιστικό οικονομικό αποτέλεσμα ενός πραγματικού «θαύματος». Η κατεστραμμένη Ελλάδα του 1948 άρχισε την δεκαετία του 1950 και 1960 να αναπτύσσεται με ρυθμούς που βλέπουμε σήμερα μόνο στην Κίνα, δηλαδή ρυθμούς γύρω από το 10% κάθε χρόνο. Κάποιες χρονιές η Ελλάδα είχε την ταχύτερη ανάπτυξη (μαζί με την Ιαπωνία) σε όλο τον κόσμο. Κατά μέσο όρο η ανάπτυξη μας από το 1950-1967 αυξανόταν κάθε χρόνο πάνω από 7%.

Η Ελλάδα το Νοέμβριο του 1962 υπέγραψε τελωνειακή ένωση με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η Ελλάδα του 1960 γνώρισε μια τρομακτική ανάπτυξη, νέα κτίρια, νέοι δρόμοι, νέα εργοστάσια, φτηνό εργατικό δυναμικό, μεγάλη αύξηση της παραγωγικότητας, μεγάλες εγχώριες επενδύσεις από τις αποταμιεύσεις που είχαν αρχίσει από το 1953. Ο παράδεισος του κάθε επιχειρηματία και των επιχειρήσεων. Οι μετανάστες έστελναν πίσω στην πατρίδα πολλά χρήματα (όπως κάνουν σήμερα οι αλλοδαποί) ενώ και ο τουρισμός είχε δειλά, δειλά ξεκινήσει. Μια εντυπωσιακή οικονομική πρόοδος που βασίστηκε στις τεράστιες εισοδηματικές ανισότητες.

Κατά την περίοδο της δικτατορίας ο πληθωρισμός αυξήθηκε, το δημόσιο χρέος τριπλασιάστηκε, η ανάπτυξη προσγειώθηκε απότομα και η διαφθορά του κράτους έβαλε φραγμό στις Ευρωπαϊκές μας φιλοδοξίες. Η ελληνική ανάπτυξη σημείωσε μεγάλη αύξηση αλλά όμως την ίδια περίοδο ο μέσος όρος των άλλων αναπτυσσόμενων χωρών πήγαν πολύ καλύτερα από εμάς. Κάτι απαράδεκτο δεδομένων των νέων υποχρεώσεων λόγω μόχλευσης της οικονομίας και αύξησης του δημοσίου χρέους. Η ελληνική οικονομία υπέστη ζημιά αυτή την περίοδο παρόλο το ότι ευνόησε με διεφθαρμένο τρόπο κάποιους υποστηρικτές της³.

1.1.2 Η ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1974-1990

Η μεταπολίτευση βρήκε την ελληνική οικονομία σε στασιμότητα και τη διεθνή οικονομία να ταλανίζεται. Ο τότε πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής ακολούθησε περιορισμένη οικονομική πολιτική χωρίς παροχές, μείωσε λίγο τον πληθωρισμό και άρχισε και πάλι να αυξάνεται η ανάπτυξη και το εθνικό προϊόν κατά σημαντικά ποσοστά (3%-4% ανά έτος). Η δεκαετία του 1970 ήταν μια δεκαετία

³ Αναδρομή στην οικονομική ιστορία της Ελλάδος από 1949 έως 2010

Διαθέσιμο στο:

<http://thesecretrealtruth.blogspot.com/2011/10/1949-2010.html#ixzz2BL7aoXau>

πετρελαϊκών κρίσεων και κλυδωνισμών του κεϋνσιανού μοντέλου διεθνώς. Η Ελλάδα είχε ακόμη αρκετά περιθώρια ανάπτυξης αλλά οι διεθνείς αυτές συνθήκες δεν επέτρεψαν – παρά την καλυτέρευση της οικονομίας μας- να επανέλθουμε σε επίπεδα του 1960. Παρόλα αυτά η Ελλάδα γίνεται μέλος της ΕΟΚ και η οικονομία μας αργά αλλά σταθερά αντιμετωπίζει τις διεθνείς δυσκολίες. Εκείνη την περίοδο η Ιρλανδία ήταν εμφανώς πιο φτωχή χώρα από την Ελλάδα ενώ το δημόσιο χρέος μας ήταν στα επίπεδα του 28% του ΑΕΠ.

Η δεκαετία του 1980 αποδιάρθρωσε όλη την εγχώρια παραγωγική η οποία πλέον στήριξε την επιβίωση της στο στην διαπλοκή, στη διαφθορά και τις ελάχιστες, ή μηδενικές επενδύσεις.

Οι μεγάλες οικονομικές κρίσεις τελειώνουν το 1982 αλλά στην Ελλάδα ο πληθωρισμός μόλις τότε αρχίζει να ανεβαίνει ανεξέλεγκτα φτάνοντας στα επίπεδα του 20%+, το δημόσιο χρέος εκτοξεύεται μέχρι στο 1989-1990 στο 100%+ του ΑΕΠ ενώ οι κρατικές δαπάνες δεν έχουν κανένα αναπτυξιακό όραμα και τα ελλείμματα φτάνουν επίσης το 20%.

Λίγο μετά τις εκλογές του 1985 η Ελλάδα είχε πληθωρισμό 25% και εκρηκτικό πρόβλημα με τα επιτόκια και τα ελλείμματα. Από τα περίπου 680 δις δρχ. χρέους το 1980 φτάσαμε το 1990 στα περίπου 11 τρις δρχ.. Από το 1980 έως σήμερα το χρέος αυξήθηκε κατά 200 φορές φτάνοντας τα περίπου 350 δις ευρώ, μένει να δούμε πόσο αυξήθηκαν αθροιστικά τα άλλα στοιχεία που το επηρεάζουν.

Επίσης, την δεκαετία του 1980 η παραγωγικότητα της εργασίας κατέρρευσε, οι επιχειρήσεις αντιμετώπιζαν εντελώς ασταθές οικονομικό περιβάλλον ενώ είχαν επιπλέον να αντιμετωπίσουν πανίσχυρα συνδικάτα, αντιπαραγωγική εργασιακή κουλτούρα, μεγάλες αυξήσεις μισθών και περιορισμούς στις αυξήσεις των τιμών των προϊόντων τους. Η δεκαετία του 1980 αποδιάρθρωσε όλη την εγχώρια παραγωγή η οποία πλέον στήριξε την επιβίωσή της στο ρουσφέτι, την διαπλοκή και τις ελάχιστες ή μηδενικές επενδύσεις.

Παρόλο που κάποιες χρονιές το ΑΕΠ μειώθηκε και η ανεργία αυξήθηκε από το 2,4% το 1980 στο 6,4% το 1990, η δεκαετία του 1980 μείωσε τις εισοδηματικές διαφορές. Το δε εξωτερικό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε παρόλο που το συνολικό δημόσιο χρέος εκτοξεύτηκε.

1.1.3 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1990-2002: Η ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΟΧΗ

Παρά την άσκηση σφιχτής οικονομικής πολιτικής η οικονομία δεν μπόρεσε να επανέλθει σε ανταγωνιστική τροχιά. Ο πληθωρισμός και το έλλειμμα μειώθηκαν μεν αλλά όχι ικανοποιητικά. Το δημόσιο χρέος είχε ήδη μια ανεξέλεγκτη ανοδική τροχιά και έτσι αυξήθηκε περισσότερο ενώ το ΑΕΠ έμεινε στάσιμο λόγω της πολύ περιοριστικής πολιτικής. Άρχισαν να γίνονται οι πρώτες ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων οργανισμών.

Στην συνέχεια, από το 1994-1996 ακολουθήθηκε μια πιο σφιχτή οικονομική πολιτική. Μέσα σε λίγα χρόνια τα ελλείμματα αποκλιμακώθηκαν ραγδαία, ο πληθωρισμός επανήλθε σε μονοψήφιο αριθμό μετά από περίπου 20 χρόνια. Μετά από αυτή την προσπάθεια, αντί η Ελλάδα να κάνει πίσω, όπως είχε κάνει το 1987, ο τότε πρωθυπουργός έβαλε ψηλότερα τον πήχη με την επέκταση της προσπάθειάς για να εισαχθεί η Ελλάδα στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Με την είσοδο της Ελλάδας στην ΟΝΕ, τα επιτόκια που δανείζονται οι πολίτες και το κράτος, πέφτουν δραματικά⁴.

Τον Μάρτιο του 1998 η δραχμή υποτιμάται και η δραχμή “δένεται” στον ευρωπαϊκό μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών με ισοτιμία 353,109 δραχμές ανά ευρώ⁵. Ενώ το 2001 η Ελλάδα συμμετέχει στην ΟΝΕ κάνοντας την πρώτη ανατίμηση της δραχμής στην ιστορία της (συμβολικό γεγονός) αφού από 353,109 η ισοτιμία διαμορφώθηκε στις 340,75. Την περίοδο αυτή συντελείται ένα οικονομικό θαύμα ανάλογο του 1960. Η ανάπτυξη εκτοξεύεται μετά από πολλά χρόνια σε επίπεδα της τάξης του 4%, οι επενδύσεις αυξάνονται, η παραγωγικότητα της εργασίας αυξάνεται, η ανεργία μειώνεται, ο πληθωρισμός εκμηδενίζεται και η χώρα εξαφανίζει τα ελλείμματά της. Το δημόσιο χρέος συνεχίζει να αυξάνεται αλλά πλέον δεν αποτελεί πρόβλημα γιατί αυξάνεται παράλληλα και το ΑΕΠ της χώρας με πολύ ταχείς ρυθμούς⁶.

⁴ Η πορεία του ελληνικού χρέους από το 1980,εως το 2009,

Διαθέσιμο στο: <http://filikietaireia.blogspot.gr/2011/06/h-1980.html>

⁵ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, 2009

⁶ Η συνοπτική οικονομική ιστορία της Ελλάδος

Διαθέσιμο στο: <http://radicaldesire.blogspot.gr/2010/02/greek-rider-1949-2010.html>

1.1.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2002-2010: Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Το κύριο στοιχείο της περιόδου αυτής, είναι τα χαμηλά επιτόκια. Με την είσοδο της Ελλάδος στην ΟΝΕ τα επιτόκια που δανείζονται οι πολίτες και το κράτος μειώνονται. Ήδη από το 1997 ο πολύς κόσμος έχει αρχίσει να αυξάνει το δανεισμό του από τις τράπεζες. Από το 2001 και μετά ο πρωθυπουργός θεώρησε ότι πέτυχε το στόχο του και θέλησε να κάνει κάποιες κοινωνικές παροχές, παράλληλα η χώρα ανέλαβε την ολυμπιάδα του 2004 μαζί με μεγάλες οικονομικές υποχρεώσεις. Έτσι σύντομα το κράτος άρχισε να δανείζεται μεγάλα ποσά κυρίως από το εξωτερικό. Ποσά που προστίθενται σε ένα μεγάλο δημόσιο χρέος.

Η είσοδος στην ΟΝΕ αποτέλεσε τη διόρθωση των οικονομικών σφαλμάτων της δεκαετίας του 1980. Επειδή η χώρα μπήκε στην ΟΝΕ και η τότε πολιτική αρχή πέτυχε κάποια εντυπωσιακά οικονομικά αποτελέσματα, δεν σημαίνει ότι όλα τα προβλήματα λύθηκαν. Έτσι, τώρα φάνηκαν τα διαρθρωτικά προβλήματα και ανισοροπίες που είχε η χώρα σε σχέση με τον διεθνή ανταγωνισμό. Παρά τις μεγάλες ιδιωτικοποιήσεις, ο στενός δημόσιος τομέας συνέχιζε και λειτουργούσε αναποτελεσματικά ενώ η διαφθορά ήκμαζε.

Ξαφνικά όμως μετά από τους ολυμπιακούς αγώνες και μετά από 2-3 χρόνια επεκτατικής και “κοινωνικής” οικονομικής πολιτικής (2001-2004), άρχισαν να φαίνονται τα διαρθρωτικά προβλήματα. Η ανταγωνιστικότητα της εργασίας άρχισε να πέφτει, η ανάπτυξη άρχισε να μειώνεται, τα ελλείμματα να αυξάνονται και το δημόσιο χρέος να διογκώνεται. Και όσο αυτός ο φαύλος κύκλος συνεχιζόταν τόσο το δημόσιο δανειζόταν για να χορηγεί “κοινωνικές” παροχές με σκοπό να αναπληρώσει την αγοραστική δύναμη που χανόταν λόγω της έλλειψης ανταγωνιστικότητας.

Άλλωστε οι διεθνείς συνθήκες μετά το 2001 είχαν αρχίσει να αλλάζουν. Η ύφεση της παγκόσμιας οικονομίας μας επιβράδυνε την πορεία της χώρας. Μετά από το 2003 που η ανάπτυξη επανήλθε διεθνώς οι αδυναμίες άρχισαν να βαραίνουν στην Ελλάδα.

Συνεπώς, αργά και σταθερά η έλλειψη ανταγωνιστικότητας, το αυξημένο δημόσιο χρέος, η μειωμένη παραγωγικότητα σε σχέση με τον διεθνή ανταγωνισμό, τα μεγάλα ελλείμματα λόγω “κοινωνικών” παροχών και ολυμπιακών αγώνων, η νέα οικονομική κρίση που άρχισε να φαίνεται από το 2007 και έφεραν την οικονομία σε τέλμα.

Ο δανεισμός της Ελλάδος ακολούθησε την εξής πορεία τα τελευταία χρόνια:

1996-2001=29 δις ευρώ

2001-2004=43 δις ευρώ

2004-2009=186 δις ευρώ

Αναλυτικότερα κατά την περίοδο Μαΐου του 2006 – Μαΐου 2007 τα τέσσερα στα δέκα ευρώ που δανείστηκαν τα νοικοκυριά από τις τράπεζες, χρησιμοποιήθηκαν στην αναχρηματοδότηση παλαιότερων οφειλών δανείων . Αξιοσημείωτο είναι ακόμα πως το 2011 το 50% των εργαζομένων Ελλήνων ηλικίας 31-47 ετών έχει πάρει δάνειο με προοπτική εξόφλησης σε 65 έτη δηλαδή την περίοδο συνταξιοδότησης τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζει κάποιο μέρος της αποταμίευσης του εισοδήματος του που έχει για την χρηματοδότηση της συνταξιοδοτικής του ζωής. Η αυξημένη αυτή χρέωση εκθέτει τα νοικοκυριά στον κίνδυνο του πληθωρισμού, των επιτοκίων και της αβεβαιότητας που αφορά το μελλοντικό τους εισόδημα⁷.

1.2 Η ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η Ελληνική οικονομία έδινε σημάδια επιβράδυνσης, ενώ ο δημόσιος δανεισμός είχε αρχίσει να εκτινάσσεται. Το Ελληνικό κράτος ξεκίνησε να δανείζεται κοντά στα 2 δισεκατομμύρια το μήνα και έφτασε το 2008 να δανείζεται 1 δισεκατομμύριο κάθε δέκα μέρες. Στην συνέχεια το 2009 το κράτος έφτασε να δανείζεται 1δισεκατομμύριο την εβδομάδα.

Ήταν πια γεγονός πως η Ελληνική δημοκρατία ξοφλούσε τα δανεικά με νέα δάνεια .Όταν η Ελληνική οικονομία βυθιζόταν στην άβυσσο, η χώρα απλώς έψαχνε μία ημερομηνία κατάλληλη για εκλογές. Η χώρα έμοιαζε να έχει αποσυγχρονιστεί από το παγκόσμιο ρολόι. Ενώ οι αγορές κατέρρεαν η Ελλάδα παρακολουθούσε την περιδίνηση της οικονομικής κρίσης σαν κάτι το μακρινό, σαν μια εξωτική καταστροφή με μία σχετική αδιαφορία.

Η Ελλάδα ως χώρα είχε πολλές αδυναμίες και ήταν σχετικά ευάλωτη. Παρ' όλα αυτά είχε και κάποια πλεονεκτήματα που της επέτρεψαν το 2008 να προλάβει τα χειρότερα. Αυτά είναι:

⁷ Αναδρομή στην οικονομική ιστορία της Ελλάδος από 1949 έως 2010

Διαθέσιμο στο:

<http://thesecretrealtruth.blogspot.com/2011/10/1949-2010.html#ixzz2BL7aoXau>

1) Σε αντίθεση με την Ισπανία και την Ιρλανδία που οι τιμές των ακινήτων είχαν αυξηθεί κατά 170% , στην Ελλάδα η αύξηση των ακινήτων είχε συγκρατηθεί σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα.

2) Ο ιδιωτικός δανεισμός μπορεί να παραφούσκωνε μετά την ένταξη στο ευρώ αλλά παρέμεινε ένας από τους χαμηλότερους στη Ευρώπη. Η Ελλάδα ήταν ένα υπερδανεισμένο κράτος με μεγάλο δημόσιο χρέος αλλά δεν είχε υπερδανεισμένα νοικοκυριά και επιχειρήσεις όπως οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες.

Ίσως αυτά τα πλεονεκτήματα να είχαν απαλλάξει τη χώρα από την κρίση χρέους. Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα έμαθε να ζει με επιδοτήσεις και εγγυημένες κρατικές συμβάσεις, η μεσαία τάξη της αυτοαπασχόλησης έμαθε να αναπαράγεται χάρη στην επίσημη ανοχή στη φοροδιαφυγή και με την εισφοροδιαφυγή με προστατευόμενο από το κράτος κύκλο εργασιών και ποσοστό κέρδους.

Με μια πιο αναλυτική ματιά από το Σεπτέμβριο του 2008 μέχρι και σήμερα η Ελλάδα ζει κάτω από τον έντονο προβληματισμό και την ανησυχία λόγω της οικονομικής κρίσης η οποία έχει χαρακτηριστεί η χειρότερη των τελευταίων 70 χρόνων. Στην Ελλάδα τα αίτια της κρίσης δεν έγιναν αντιληπτά από μία μερίδα ανθρώπων που δεν ενδιαφέρονται να την κατανοήσουν λόγω της ευημερίας στην καθημερινή τους ζωή. Υπήρχε η ψευδαίσθηση της οικονομικής ασφάλειας για τους περισσότερους πράγμα που κλονίστηκε το φθινόπωρο του 2008 μέσω των ΜΜΕ. Με την αυξημένη ανεργία, την διαρκή συρρίκνωση των επενδύσεων και την επιβράδυνση κυκλοφορίας χρήματος η αγορά άρχισε να στενεύει. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας το Δεκέμβριο του 2008 η ανεργία διαμορφώθηκε στο 8,9% από 7,8% το Νοέμβριο ενώ ταυτόχρονα ο μέσος όρος της ανεργίας στην Ευρωζώνη ήταν 8,1%. Το Δεκέμβριο του 2008 ο ετήσιος ρυθμός ανόδου της συνολικής χρηματοδότησης προς το σύνολο των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών ήταν 16,4% από 21,5% που ήταν το Δεκέμβριο του 2007. Η γραμμή εθνικού εισοδήματος πέφτει και η γραμμή του χρέους ανεβαίνει. Το 2008 το έλλειμμα άγγιξε τα 12δισ και το χρέος τινάχτηκε στο 110% του ΑΕΠ .

Το 2009 τα δημόσια έσοδα παρουσιάζουν υστέρηση 3% και οι δημόσιες δαπάνες είχαν αυξηθεί κατά 30%. Το έλλειμμα ξεπέρασε τα 24δισ και στο χρέος προστέθηκαν άλλα 34δισ μέσα σε ένα χρόνο. Το πρώτο τρίμηνο του 2009 το ταμειακό έλλειμμα του δημοσίου ξεπέρασε τα 8δισ ευρώ. Η κυβέρνηση ανακοίνωνε μέτρα περιορισμού του ελλείμματος και πάγωμα στους μισθούς του δημοσίου. Παρ' όλα αυτά η Ελλάδα εν μέσω κρίσης παραλάμβανε μέτρα ενίσχυσης πολυτελών αυτοκινήτων, επιδείνωνε

δηλαδή το πρόβλημα. Το κονδύλι για μισθούς, συντάξεις, επιδόματα και καταναλωτικές δαπάνες του δημοσίου αυξήθηκε το 2009 κατά 8,5δισ ευρώ ενώ τα δημόσια έξοδα μειώθηκαν κατά 2,3 δισ σε σχέση με το 2008. Το 2009 η Ελλάδα είναι η χώρα με το μεγαλύτερο χρέος στην Ευρωζώνη και το δεύτερο μεγαλύτερο έλλειμμα ως ποσοστό εισοδήματος.

1.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ

Τα δεδομένα παρουσιάζουν την οικονομία της Ελλάδας να μη βρίσκεται απλώς σε μία κατάσταση βαθιάς κρίσης ή χρόνιας ύφεσης. Ο γενικός δείκτης πχ. του λιανικού εμπορίου, κοινώς ως τζίρος της αγοράς παρουσίασε σε δωδεκάμηνη βάση για το 2010 μία πτώση της τάξης του 12% έναντι μείωσης 6,3% το 2009. Αυτό σημαίνει πως η εσωτερική αγορά δε συρρικνώνεται απλώς, αλλά καταρρέει. Και μαζί της καταρρέει και η μεγάλη πλειονότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που στηρίζονται σ' αυτήν. Το χειρότερο απ' όλα είναι το επίπεδο των επενδύσεων όπου με βάση το τριμηνιαίο δείκτη ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου, η υποχώρησή τους μέσα στο 2010 υπερβαίνει το 20%, έναντι μείωσης 11% του 2009. Αυτή τη στιγμή το επίπεδο των επενδύσεων στην Ελλάδα βρίσκεται 12,5% χαμηλότερα από το πρώτο τρίμηνο του 2000.

Με άλλα λόγια μέσα σε δύο χρόνια είχε εξανεμιστεί το σύνολο των επενδύσεων που έγιναν την τελευταία δεκαετία. Αυτή είναι η απαρχή ενός φαύλου κύκλου που εξοβελίζει στο μακρινό μέλλον, αν δεν αποκλείει την όποια δυνατότητα ανάκαμψης. Η διαρκής συρρίκνωση των εισοδημάτων εξασφαλίζει ότι η εσωτερική αγορά αδυνατεί να ανακάμψει. Κι όσο η εσωτερική αγορά δεν ανακάμπτει, δεν υπάρχει κανενός είδους περιθώριο για την ανάκαμψη των επενδύσεων στην οικονομία. Ιδίως από την στιγμή που η ελληνική οικονομία εν μέσω χρεοκοπίας και χρόνιας ύφεσης δέχεται μία τρομακτική επίθεση κερδοσκοπίας από τα ποικίλα μονοπωλιακά κυκλώματα.

Οι τιμές παραγωγού της βιομηχανίας αυξήθηκαν σε δωδεκάμηνη βάση το 2010 κατά 6,7%, όταν το 2009 είχαν μειωθεί κατά 5,8%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην άνοδο των τιμών των εισαγωγών, που ανήλθε στο 10% το τελευταίο δωδεκάμηνο, όταν κατά μέσο όρο στην ευρωζώνη οι τιμές των εισαγωγών κατά το ίδιο διάστημα ανήλθαν στο 4,6%. Ακόμα και στα καύσιμα η Ελλάδα πληρώνει προσαυξημένες

τιμές εισαγωγής κατά τουλάχιστον 15% έναντι των υπολοίπων χωρών στην ευρωζώνη. Αυτό σημαίνει ότι τα μονοπωλιακά κυκλώματα της αγοράς βρήκαν την ευκαιρία να λεηλατήσουν την ελληνική οικονομία με μονοπωλιακά ψηλές τιμές. Η ελευθερία των αγορών και των ανοιχτών συνόρων στις πολυεθνικές τους δίνει τη χαριστική βολή στη χρεοκοπημένη Ελλάδα.

1.4. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΤΟ

Από την ίδρυσή της η ΕΕ κλήθηκε να αντιμετωπίσει σοβαρότατα διαρθρωτικά προβλήματα που έγιναν εντονότερα με την επιβολή του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος. Αυτά είναι τα ακόλουθα:

A. Η έλλειψη της ομοιογένειας.

Οι ιδρυτές της ευρωπαϊκής ένωσης αγνόησαν εντελώς όλες τις παλαιότερες θεωρίες που υποστήριζαν ότι είναι εξαιρετικά επικίνδυνη η οικονομική ενοποίηση χωρών που εμφανίζουν βαθιές διαφορές επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ τους. Σε μία τέτοια περίπτωση λειτουργούν από κοινού δύο φαινόμενα: το πρώτο διευρύνει τις αρχικές αναπτυξιακές διαφορές και το δεύτερο δημιουργεί πόλους έλξης που διαχωρίζουν αυτόματα τις οικονομίες σε κυρίαρχες και υποτελείς. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες που συνυπάρχουν με οικονομίες πιο προηγμένες στην ίδια ένωση, υφίστανται κλείδωμα των παραγωγικών τους διαρθρώσεων – μέσω της ελευθερίας των διεθνών συναλλαγών- οι οποίες παύουν να εξελίσσονται, αλλά αντιθέτως εξυπηρετούν τα συμφέροντα των πιο προηγμένων. Αυτός είναι και ο πρωταρχικός ρόλος για τον οποίο οι λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες παρεμποδίζονται στην προσπάθειά τους να αναπτυχθούν.

Η πρόσφατη κρίση χρέους, εκτός από την αδυναμία της οικονομίας που διανοίγεται στο ελεύθερο εμπόριο πριν ολοκληρώσει την ανάπτυξή της να αποκτήσει υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας απέδειξε και τον κίνδυνο του πλήρη αποπροσανατολισμού της παραγωγής. Η ευκολία εξασφάλισης των απαραίτητων αγαθών, μέσω των εισαγωγών, που επιπλέον προέρχονται από πιο προηγμένες οικονομίες, δυσχεραίνει τη δημιουργία νέων παραγωγικών κλάδων ή ακόμη και την συνέχιση των υφιστάμενων, που δεν έγιναν ακόμη ανταγωνιστικοί. Στην Ελλάδα ο

δείκτης εξάρτησης από τις εισαγωγές αυξάνει συνεχώς μετά την πρόωρη ένταξη της στην Ευρώπη. Το ποσοστό συμμετοχής της Ελλάδας στο διεθνές εμπόριο το 1990 ήταν 0,23% και το 2008 ήταν 0,16%.

B. Η πρόωρη δημιουργία του ευρώ.

Η λειτουργία ενός κοινού νομίσματος απαιτεί ισχυρή εμπορική συγκέντρωση, υψηλό βαθμό παραγωγικής εξειδίκευσης, σημαντική κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής, μεγάλη ελαστικότητα τιμών και μισθών, μηχανισμούς μεταφοράς μέσω για την ισοσκέλιση προϋπολογισμών μεταξύ κρατών, συγχρονισμό των κυκλικών διακυμάνσεων και κοινές προτιμήσεις. Προϋποθέσεις που δεν υπήρχαν στην Ευρώπη όταν δημιουργήθηκε το ευρώ. Έτσι είναι λογικό να μην μπορεί να λειτουργήσει ως κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα. Αυτή η ψευδοκατασκευή πάνω στη οποία κτίστηκε το ευρώ οδήγησε σε πλήρη αθέτηση όλων των αρχικών υποσχέσεων τη Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως της σύγκλισης του Βορρά και του Νότου, της ταχύρυθμης ανάπτυξης όλων των κρατών-μελών της, της δικαιότερης κατανομής εισοδήματος αλλά και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Έτσι διαπιστώνεται απόκλιση και όχι σύγκλιση ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο. Ακόμη το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα ευθύνεται και για την σημαντική επιδείνωση των οικονομιών του ευρωπαϊκού Νότου. Οι πρόσφατες εξελίξεις απέδειξαν ότι η ελληνική κρίση, αλλά και η κρίση του ευρωπαϊκού Νότου είναι στην ουσία κρίση της ευρωπαϊκής ένωσης και εκφράζεται μέσω των τραπεζών της.

Γ. Οι άδικες θυσίες θα αποδειχθούν χωρίς αντίκρισμα

Η Ελλάδα που ήταν η πιο αδύναμη οικονομία της Ένωσης τη στιγμή της ένταξης της εξακολουθεί να παραμένει η ασθενέστερη της ευρωζώνης και 30 χρόνια αργότερα. Οι συνέπειες αυτής της πολιτικής στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερες εξαγριωτικές για το λαό και τους εργαζόμενους. Και τούτο εξαιτίας των άκρως δυσμενών δεδομένων κατά την εκκίνηση, όπως μεταξύ άλλων των πολύ χαμηλών επιπέδων μισθών, της πολύ άνισης κατανομής του εισοδήματος, της πολύ υψηλής ανεργίας αλλά και του υψηλού πληθωρισμού, που προστίθενται στην παγκόσμια τάση ύψωσης των τιμών των πρώτων υλών και των βασικών ειδών διατροφής αλλά και πρόσφατα του πετρελαίου. Ακόμα στο ΑΕΠ της Ελλάδας η συμμετοχή του τουρισμού είναι ιδιαίτερος υψηλή και ανήκει στις δραστηριότητες που υφίστανται τη μεγαλύτερη πτώση, από κοινού με τα ναυπηγεία.

Παρότι η ελληνική περίπτωση λιτότητας αναγνωρίζεται γενικώς ως η σκληρότερη που θα μπορούσε να γίνει, υπάρχει γενικός ξεσηκωμός των εργαζομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη εναντίον των μέτρων που προωθεί η ΕΕ, για να εξαφανίσει με ταχείς ρυθμούς ελλείμματα και χρέη των κρατών-μελών. Τα μέτρα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα ένα ποσοστό Ευρωπαίων πολιτών, ήδη επικίνδυνα ψηλό, να δηλώνει ότι στο διάστημα των 12 τελευταίων μηνών αδυνατεί να καλύψει βασικές ανάγκες.

Το αξεπέραστο όμως πρόβλημα της Ελλάδας αυτή την περίοδο, δεν είναι τόσο το υψηλό δημόσιο χρέος και έλλειμμα, όσο η εφαρμογή στρατηγικής και μέτρων μακροοικονομικής πολιτικής, που είναι ακατάλληλα για την ελληνική οικονομική πραγματικότητα, και γι' αυτό επιδεινώνουν την κατάσταση. Πράγματι, και σε πείσμα της σφοδρότατης κρίσης που διανύουμε η ΕΕ εξακολουθεί να υποστηρίζει τη λιτότητα και συγκεκριμένα η μείωση μισθών και συντάξεων και οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, αποτελούν τη μαγική λύση στο ελληνικό πρόβλημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2007 – 2008

2.1 ΤΟ ΞΕΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η ελληνική κρίση ούτε αναπόφευκτη ήταν, ούτε όμως η κηδεμονία της από το ΔΝΤ μονόδρομος. Υπάρχουν σοβαρότατες αμφιβολίες για το αν πράγματι η ελληνική οικονομία βρισκόταν σε τόσο άσχημη κατάσταση όταν η κυβέρνηση πήρε την απόφαση για την κατάκτησή της χώρας από το ΔΝΤ. Η οικονομία της Ελλάδας θα μπορούσε να παρομοιωθεί με το φαινόμενο του Τιτανικού. Με τον σύνδρομο του Τιτανικού, απενεργοποιούνται αυτόματα όλες οι υγιείς αντιδράσεις ενός λαού που πασχίζει να εξέλθει από την κρίση. Είναι γεγονός πως οι πολιτικοί της Ελλάδας πάσχισαν σκληρά τα τελευταία χρόνια να κορυφώσουν το ποσοστό της διαφθοράς μας. Η χρεοκοπία ενός ανεξάρτητου κράτους που ανήκει στην ευρωζώνη θα μπορούσε με πολλούς τρόπους να προληφθεί, ειδικά αν επρόκειτο για μία οικονομία που βάση στατιστικών θεωρείται προηγμένη. Η οικονομία της Ελλάδας στο διάστημα εκχώρησης στο ΔΝΤ δεν έχαιρε άκρας υγείας αλλά οι δυσκολίες της δεν ήταν και αξεπέραστες, και οπωσδήποτε δεν ήταν η μοναδική οικονομία με ανάλογα προβλήματα.

Το ντόμινο αυτό που έχει ήδη αρχίσει ξεπερνά κατά πολύ τις αντοχές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Γι' αυτό όλοι ασχολούνται με το ευρωμόλογο. Το ευρωμόλογο, από την άποψη της προσωρινής αντιμετώπισης των χρηματοδοτικών δυσκολιών, ιδίως των μεγάλων χωρών μπορεί να αποτελέσει μία πρόσκαιρη λύση. Αυτό που λέγεται πως σώζει την Ελλάδα μέχρι σήμερα είναι το γεγονός ότι η έκδοση ευρωομολόγου θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα σε τόσο ασφυκτικές πιέσεις στη ρευστότητα του ευρώ ώστε να οδηγήσει σε αναθεώρηση ολόκληρου του οικοδομήματος της ευρωζώνης. Το δίλημμα που από την ίδια τη φύση της σημερινής κρίσης έχει προκύψει είναι : ή θα διαγραφούν τα χρέη ή θα διαγραφούν τα κράτη. Αν διαγραφούν τα χρέη θα δεινοπαθήσουν οι τράπεζες και οι επενδυτές ομολόγων αλλά

θα σωθούν τα κράτη και οι λαοί. Αν διαγραφούν τα κράτη θα διαγραφούν μαζί και οι λαοί των κρατών αυτών⁸.

2.2 ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Κατά την διάρκεια των κρίσεων παρατηρείται πάντα μια αλλαγή της καταναλωτικής συμπεριφοράς. Υπάρχει μείωση των δαπανών για αγορές, έλλειψη εμπιστοσύνης στα brand και στους θεσμούς της αγοράς και μια γενική μεταβολή των προτιμήσεων. Οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την συμπεριφορά είναι:

1. Πολιτιστικοί
2. Κοινωνικοί
3. Δημογραφικοί
4. Ψυχολογικοί

Σε κάθε φάση μιας οικονομίας οι συμπεριφορές των καταναλωτών αλλάζουν ανάλογα με την κατάσταση που υπάρχει. Αυτή την στιγμή στην κατάσταση της Ελλάδας έχει παρατηρηθεί αλλαγή στην συμπεριφορά των καταναλωτών για παράδειγμα, «στροφή» στις μάρκες, μείωση των δαπανών για κατανάλωση, επιλογή φθηνότερων προϊόντων ή και υποκατάστατων. Οι κυριότεροι λόγοι που οδηγούν σ' αυτή την αλλαγή είναι:

- 1) Η παρακίνηση
- 2) Οι καθοδηγητές κοινής γνώμης που είναι τα άτομα τα οποία βάση των γνώσεων τους και της θέσης τους στην κοινωνία, μπορούν να καθοδηγήσουν μια ομάδα ανθρώπων ώστε να κάνουν αυτό που τους εξυπηρετεί
- 3) Τα ΜΜΕ τα οποία παίζουν μεγάλο ρόλο στο να σχηματίσει το καταναλωτικό κοινό την κατάσταση της χώρας μας
- 4) Το άγχος, ο φόβος, και η ανησυχία των πολιτών για κάτι χειρότερο στο μέλλον.

Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή η συνολική καταναλωτική δαπάνη του 2011 παρουσίασε μείωση κατά 6,8% σε σχέση με το έτος 2010. από έρευνα που έκανε το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και το Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ- ΕΒΕΟ) συμπέρανε πως υπάρχει μείωση πωλήσεων που

⁸ Καζάκης, Δημήτρης, (2011), Η ελληνική Πομπηία Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας χρεοκοπίας, Εκδότης: ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

προσεγγίζει σωρευτικά το 20% την τελευταία διετία (2009- 2011), έλλειψη ρευστότητας σε όλους τους κλάδους των επιχειρήσεων, περιορισμένη έως και ανύπαρκτη χρηματοδότηση από το τραπεζικό σύστημα.

Σ' αυτή την κατάσταση που υπάρχει στην Ελλάδα προκύπτει ο θάνατος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την κατάρρευση της ραχοκοκαλιάς της ελληνικής οικονομίας σύμφωνα με έρευνες της ΕΕ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η Εθνική Ομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου επεξεργάστηκε αυτά τα στοιχεία και σημείωσε πως οι λόγοι που επέφεραν το «λουκέτο» σ' αυτές τις επιχειρήσεις είναι η γραφειοκρατία, η έλλειψη χρηματοδότησης αλλά και το φορολογικό πλαίσιο. Συγκρίνοντας το 2003 με το 2010 οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι λιγότερες κατά 30.000 με συνέπεια απώλειας 135.000 θέσεις εργασίας, ενώ συγκρίνοντας το 2010 με το 2011 έχουμε 68.000 λιγότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και άλλες 53.000 να βρίσκονται πολύ κοντά στο «λουκέτο» λόγω του ότι δεν μπορούν να αντέξουν άλλο στο χώρο της ελληνικής αγοράς. Τέλος το 2011 χάθηκαν 67.000 θέσεις εργασίας και απολύθηκαν 27.000 άτομα αυξάνοντας το ποσοστό στο 55%.

2.3 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΗΤΑΝ ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Υποστηρίχθηκε με έμφαση ότι επρόκειτο για κρίση αποκλειστικά ελληνική, που οφειλόταν σε διατροφικές πλευρές του χαρακτήρα των Ελλήνων. Στη συνέχεια όμως ο κύκλος διευρύνθηκε για να περιλάβει το σύνολο του ευρωπαϊκού Νότου όπως την Πορτογαλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία και την Ισπανία. Τελικά έγινε συνειδητό ότι η κρίση χρέους αφορούσε ολόκληρη την Ευρώπη και κινδύνευε να επεκταθεί σε ολόκληρη την υφήλιο. Οι χώρες με ποσοστό χρέους στο ΑΕΠ μεγαλύτερο του μέσου όρου και ταυτόχρονα ανερχόμενο είναι εκτός από την Ελλάδα, οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Μ. Βρετανία, η Γαλλία, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Ιταλία αλλά και η Γερμανία. Το πρόβλημα της υπερχρέωσης δεν περιορίζεται μόνο στο δημόσιο τομέα των επιμέρους οικονομιών, αλλά αφορά και τις επιχειρήσεις. Οι τράπεζες των παραπάνω χωρών που πριν από την κρίση εξασφάλιζαν τις απαραίτητες πιστώσεις στις επιχειρήσεις τους, αδυνατούν να συνεχίσουν. Το 1/3 των επιχειρήσεων της Ιρλανδίας κινδυνεύει να χρεοκοπήσει, ενώ πρόσφατα η χώρα αναγκάστηκε να ζητήσει βοήθεια από τον ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης, τελευταίως αναγκάστηκε

και η Πορτογαλία να υπαχθεί σε ανάλογο καθεστώς επιτήρησης, κινδυνεύει σοβαρά και η Ισπανία και η Ιταλία, και όχι μόνο. Όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι θα καταρρεύσουν και οι λοιπές χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και ίσως δεν θα είναι οι μόνες. Για την Ελλάδα εκτοξεύτηκαν δριμύτατες κατηγορίες για το υψηλό ποσοστό διαφθοράς της. Όμως δεν υφίσταται γεγονός αποκλειστικότητας⁹.

2.4 ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑ ΕΕ

Η κρίση δημοσίου χρέους και ελλειμμάτων, όπως αποδείχθηκε αμέσως μόλις κόπασαν οι προσβλητικές κατηγορίες εναντίον της Ελλάδας αφορούσε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό Νότο και όχι μόνο την Ελλάδα. Είναι αποτέλεσμα της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, των κινήτρων για την ανάκαμψη και της πτώσης των κρατικών εσόδων εξαιτίας της ύφεσης. Το έτος 2007, πριν από το ξέσπασμα της κρίσης, το σύνολο των ετήσιων δημοσίων ελλειμμάτων αντιπροσώπευε το 0,6% του ΑΕΠ της ευρωζώνης και 0,8% του ΑΕΠ της ΕΕ. Και δύο χρόνια αργότερα τα αντίστοιχα ποσοστά είχαν εκτοξευτεί σε 6,3% και σε 6,8%. Το πιθανότερο είναι ότι, αν δεν υπήρχε αυτή η βιασύνη για την αντιμετώπιση του χρέους και των ελλειμμάτων η οποία περιόρισε τις δυνατότητες ανάκαμψης των οικονομιών, το πρόβλημα δε θα είχε εμφανιστεί, τουλάχιστον στην τωρινή του έκταση.

Η Ελλάδα επιλέχτηκε ως η εισαγωγή στην καταστροφή ολόκληρου του ευρωπαϊκού Νότου. Όμως δεν ήταν σε καμία περίπτωση και η πιο απειλητική για την ΕΕ και το κοινό νόμισμα. Ο υπέρμετρος θόρυβος που προκλήθηκε γύρω από την Ελλάδα ήταν ο κυρίως υπεύθυνος για τον πανικό που ακολούθησε αλλά και για τους κινδύνους που τότε εντοπίστηκαν και γενικεύτηκαν, και απειλούν το ευρώ. Η αντιμετώπιση του ελληνικού χρέους και του ελλείμματος, των οποίων η ύπαρξη όφειλε να είναι εν γνώση των αρμοδίων και να μην τους πανικοβάλλει ξαφνικά, χρειαζόταν διακριτικούς χειρισμούς. Η ΕΕ με την τόσο επικίνδυνη συμπεριφορά της στην ελληνική κρίση, αποκάλυψε την αδυναμία της να χειριστεί δύσκολες καταστάσεις, και έτσι εξηγείται και η πρόσκληση του ΔΝΤ για βοήθεια. Τα υψηλά χρέη πρέπει βέβαια να αντιμετωπίζονται. Όχι όμως με χαρακτήρα κατεπείγοντος, όχι σε βάρος της

⁹ Καζάκης, Δημήτρης, (2011), Η ελληνική Πομπηία Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας χρεοκοπίας, Εκδότης: ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

στοιχειώδους ευημερίας των πολιτών, όχι συρρικνώνοντας το κοινωνικό κράτος και τις ανάγκες της παιδείας, από την ποιότητα της οποίας εξαρτάται η ανάπτυξη, αλλά και η επιβίωση των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων. Οι ευθύνες χρέους και ελλειμμάτων που θεωρήθηκαν ξαφνικά υπερβολικές από το διευθυντήριο της ΕΕ και την ΕΚΤ δε βαρύνουν μόνο την ελληνική πλευρά. Αντιθέτως, η Ελλάδα βρέθηκε στη δίνη που προκλήθηκε από τη μεγάλη οικονομική κρίση του 2007 και, κυρίως από την αδυναμία της παγκόσμιας αλλά και κυρίως της ευρωπαϊκής κοινότητας να αποφύγει σχεδόν τα ίδια σφάλματα που παρέτειναν τη διάρκεια και τη σφοδρότητα της πρώτης μεγάλης οικονομικής κρίσης του 1929 δηλαδή τη βιασύνη στο να αντιμετωπίσουν τα ελλείμματα, πριν να έχουν απομακρυνθεί τα συμπτώματα της κρίσης.

Ήταν ακατάλληλη η στιγμή για δραστική αντιμετώπιση των ευρωπαϊκών χρεών και ελλειμμάτων. Επιπλέον η Ελλάδα βρέθηκε απροετοίμαστη για την επίλυση του προβλήματος που ξέσπασε για πρώτη φορά στους κόλπους της ΕΕ, με την ευκαιρία της δικής της κρίσης. Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες ατέλειες που βαρύνουν το οικοδόμημα του ευρώ, δηλαδή το γεγονός ότι αν υπάρχει κοινό νόμισμα για τα μέλη της ευρωζώνης, ωστόσο καθένα απ αυτά θεωρείται υπεύθυνο για την αντιμετώπιση του χρέους και των ελλειμμάτων. Η ελληνική κρίση, που ξέσπασε το 2009 από κοινού με τον υπόλοιπο ευρωπαϊκό Νότο, θα πρέπει εν πολλοίς να ιδωθεί ως αναπότρεπτη συνέπεια τω επιλογών της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής. Αυτές βασίστηκαν στην υπόθεση του ότι η δήθεν αυτορρυθμιση οικονομίας και αγορών είναι ικανή να αποτρέψει την εμφάνιση των κρίσεων. Δεν πρόκειται όμως μόνο περί αυτού, μια και το πρόβλημα του χρέους και των ελλειμμάτων άνοιξε το δρόμο για την υποδούλωση των οικονομιών του ευρωπαϊκού Νότου, και πιθανότατα όχι μόνο αυτών¹⁰. Οι λάθος χειρισμοί προς την Ελλάδα ήταν:

A. Πίεση από τη Γερμανία

Η Ευρώπη στο σύνολό της, δεν είχε δημόσιο χρέος μεγαλύτερο απ' όσο οι λοιπές πλούσιες οικονομίες της υφελίου. Ο πανικός όμως από την πλευρά της Γερμανίας απέναντι στον πληθωρισμό, ευθύνεται ίσως για την πρόωρη εγκατάλειψη εφαρμογής κινήτρων που στόχευαν στην ανάκαμψη οικονομιών από την κρίση. Ακόμα η Γερμανία ευθύνεται για τον τρόπο που επιλέχτηκε για την αντιμετώπιση του χρέους. Η επιβολή σκληρής λιτότητας στη μία μετά την άλλη ευρωπαϊκές οικονομίες, σε πείσμα του πολύ χαμηλού πληθωρισμού ή και στασιμοπληθωρισμού τους, στην

¹⁰ Καζάκης, Δημήτρης, (2011), Η ελληνική Πομπηία Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας χρεοκοπίας, Εκδότης: ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

ελληνική περίπτωση, θα βυθίσει το σύνολο της Ευρώπης σε ύφεση διαρκείας. Είναι αξιοσημείωτο ότι κανείς δεν επιβάλλει την εξαφάνιση αυτού του δημόσιου ευρωπαϊκού χρέους και των ελλειμμάτων σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα όπως απαιτεί κυρίως η Γερμανία. Αντιθέτως θα ήταν λιγότερο επικίνδυνο αν η αποπληρωμή του χρέους επεκτεινόταν σε μακρύτερο χρονικό διάστημα. Η αντιμετώπιση αυτή της Γερμανίας δεν επιφέρει θετικά αποτελέσματα όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό Νότο.

Β. Έλλειψη διακριτικότητας από διευθυντήριο της ΕΕ

Τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας δεν είχαν απασχολήσει ουδέποτε το ενδιαφέρον πρωτοσέλιδων ειδήσεων και ειδικά τις γνωστότερες εφημερίδες και στα λοιπά ΜΜΕ παγκοσμίως. Το διευθυντήριο της ΕΕ δεν φρόντισε να περιφρουρήσει με διακριτικότητα τη δημοσιοποίησή τους. Η ανεξέλεγκτη αυτή δημοσιοποίηση των λεπτομερειών σχετικά με την κακή πορεία της οικονομίας και ο πανικός των Ελλήνων αρμοδίων εκτός από την πρόσκληση καταιγισμού προσβλητικών χαρακτηρισμών για την Ελλάδα προκάλεσε και αλυσιδωτή υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας.

Μέσα σ' αυτό το καταστροφικό κλίμα λησμονήθηκε σχεδόν ότι το απειροελάχιστο ειδικό βάρος της Ελλάδας μέσα στην Ευρώπη δεν ήταν σε θέση να απειλήσει ούτε το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα ούτε και τη νομισματική σταθερότητα της Ένωσης. Αν έπρεπε από κάπου να ξεκινήσει ο πανικός των Ευρωπαίων σε καμία περίπτωση δεν ήταν λογικό τα χρέη της Ελλάδας ως προς τις ξένες τράπεζες αλλά τα χρέη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Το σύνολο των χρεών της Ελλάδας, Πορτογαλίας και Ισπανίας προς τις ευρωπαϊκές τράπεζες υπολογίζεται σε 2,2 τρισεκατομμύρια, εκ των οποίων εκτιμάται ότι το ελληνικό χρέος είναι 338 δισεκατομμύρια. Συμπερασματικά αν είχε από την αρχή αντιμετωπιστεί ως πρόβλημα του ευρωπαϊκού Νότου και όχι αποκλειστικά ελληνικό, όλες οι δραματικές εξελίξεις θα είχαν αποφευχθεί και θα υπήρχε χρόνος για την εύρεση μίας πιο ψύχραιμης λύσης.

Γ. Το αδιέξοδο της ΕΚΤ

Η αντιμετώπιση της κρίσης στη ζώνη του ευρώ μέσα από τη δημιουργία ενός μόνιμου ταμείου ευρωπαϊκής σταθερότητας, που θα εποπτεύει και θα κηδεμονεύει τις χώρες υπό χρεοκοπία, αποτελεί την καλύτερη δυνατή ενθάρρυνση για τις αγορές να πιέζουν όλο και περισσότερο. Μετά την Ελλάδα και την Ιρλανδία, η πίεση έχει αυξηθεί δυσβάσταχτα για την Πορτογαλία και την Ισπανία. Οι κυρίαρχοι του παιχνιδιού στις αγορές έχουν πειστεί πως ο μόνος τρόπος για να εξασφαλίσουν τις

επενδύσεις στα κρατικά και τραπεζικά χρεόγραφα αυτών των χωρών, αλλά και τα προσδοκώμενα κέρδη τους είναι να τις οδηγήσουν στον μηχανισμό.

Αυτός ο μηχανισμός όσο περισσότερο διευρύνεται τόσο περισσότερο εξαντλεί τις δυνατότητες χρηματοδοτικής ενίσχυσης της ΕΚΤ, αλλά και των ισχυρών χωρών της Ευρωζώνης.

Δ. Το δημόσιο

Το ζητούμενο δεν είναι να φτιαχτεί το δημόσιο ούτε να λειτουργήσει καλύτερα για τον πολίτη, την κοινωνία και την οικονομία. Το ζητούμενο είναι να ανοίξει διάπλατα τις πόρτες του σε εκείνα τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα που μέχρι σήμερα το ληλατούσαν συστηματικά. Όλοι αυτοί που σήμερα ξεσπαθώνουν ενάντια στο Δημόσιο δε νοιάζονται να επανορθώσουν τις αδικίες που συνδέονται με το γεγονός ότι το κράτος και γενικά ο Δημόσιος τομέας έχει θεσμοθετηθεί ως λάφυρο του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος. Κι έχει θεσμοθετηθεί ως τέτοιο διότι το κόμμα που κερδίζει την κυβέρνηση έχει να εξυπηρετήσει πολυάριθμα συμφέροντα και επίσης να εξυπηρετηθεί το ίδιο προκειμένου να αναπαραχθεί στην εξουσία. Οι ίδιοι που έπνιξαν το δημόσιο στη διαφθορά, επιχειρούν να πείσουν ότι το δημόσιο είναι εκ φύσεως προβληματικό.

Όσο τα κράτη και οι κυβερνήσεις χρειάζονται δάνεια για να επιβιώσουν, όσο έχουν ανάγκη τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου, τόσο πιο απόλυτη είναι η υποταγή και η εξάρτησή τους από το κύκλωμα των κερδοσκόπων. Η πολιτική γενικευμένης εκποίησης, ιδιωτικοποίησης και ανοίγματος των αγορών και εξασφαλίζει ότι ο δημόσιος δανεισμός και η υπερχρέωση θα συνεχίσουν να χτυπούν ιστορικά ρεκόρ, προς όφελος αυτού ακριβώς του κυκλώματος.

Ε. Υποθέσεις που αφορούν την ανταγωνιστικότητα

Η Τρόικα καθώς και η ελληνική κυβέρνηση έχουν πλήρως πειστεί ότι η κατάργηση όλων ανεξαιρέτως των δικαιωμάτων των εργαζομένων και η εξαθλίωση της εργατικής τάξης αποτελούν διαβατήριο ως προς την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Για το λόγο αυτό επιβάλλουν σκληρή λιτότητα στις οικονομίες του ευρωπαϊκού Νότου πιστεύοντας ότι χάρη στη μείωση μισθών θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και θα επιλυθούν τα προβλήματα. Ωστόσο η συνταγή αυτή δεν είναι σωστή.

Πρώτον, τα πλαίσια της ΕΕ υπάρχει πολύ σοβαρό πρόβλημα ανισόρροπης ανάπτυξης μεταξύ των κρατών-μελών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη χρόνια απομύζηση του ευρωπαϊκού Νότου κυρίως από τη Γερμανία, μέσω του μόνιμου και σημαντικού της εμπορικού πλεονάσματος, της τελευταίας δεκαετίας που

αντικατοπτρίζεται στο μόνιμο ευρωπαϊκό έλλειμμα του ευρωπαϊκού Νότου. Επομένως, έστω κι αν η Ελλάδα κατόρθωνε να επιτύχει παραγωγικότητα ίση με την αντίστοιχη της Γερμανίας, το πρόβλημα της Ευρώπης δεν θα είχε λυθεί. Σε μία παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η πλήρης ελευθερία των εισαγωγών επιβάλλει αυτομάτως στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες τα προϊόντα των πιο προηγμένων, με συνέπεια την προοδευτική υποκατάσταση ανερχόμενου τμήματος της εσωτερικής παραγωγής τους από τις εισαγωγές.

Δεύτερον, ακριβώς αυτή η διαφορά επιπέδου ανάπτυξης στους κόλπους της ΕΕ καταλήγει σε σημαντική διαφοροποίηση αποτελεσμάτων της πολιτικής λιτότητας, ανάμεσα στον ευρωπαϊκό Βορρά και στον ευρωπαϊκό Νότο. Αρκεί να επισημανθεί ότι για τη Γερμανία, οι αναδυόμενες οικονομίες εμφανίζονται ως νέες αγορές για προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ενώ αντιθέτως για την Ελλάδα και τον υπόλοιπο ευρωπαϊκό Νότο, οι αναδυόμενες αγορές είναι ανταγωνιστές τους¹¹.

2.5 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Οι μύθοι ευρείας κυκλοφορίας στην Ελλάδα, είναι πολυάριθμοι. Με βάση αυτούς τους μύθους σχεδιάζεται η εφαρμογή μέτρων οικονομικής πολιτικής. Η τρόικα δράττεται να επέμβει να μας υπενθυμίσει ότι οφείλουμε να θεραπεύσουμε τις ανισοροπίες που δεν υπάρχουν στην πραγματική οικονομία.

1)Μυθολογία σχετικά με την αγορά εργασίας

Αρκετοί από τους μύθους αυτούς χρησιμεύουν σαν άλλοθι για να δικαιολογηθεί το άγριο κύμα των μεταρρυθμίσεων. Ενδεικτικά ένας από τους μύθους σχετικά με την αγορά εργασίας θέλει τους Έλληνες εργαζόμενους να εργάζονται λίγο και να ψυχαγωγούνται περισσότερο. Ωστόσο επίσημα στοιχεία της Eurostat για το 2010 δείχνουν ότι ο μέσος Έλληνας εργαζόμενος είναι, περίπου, εργασιομανής αφού εργάζεται περισσότερες ώρες την εβδομάδα απ' όσο οι λοιποί Ευρωπαίοι. Πράγματι, ο Έλληνας εργαζόμενος εργάζεται κατά μέσο όρο 38,5 ώρες εβδομαδιαίως, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος της Ευρώπης είναι 35. Επιπλέον, μεταξύ 24 χωρών η Ελλάδα έρχεται στην έκτη θέση μετά την Τουρκία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Τσεχία

¹¹ Μαριόλης, Θεόδωρος, (2012), Ελλάδα, ευρωπαϊκή ένωση και οικονομική κρίση, Εκδότης: Matura

και την Ουγγαρία, χώρες στις οποίες οι ώρες εβδομαδιαίας εργασίας είναι ελαφρώς περισσότερες απ' όσο στην Ελλάδα.

2)Μυθολογία ευρείας κατανάλωσης

Συμπληρωματικός μύθος του αμέσως προηγούμενου είναι το ευρείας κατανάλωσης επιχείρημα ότι ο μέσος Έλληνας εργαζόμενος δεν είναι παραγωγικός, δε δουλεύει αρκετά και χάνει την ώρα του. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, ο μέσος Έλληνας εργαζόμενος καταγράφει παραγωγικότητα ίση με 67,7%, δηλαδή, ελαφρώς καλύτερη του μέσου ευρωπαϊκού όρου που είναι 70,5%, με την Ιρλανδία πρώτη στη λίστα με παραγωγικότητα ίση με 11,6%.

3)Μυθολογία σχετικά με το υψηλό κόστος εργασίας

Ένας μύθος που κατασκευοφαντεί το μέσο Έλληνα εργαζόμενο, είναι αυτός σχετικά με το δήθεν υψηλό κόστος εργασίας του. Στο πεδίο αυτό η πραγματικότητα είναι δραματική, ιδίως εξαιτίας των μέτρων του Μνημονίου που επιτίθενται αποκάλυπτα εναντίον του μισθού των Ελλήνων εργαζομένων. Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Eurostat για το 2008, το ωριαίο κόστος εργασίας στη βιομηχανία είναι μόνο 48 με βάση 100 στη ζώνη του ευρώ και είναι το χαμηλότερο της ευρωζώνης. Για την περίοδο του 1985-2005 καταγράφεται μείωση του κόστους εργασίας, της τάξης του 25%.

4)Μυθολογία πρόωρης συνταξιοδότησης

Στη χώρα μας, οι μύθοι με οικονομική βάση ανθούν, άλλος ένας από αυτούς αναφέρεται στην πρόωρη συνταξιοδότηση, παρότι στην πραγματικότητα ο μέσος χρόνος συνταξιοδότησης είναι κατά τι μακρύτερος του αντίστοιχου μέσου όρου της ευρωζώνης: 61,7 για την Ελλάδα και 61,1 για την ευρωζώνη. Παρόλο που οι Έλληνες εργαζόμενοι συνταξιοδοτούνται σε ηλικία ελαφρώς μεγαλύτερη του μέσου όρου της ευρωζώνης, η Ευρωπαϊκή Ένωση απαίτησε από την Ελλάδα ακόμη μεγαλύτερη αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης και έτσι έχει αποφασιστεί η κατά 2 χρόνια αύξησή του – με το Σύμφωνο Ανταγωνιστικότητας που προβλέπεται στα 67¹².

¹² Καζάκης, Δημήτρης, (2011), Η ελληνική Πομπηία Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας χρεοκοπίας, Εκδότης: ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

3.1 ΘΕΩΡΙΑ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ (ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ-ADAM SMITH)

Οι κλασικοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι η οικονομία ισορροπεί πάντα σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης και ότι οποιεσδήποτε ανισορροπίες είτε ανεργίας είτε πληθωρισμού, οι οποίες παρουσιάζονται στην οικονομία, έχουν προσωρινό χαρακτήρα εξαιτίας του ότι η ελεύθερη οικονομία έχει την ιδιότητα να αυτορρυθμίζεται μέσω του μηχανισμού των τιμών. Το «αόρατο χέρι» οδηγεί την οικονομία αυτόματα σε ισορροπία πλήρους απασχόλησης. Επομένως οι περιοδικές κρίσεις αφορούν τη βραχυχρόνια περίοδο και προέρχονται από παρεμβάσεις που διαταράσσουν προσωρινά τον αυτορρυθμιζόμενο χαρακτήρα του συστήματος.

Επομένως οι κρίσεις που κατά περιόδους ενσκήπτουν αφορούν τη βραχυχρόνια περίοδο και προέρχονται από παρεμβάσεις που διαταράσσουν προσωρινά τον αυτορρυθμιζόμενο χαρακτήρα του συστήματος¹³.

3.2 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΪΝΣΙΑΝΙΣΜΟΥ (ΤΖΟΝ ΜΕΙΝΑΡΝΤ ΚΕΥΝΣ)

Στον καπιταλισμό το σύνολο της παραγωγής οργανώνεται με στόχο τη συσσώρευση όλο και περισσότερου κεφαλαίου. Κίνητρο για όλο και μεγαλύτερες επενδύσεις είναι η προοπτική όλο και υψηλότερου κέρδους. Μόνο που για να υπάρξει κέρδος, δεν αρκεί να παραχθούν τα αγαθά – χρειάζεται κάποιος και να τα αγοράσει. Όταν η αγορά λειτουργεί χωρίς σημαντικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις, ο πλούτος συγκεντρώνεται σε όλο και λιγότερες «τσέπες». Αυτοί, όμως, που διαθέτουν πολλά χρήματα, δεν έχουν πολλές ανικανοποίητες ανάγκες. Εκείνοι, αντίθετα, που δεν έχουν

¹³Κασάπη Παντελή, Οικονομικές διακυμάνσεις
Διαθέσιμο στο: <http://www.sigmalive.com/inbusiness/opinions/244839>

καταφέρει να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους, δεν έχουν και τα απαιτούμενα χρήματα. Άρα ποιος θα αγοράσει τα όλο και περισσότερα αγαθά που παράγονται; Πόσα αυτοκίνητα μπορεί να έχει ένα άτομο που έχει καρπωθεί τον μόχθο εκατοντάδων άλλων; Πάντως λιγότερα από όσα θα αγόραζαν όλοι οι εργαζόμενοι, αν μοιράζονταν δίκαια το αποτέλεσμα της δουλειάς τους.

Ακριβώς γι' αυτό το λόγο ο καπιταλισμός οδηγείται συχνά σε κρίσεις που αποδίδονται στην υπερπαραγωγή αλλά συνήθως οφείλονται σε υποκατανάλωση. Ακόμα και αν δεχθεί κανείς σε θεωρητικό επίπεδο Μαλθουσιανές αντιλήψεις, δεν μπορεί να τις προτείνει σοβαρά ως λύσεις: Δεν μπορεί, δηλαδή, να υιοθετηθεί ως τρόπος εξόδου από την κρίση η εκούσια καταστροφή του πλούτου (μέσω λοιμών, πολέμων και καταποντισμών). Μόνη λογική λύση είναι η αναδιανομή του πλούτου. Ο κεϋνσιανισμός επιχείρησε ακριβώς αυτό, διατηρώντας όμως άθικτο κατά τα άλλα το καπιταλιστικό σύστημα. Γιατί η αναδιανομή προφανώς και αποτελεί βασικό αίτημα των εργαζομένων. Μόνο που, πάνω από μισό αιώνα πριν τον Κέυνς, ο Μάρξ είχε εξηγήσει ότι μόνο η κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας και ο κοινωνικός έλεγχος στα μέσα παραγωγής μπορούν να διασφαλίσουν σε βάθος χρόνου την δίκαιη διανομή πλούτου και εξουσίας.

Η Κεϋνσιανή θεωρία υποστηρίζει ότι η οικονομία ισορροπεί και σε κατάσταση υποαπασχόλησης. Αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι το κεφάλαιο δεν διοχετεύεται σε επενδύσεις εάν δεν υπάρχει ελκυστική προοπτική κέρδους. Το κράτος πρέπει να επεμβαίνει στην οικονομία και να αυξάνει την ενεργό ζήτηση με δημόσια έργα, ακόμη και αν αυτό προκαλεί αυξήσεις στα δημοσιονομικά ελλείμματα. Με τις κρατικές επενδύσεις αυξάνεται η απασχόληση, τα αυξημένα εισοδήματα τονώνουν τη ζήτηση, και το πολλαπλασιαστικό αυτό αποτέλεσμα ανορθώνει την οικονομία. Η Κεϋνσιανή θεωρία απέδωσε λοιπόν τις κρίσεις στην οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου και στην μειωμένη απόδοση των επενδύσεων σύμφωνα με τις προσδοκίες των επενδυτών.

Ο Κέυνς απέδωσε λοιπόν τις κρίσεις στην μειωμένη απόδοση των επενδύσεων σύμφωνα με τις προσδοκίες των επενδυτών. Αυτή τη μειωμένη σύμφωνα με τις προσδοκίες απόδοση την ονόμασε οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου. Στη Γενική Θεωρία του, τονίζει χαρακτηριστικά τα εξής: «Ο ουσιαστικός χαρακτήρας του

οικονομικού κύκλου.....οφείλεται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο κυμαίνεται η οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου»¹⁴.

3.3 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ (ΜΙΛΤΟΝ ΦΡΙΝΤΜΑΝ -ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟΥ)

Ο νεοφιλελευθερισμός αποτελεί τη μετεξέλιξη του κλασικού φιλελευθερισμού και τη μεταφορά του στις σύγχρονες οικονομικές συνθήκες. Πρωτοεμφανίστηκε στη δεκαετία του '70 στις ΗΠΑ από τον καθηγητή Μίλτον Φρίτμαν ο οποίος θεωρείται ιδρυτής της λεγόμενης «Σχολής του Σικάγου». Ο νεοφιλελευθερισμός αμφισβήτησε την αποτελεσματικότητα των κρατικών ρυθμίσεων, άσκησε κριτική στον κρατικό παρεμβατισμό, επισήμανε το ρόλο των αγορών και υποστήριξε ότι με λιγότες εξαιρέσεις οι αγορές αυτορυθμίζονται. Οι διακυμάνσεις της ποσότητας του χρήματος εντός της οικονομίας προκαλούν είτε αυξήσεις είτε πτώση στις τιμές των προϊόντων. Το κράτος ως διαχειριστής του χρηματικού όγκου ευθύνεται για τα απορρυθμιστικά φαινόμενα και τις οικονομικές κρίσεις. Το κράτος, σύμφωνα με τον νεοφιλελευθερισμό, δεν πρέπει να παρεμβαίνει στην οικονομία ούτε με επεκτατικές ούτε με περιοριστικές πολιτικές αλλά να περιορίζεται στην επίβλεψη της ετήσιας ποσοστιαίας αυξομείωσης του χρηματικού όγκου και να αφήνει τα υπόλοιπα στην επενέργεια των νόμων της αγοράς και στον αυτορρυθμιζόμενο χαρακτήρα του καπιταλιστικού συστήματος¹⁵.

3.4 ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ

Ο Μαρξισμός θεωρεί ως αιτία της οικονομικής κρίσης, τη αντίφαση του καπιταλιστικού συστήματος ανάμεσα στον κοινωνικό χαρακτήρα της παραγωγής από τη μια και στην ατομική μορφή της ιδιοποίησης από την άλλη. Για να μπορούν να πωλούνται όλα τα εμπορεύματα που παράγονται θα πρέπει να υπάρχουν εντός της

¹⁴ Ανδρέας Ζαμπούκας, Ιδιωτικός και δημόσιος πλούτος

Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/opinions/useropinions/article/?aid=453443>

¹⁵ Κασάπη Παντελή, Οικονομικές διακυμάνσεις

Διαθέσιμο στο: http://www.typos.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=129418

οικονομίας αυστηρά καθορισμένες αναλογίες ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση. Όμως, η ατομική ιδιοποίηση των μέσων παραγωγής και των παραγομένων εμπορευμάτων αποκλείει τη δυνατότητα της σχεδιασμένης ανάπτυξης της οικονομίας. Ο κάθε καπιταλιστής, κυνηγώντας το κέρδος, παράγει και προωθεί στην αγορά όλο και περισσότερα εμπορεύματα¹⁶.

Ο Μαρξ χρησιμοποίησε τον όρο οικονομική κρίση για να χαρακτηρίσει τη δυσλειτουργία - αρρώστια του καπιταλιστικού συστήματος, κατά τη διάρκεια της οποίας, ενώ παρατηρείται υπερπαραγωγή προϊόντων, ταυτόχρονα αυτό συνεπάγεται μια καταστροφή σε ευρεία κλίμακα των παραγωγικών δυνάμεων της οικονομίας. Μέσα από τις σελίδες του περίφημου "Κομμουνιστικού Μανιφέστου", ο Μαρξ σχετικά με τις κρίσεις διακήρυττε τα εξής: "Στις κρίσεις ξεσπά μια κοινωνική επιδημία, που σε κάθε άλλη προηγούμενη εποχή, θα φαινότανε σαν παραλογισμός, η επιδημία της υπερπαραγωγής. Η κοινωνία ξαφνικά βρίσκεται ριγμένη πίσω, σε κατάσταση στιγμιαίας βαρβαρότητας, θα έλεγε κανείς ότι ένας λοιμός, ένας γενικός πόλεμος ερήμωσης της έκοψε όλα τα μέσα ύπαρξης. Η βιομηχανία, το εμπόριο φαίνονται εκμηδενισμένα". Είναι χαρακτηριστικές οι λέξεις που χρησιμοποιεί ο Μαρξ σ' αυτή την περίπτωση. Χαρακτηρίζει την κρίση ως επιδημία της κοινωνίας ή ακόμα χειρότερα ως λοιμό. Αν τα έλεγε κανείς αυτά σήμερα και όχι πριν από ενάμιση περίπου αιώνα, δε θα απείχε σχεδόν καθόλου από την πραγματικότητα, τουτέστιν απ' αυτό που βιώνει σήμερα η ανθρωπότητα¹⁷.

Η αιτία των οικονομικών κρίσεων, σύμφωνα με το Μαρξ, θα πρέπει να αναζητηθεί στη βασική αντινομία του καπιταλιστικού συστήματος, που είναι ο κοινωνικός χαρακτήρας της παραγωγής από τη μια, και η ατομική μορφή της ιδιοποίησης του προϊόντος της παραγωγής από την άλλη. Ο κοινωνικός χαρακτήρας της παραγωγής απαιτεί τη συνειδητή ρύθμιση των οικονομικών συναλλαγών, έτσι ώστε όπως συλλογικά παράγουν οι άνθρωποι, συλλογικά επίσης να καρπούνται και τα προϊόντα που οι ίδιοι παράγουν. Για να μπορούν να πωλούνται όλα τα εμπορεύματα που παράγονται θα πρέπει να υπάρχουν εντός της οικονομίας αυστηρά καθορισμένες

¹⁶ Τάσου Κυπριανίδη, Γιάννη Μηλιού, Σημειώσεις πάνω στις μαρξιστικές θεωρίες

Διαθέσιμο στο: http://www.theseis.com/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=45

¹⁷ Θεόδωρου Κ. Θεοδώρου, Η μαρξιστική ερμηνεία της οικονομικής κρίσης

Διαθέσιμο στο:

http://www.kiatipis.org/Articles_gr_hosted/articles_2009/2009-04-12_Th.K.Theodorou.htm

αναλογίες ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση. Ωστόσο, η ατομική ιδιοποίηση των μέσων παραγωγής και κατ' επέκταση και των παραγόμενων προϊόντων αποκλείει τη δυνατότητα της σχεδιασμένης ανάπτυξης της οικονομίας. Ο κάθε μεμονωμένος καπιταλιστής, κυνηγώντας το κέρδος, προσπαθεί ακριβώς στην επιχείρησή του να παράγει και να ρίξει στην αγορά όσο περισσότερα εμπορεύματα μπορεί. Με τον ίδιο τρόπο ενεργούν και όλοι οι υπόλοιποι καπιταλιστές. Επιδιώκοντας να αυξήσουν τα κέρδη τους λοιπόν, διευρύνουν συνεχώς την παραγωγή και ρίχνουν στην αγορά όλο και νέες ποσότητες εμπορευμάτων, ελπίζοντας ότι αυτά θα πωληθούν. Ως σύνολο οι καπιταλιστές ενδιαφέρονται να διευρύνεται η αγοραστική ικανότητα των μαζών, έτσι ώστε να πωλούνται τα προϊόντα τους. Ο κάθε καπιταλιστής όμως ξεχωριστά, στην προσπάθειά του να αυξήσει το κέρδος του, επιδιώκει να περιορίσει το μισθό των δικών του εργατών, αφού αυτός αποτελεί ένα βασικό συστατικό στοιχείο του κόστους παραγωγής του. Οι εργάτες όμως ως σύνολο, είναι οι βασικοί αγοραστές των τελικών προϊόντων της συνολικής καπιταλιστικής παραγωγής. Όσο μικρότερους μισθούς έχουν, τόσο λιγότερα εμπορεύματα μπορούν να απορροφήσουν. Έτσι, εμφανίζεται η αντίθεση ανάμεσα στην απεριόριστη συσσώρευση του κεφαλαίου, που οδηγεί στην υπερπροσφορά προϊόντων και στην περιορισμένη αγοραστική ικανότητα των μαζών, που οδηγεί στο να μένουν απούλητες μεγάλες ποσότητες προϊόντων.

Όταν λοιπόν η προσφορά ξεπερνάει τη ζήτηση σε μεγάλο βαθμό (υπερπαραγωγή), προκαλεί μαζική πτώση των παραγγελιών και έναρξη της δημιουργίας αποθεμάτων (απούλητων δηλαδή προϊόντων). Η έλλειψη αυτή των πωλήσεων και η συνεπαγόμενη πτώση της παραγωγής, οδηγούν στην πτώση του μέσου ποσοστού του κέρδους των επιχειρήσεων, πράγμα που οδηγεί με τη σειρά του σε αλληπάλληλες μειώσεις των επενδύσεων, που είναι το κύριο χαρακτηριστικό των κρίσεων και μεταφράζεται σε πτώση της απασχόλησης, των μισθών, του εθνικού προϊόντος και γενικά όλων των οικονομικών μεγεθών, εκτός της ανεργίας και των αποθεμάτων των επιχειρήσεων¹⁸.

¹⁸ Κασάπη Παντελή, Οικονομικές διακυμάνσεις

Διαθέσιμο στο: http://www.typos.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=129418

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

4.1 Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (ΔΝΤ)¹⁹

Η ελληνική κρίση που ήταν ένα πρόβλημα, που θα μπορούσε κάλλιστα να είχε αντιμετωπιστεί με διακριτικότητα στην ΕΕ, απέκτησε σταδιακά χαρακτηριστικά χιονοστιβάδας απειλώντας το ευρώ και τη σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας. Το αδιέξοδο των συζητήσεων του διευθυντηρίου της ΕΕ για το πώς θα αντιμετωπίσουν την ελληνική κρίση, χωρίς να την αντιμετωπίζουν επί 3 μήνες, μεγέθυνε τεχνητά ένα πρόβλημα, που δεν ήταν αρχικά τόσο μεγάλο αλλά ούτε και η αντιμετώπισή του επείγουσα. Η δημοσιοποίηση των ελληνικών δυσχερειών εκ μέρους των αρμοδίων της ΕΕ, η υπερβολή επισήμανσης της σοβαρότητας του, η αδυναμία εξεύρεσης λύσης, εξαιτίας των διαφωνιών μεταξύ της Γαλλίας και της Γερμανίας, οι συνεχείς απειλές για τη χρεοκοπία της Ελλάδας ή για την αποπομπή της από την ευρωζώνη, η έκδηλη απροθυμία της Γερμανίδας καγκελάρια να βοηθήσει την Ελλάδα προσέλκυαν τους κερδοσκόπους, ενόσω πλησίαζε προς τις κρίσιμες ημερομηνίες ωρίμανσης υποχρεώσεων εξυπηρέτησης των χρεών της που όφειλε να καταβάλει. Στα τέλη Απριλίου του 2010 η ελληνική κυβέρνηση ζήτησε επισήμως βοήθεια. Αν ο χειρισμός της ελληνικής κρίσης είχε γίνει από την αρχή με τρόπους σύμφωνους με τη στοιχειώδη αλληλεγγύη, η κατάσταση στην Ελλάδα αλλά και σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό Νότο δεν θα ήταν εκρηκτική όπως τώρα.

Τα μέτρα του μηχανισμού αυτού, είναι ξεκάθαρο ότι δεν αποφασίστηκαν για να σώσουν τους Έλληνες αλλά για να σώσουν τις τράπεζες και το ευρώ. Είναι πια

¹⁹ Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), (IMF), είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παρακολουθώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών και προσφέροντας οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί.

Το ΔΝΤ ιδρύθηκε στις 27 Δεκεμβρίου του 1945 στην Ουάσιγκτον, πρωτεύουσα των ΗΠΑ κατόπιν συνομολόγησης 29 Χωρών που είχαν συμβάλει στο 80% του κεφαλαίου. Η ίδρυση του Οργανισμού αυτού είχε προπαρασκευαστεί κατά τη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοδοτική Συνδιάσκεψη που συνήλθε στο Μπρέτον Γουντς των ΗΠΑ, ενάμισι χρόνο πριν, από 1ης Ιουλίου μέχρι 22 Ιουλίου του 1944. Έδρα του Οργανισμού ορίστηκε η Ουάσιγκτον ως πρωτεύουσα της χώρας με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

γεγονός ότι όσο οι έλληνες υποχωρούν πανικόβλητοι, τόσο τα μέτρα του μηχανισμού αυτού γίνονται σκληρότερα και πιο άδικα. Στο μάτι του κυκλώνα είναι κυρίως οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι. ΔΝΤ είναι εκείνος ο διεθνής οργανισμός, που εφαρμόζει τη στυγνότερη δυνατή πολιτική εναντίον των οικονομιών που κατακτούνται από αυτόν.

Πριν από την Ελλάδα, το ΔΝΤ είχε δικαιοδοσία μόνο και αποκλειστικά σε οικονομίες αναπτυσσόμενες, και είχε περιπέσει στην αφάνεια για αρκετό διάστημα. Ως τις 15.11.2010 η Ελλάδα συνυπήρξε ως προς τις φροντίδες του ΔΝΤ, μαζί με την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Ρουμανία, την Ουκρανία, τη Λετονία, τη Σερβία, τη Βοσνία και τη Μολδαβία, αλλά έκτοτε προσήλθε και η Ιρλανδία και η Πορτογαλία ενώ αναμένονται προσεχώς και υπόλοιπες αφίξεις. Πρόκειται για έναν οργανισμό που ενδιαφέρεται αποκλειστικά και μόνο για τους δανειστές –στην ελληνική περίπτωση κυρίως οι τράπεζες - θεωρείται ότι πρέπει με κάθε τρόπο και ανεξαρτήτως ύψους θυσιών να λάβουν στο ακέραιο και χωρίς χρονοτριβή τα δάνεια που έδωσαν στις χώρες που κηδεμονεύονται από το ΔΝΤ. Για το σκοπό αυτό εκποιείται σε τιμή ευκαιρίας η κρατική περιουσία, η εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών τους πηγών περνά σε ξένα χέρια και οι αναπτυξιακές τους δυνατότητες υποθηκεύονται για απεριόριστο αριθμό ετών. Η αυστηρή λιτότητα που επιβάλλεται από το ΔΝΤ, μέσα σε κλίμα βαθιάς ύφεσης, μειώνει το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων, με επίκεντρο τους χαμηλόμισθους και συνταξιούχους κατά 20-35% , περιορίζει στο ελάχιστο τις κοινωνικές παροχές και επιδεινώνει επικίνδυνα την ποιότητα της εκπαίδευσης. Η πάγια πολιτική του ΔΝΤ επιβάλλει στις οικονομίες που κατακτά, μείωση μισθών και τιμών, για να ανακτηθεί η ανταγωνιστικότητα των υπερχρεωμένων οικονομιών και να μπορέσουν να αυξήσουν τις εξαγωγές τους. Η ιστορίες παρεμβάσεων του ΔΝΤ δεν έχει επιδείξει στο ενεργητικό της ούτε μία επιτυχία.

Ενδεικτικά αναφέρονται 2 περιπτώσεις επιτευγμάτων του ΔΝΤ.

1)ΡΟΥΜΑΝΙΑ 2009, για δάνειο 12,9 δισεκατομμυρίων. Αναγκάστηκε να απολύσει 137.000 εργαζομένους. Να μειώσει μισθούς και συντάξεις. Να αυξήσει τους φόρους.

2)ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ 2001. Μείωση του ΑΕΠ κατά 30%. Το 60% του πληθυσμού κάτω από το όριο της φτώχειας. Ο πρόεδρος De la Roi δέσμευσε τις καταθέσεις των πολιτών. Ο πρόεδρος της δημοκρατίας φυγαδεύτηκε²⁰.

4.2 ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Το Μνημόνιο εισέβαλε ακάθεκτο και χωρίς την παραμικρή αντίσταση στην ελληνική οικονομία και κοινωνία με την πρόθεση να διορθώσει όλα τα κακώς έχοντα. Στο μεταξύ προστέθηκε και το Μνημόνιο 2, θα μπορούσε να πει κανείς πως είναι η οφθαλμοφανής απόδειξη της αποτυχίας του Μνημονίου 1. Το Μνημόνιο 2 είχε όρους ακόμη πιο αδυσώπητους από το πρώτο. Ανάμεσα σε όλα τα άλλα το Μνημόνιο 2 προβλέπει απολύσεις στο δημόσιο τομέα της τάξης των 150.000-200.000 εργαζομένων, άρση της μονιμότητας στο δημόσιο τομέα, κατάργηση 73 δημόσιων οργανισμών, νέες περικοπές μισθών και συντάξεων και αύξηση φόρων που όλα μαζί ελπίζεται ότι θα εξασφαλίσουν 6,4δισ. Αυτά τα πρόσθετα μέτρα θα βυθίσουν τη χώρα ακόμη σε πιο δραματική ύφεση απ' ό,τι το Μνημόνιο 1 και θα αποδιοργανώσουν πλήρως το δημόσιο τομέα.

Το Μνημόνιο επιδείνωσε αφόρητα την ήδη κρίσιμη κατάσταση και εκτιμάται ότι αύξησε το χρέος περίπου κατά 42δισ χωρίς να κατορθώσει να υλοποιήσει ούτε έναν από τους αρχικούς του στόχους. Η οικονομία καταρρέει, η κοινωνία διαλύεται, η αγορά εργασίας εξαθλιώνεται, η πραγματική ανεργία πλησιάζει το ποσοστό του 20% του ενεργού πληθυσμού, τα λουκέτα στις επιχειρήσεις πολλαπλασιάζονται, τα κρατικά έσοδα πάρα τις περικοπές μισθών και συντάξεων καταποντίζονται, ο κάθε πολίτης της χώρας έχει γίνει φτωχότερος κατά 1.623 μεταξύ του 2008-2011 σε σταθερές τιμές και τα χειρότερα ακολουθούν.

Το ΔΝΤ επιμένει να επιβάλλει στην ελληνική οικονομία εντελώς αναποτελεσματικά μέτρα. Η Τρόικα εμφανίζεται σίγουρη για τις μεθόδους που χρησιμοποιεί στις χρεωμένες οικονομίες αν και το ιστορικό της περιέχει αποκλειστικά αποτυχίες. Το πιο εντυπωσιακό στοιχείο σχετικά με τις παρεμβάσεις της τρόικας στα προβλήματα του

²⁰ Νεγρεπόντη - Δελιβάνη Μαρία, (2012) Όλη η αλήθεια για χρέος και ελλείμματα και πώς θα σωθούμε, Ιανός

ευρωπαϊκού Νότου είναι η προς τα έξω εντύπωση απουσίας αμφιβολιών ως προς της επιλογές της μακροοικονομικής της πολιτικής παρά τις παταγώδης αποτυχίες.

4.3 ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Με όλα αυτά τα περίεργα, τα ανεξήγητα και τα αντιφατικά η καθημερινή ενίσχυση της υπόνοιας ότι η προσφυγή στο ΔΝΤ ήταν προαποφασισμένη, είναι αναπότρεπτη. Και όχι μόνο, αλλά επιπλέον και ότι αυτή η προσφυγή δεν έγινε κυρίως για να αντιμετωπιστούν χρέη και ελλείμματα, αλλά για να διευκολυνθεί η κατάργηση του συνόλου των παραδοσιακών εργασιακών δικαιωμάτων, αλλά και για να ανοίξει έτσι ο δρόμος για την κατάργησή τους και στο υπόλοιπο ευρωπαϊκό Νότο. Η συνειδητοποίηση της εντελώς ανέφικτης υλοποίησης των όρων του Μνημονίου σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις της τρόικας, σχετικά με τη λήψη συνεχώς και πιο επώδυνων μέτρων εναντίον των εργαζομένων, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι επιδιώξεις του Μνημονίου δεν είναι αυτές που εξαγγέλλονται.

Είναι ανεξήγητη η συμπεριφορά της κυβέρνησης της Ελλάδας, αλλά και της τρόικας που δείχνουν να αγνοούν την αντικειμενική αδυναμία υλοποίησης των όρων του Μνημονίου, και αποθαρρύνουν κάθε συζήτηση για την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. Συγκεκριμένα, οι συνεχείς δηλώσεις της ελληνικής κυβέρνησης κάνει προτάσεις περί αναδιαπραγμάτευσης από οπουδήποτε και αν προέρχονται αυτές, επιστρατεύοντας ταυτόχρονα κάθε διαθέσιμο παράγοντα που με δηλώσεις του προσπαθεί να πείσει το λαό ότι όλα βαίνουν καλώς.

Βραχυχρόνιες επιδιώξεις

A. Διάσωση των ευρωπαϊκών τραπεζών

Βασική επιδίωξη είναι η εξόφληση των δανειστών της Ελλάδας, που είναι κυρίως οι ευρωπαϊκές τράπεζες. Η αποπληρωμή του πρέπει όχι απλώς να γίνει στο ακέραιο αλλά και να μην αργοπορήσει. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να εξυπηρετηθεί με λιγότερο επαχθείς όρους για τον ελληνικό λαό, από αυτούς που επιβάλλει το Μνημόνιο. Δηλαδή, κυρίως με προσφυγή σε αναπτυξιακή τροχιά, η οποία θα εξασφάλιζε ρυθμό αύξησης ΑΕΠ ταχύτερο από τον αντίστοιχο του χρέους, με επιμήκυνση του χρόνου και με μείωση του επιτοκίου. Αλλά η ανάπτυξη, αν και

μοναδικό μέσο αποπληρωμής του χρέους αποκλείστηκε. Όσο αφορά την Ελλάδα, τυχόν μεθόδευση με βάση την ανάπτυξη θα καθυστερούσε, αναγκαστικά την αποπληρωμή των δανείων και γι' αυτό μάλλον απορρίφθηκε. Αλλά και πέρα από την καθυστέρηση, μία τέτοια λύση θα περιλάμβανε και κάποιο ποσοστό κινδύνου αποτυχίας της αναπτυξιακής προσπάθειας, που γι' αυτό ήταν από την αρχή απορριπτέα.

Υπάρχουν δύο ομάδες προβλέψεων σχετικά με τους κινδύνους μιας αναδιαπραγμάτευσης του χρέους της Ελλάδας, που θα περιλαμβάνει αναγκαστικά και κούρεμα. Η πρώτη, φέρνει την καταστροφή, υποστηρίζοντας ότι είναι πολύ πιθανό να προκληθεί ένας γενικότερος πανικός με καταστροφικές συνέπειες. Η δεύτερη, υποστηρίζει ότι ναι μεν το ελληνικό χρέος είναι υψηλό για μία μικρή χώρα, ωστόσο είναι χαμηλό και σε θέση να απορροφηθεί εύκολα και χωρίς να γονατίσει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Όπως και αν γίνουν οι εκτιμήσεις και οι σχετικοί υπολογισμοί, το βέβαιο είναι ότι η Ελλάδα θυσιάζεται στο βωμό των τραπεζών. Γιατί αν αποτελεί πραγματικότητα ο κίνδυνος ενός ντόμιου που θα προέλθει από την Ελλάδα και που θα πολτοποιήσει όχι μόνο την Ευρώπη αλλά και την παγκόσμια οικονομία, μέσω απώλειας εμπιστοσύνης και κερδοσκοπίας, θα όφειλε να είναι εντελώς διαφορετική η συμπεριφορά των εταίρων της χώρας ως προς το πρόβλημα.

B. Ο δανεισμός του ευρωπαϊκού Νότου πλουτίζει τον ευρωπαϊκό Βορρά

Η συνεχής ανάγκη του φτωχού ευρωπαϊκού Νότου για δανεισμό, προκειμένου να εξυπηρετεί τα διογκούμενα χρέη του προς τον προηγμένο Βορρά αποτελεί σημαντική πηγή πλούτου γι' αυτόν και φαίνεται να αποτελεί μία από τις πρωταρχικές του επιδιώξεις. Αυτή η πηγή πλούτου, σε βάρος του φτωχού Νότου, είναι τώρα ιδιαίτερος ευπρόσδεκτη, αφού η σοβαρή οικονομική κρίση χρέους που οι συνέπειες τις θα μαθαίνονται για καιρό ακόμη καθιστούν αβέβαιη την αύξηση των εξαγωγών των πλούσιων ευρωπαϊκών οικονομιών, τουλάχιστον προς χώρες του ευρωπαϊκού Νότου. Η αυταπόδεικτη αυτή διαπίστωση μπορεί να περιορίσει κάποιες αυταπάτες του ότι δηλαδή οι πλούσιοι εταίροι της Ελλάδας, την βοηθούν για να τη σώσουν από την χρεοκοπία προκειμένου να την διατηρήσουν εντός της ευρωζώνης. Όμως, αν η εταίροι πράγματι ήθελαν να βοηθήσουν τη χώρα, θα της είχαν προσφέρει σημαντική επιμήκυνση του χρόνου και θα είχαν κάνει πρόχειρο υπολογισμό για να

διαπιστώσουν ότι το μεγαλύτερο ποσό του χρέους έχει πιθανότατα και προ πολλού αποπληρωθεί. Τα επιτόκια όμως ανέρχονται και θα διογκώνουν στο διηνεκές το χρέος της χώρας.

Η Ελλάδα λοιπόν είναι μία από τις πιο σημαντικές πηγές πλουτισμού του προηγμένου Βορρά και των τραπεζών του. Ως μέλος της ευρωζώνης, θα είχε αν όχι απαίτηση, οπωσδήποτε ως βάσιμη ελπίδα ότι θα αντιμετωπιζόταν με τρόπο που να επέλυε πραγματικά το πρόβλημά της, πρόβλημα άλλωστε ολόκληρου του ευρωπαϊκού Νότου. Δυστυχώς όμως, όχι μόνο δεν έγινε προσπάθεια προς μία τέτοια κατεύθυνση από την ΕΕ, αλλά επιπλέον αυτή φρόντισε να φράξει κάθε δυνατή διέξοδο της χώρας για σωτηρία. Κυρίως όσο αφορά την απαγόρευση της Ελλάδας μέσω Μνημονίου να αναζητήσει βοήθεια εκτός της ΕΕ. Και αυτό συνέβη διότι η συνεχής ανάγκη της Ελλάδας αλλά και ολόκληρου του ευρωπαϊκού Νότου για σύναψη δανείων συμφέρει πολύ τις τράπεζες του πλούσιου Βορρά.

Γ. Επάνοδος της Ελλάδας στις αγορές για δανεισμό

Στις βραχυχρόνιες επιδιώξεις περιλαμβάνεται φαινομενικά και η επάνοδος της Ελλάδας στις αγορές με δυνατότητα δανεισμού με λογικούς όρους. Ωστόσο, η προσθήκη αυτή γίνεται εδώ μόνο επειδή οι αρμόδιοι αναφέρονται σ' αυτήν και όχι επειδή έχει πιθανότητες να πραγματοποιηθεί στο προσεχές μέλλον. Πρόκειται για ένα γεγονός στο οποίο δεν μπορεί να βασίζονται οι δανειστές της Ελλάδας, αλλά και δεν είναι σίγουρο ότι το επιθυμούν, εφόσον η συνεχής ανάγκη δανειοδότησης αποτελεί μέσο εύκολης επίτευξης κάθε μορφής στόχων τους. Η πραγματικότητα όμως είναι πολύ διαφορετική, υπάρχει ένα έντονα κερδοσκοπικό κλίμα που επικρατεί, σε συνδυασμό με το ανερχόμενο ποσοστό χρέους στο ΑΕΠ, δεν είναι λογικά αναμενόμενη κάποια σημαντική βελτίωση της θέσης της χώρας στις αγορές για πολλά ακόμη χρόνια²¹.

4.4 ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. Αναπτυξιακή πολιτική

²¹ Νεγρεπόντη - Δελιβάνη Μαρία, (2012) Όλη η αλήθεια για χρέος και ελλείμματα και πώς θα σωθούμε, Ιανός

Με την πολιτική που επιβάλλει η Τρόικα και αν δεν υπάρξει ανατροπή από την πλευρά της Ελλάδας, η χώρα θα είναι στο χρέος και σε αυτή την οικτρή κατάσταση για δεκαετίες. Το αδιέξοδο εμφανίζεται επειδή ως μέλος της ευρωζώνης η Ελλάδα δεν μπορεί να επιβάλλει διαφορετική οικονομική πολιτική. Το ίδιο επείγουσα λοιπόν για την Ελλάδα, με την όσο γίνεται γρηγορότερη απαγκίστρωση της από το ΔΝΤ είναι και ριζική μεταβολή των στόχων της μακροοικονομικής πολιτικής, η πλήρης δηλαδή εγκατάλειψη αυτής της αδιέξοδης πολιτικής λιτότητας που κάθε μέρα και περισσότερο βυθίζει τη χώρα. Με τον χαρακτηρισμό της δεύτερης μεγάλης οικονομικής κρίσης του 2007 ως «ατύχημα», οι φανατικοί νεοφιλελεύθεροι προσπαθούν να αποσυνδέσουν την πρόκληση της κρίσης από την νεοφιλελεύθερη μακροοικονομική πολιτική, που εφαρμόστηκε μετά το 1980. Η πολιτική αυτή της λιτότητας είναι η χειρότερη δυνατή για την ελληνική οικονομία, η οποία έχει σαφώς ανάγκη από διαρθρωτικές μεταβολές, αλλά διαμετρικά αντίθετες από αυτές που τώρα της επιβάλλονται, και που δεν βασίζονται σε κάποιο σχέδιο αλλά υπακούουν σε εντολές με αδιευκρίνιστους στόχους. Το πραγματικό δίλημμα είναι ανάμεσα σε μέτρα αποτελεσματικά και μέτρα αναποτελεσματικά. Η συντηρητική πολιτική της Τρόικας αποτελεί καταδίκη για την Ελλάδα. Η Ελλάδα αντιθέτως χρειάζεται πριν απ' όλα ανάπτυξη για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα χρέους και ελλειμμάτων, και όχι λιτότητα. Τα ελλείμματα, δηλαδή, θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν, αρχικά, με ακόμα μεγαλύτερα ελλείμματα, χωρίς βέβαια να απουσιάζουν και κάποια συμπληρωματικά μέτρα συρρίκνωσης. Είναι βέβαιο ότι θα έχει τραγικές συνέπειες, στην Ελλάδα, η δραστική μείωση των ήδη εξαιρετικά χαμηλών μισθών και συντάξεων. Το ατυχέστατο και άκρως επικίνδυνο αυτό μέτρο της περαιτέρω μείωσης των μισθών θα καταλήξει στα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα, δηλαδή σε κάθετη πτώση των φορολογικών εσόδων, εξαιτίας της εμβάθυνσης της ύφεσης και σε ανεξέλεγκτη ανεργία. Εκτός των άλλων αναπόφευκτη είναι και η κορύφωση των κοινωνικών αναταραχών. Η κινητήριος δύναμη της ανάπτυξης στην ελληνική οικονομία είναι η ζήτηση, η οποία ακόμα και κάτω από ομαλές συνθήκες χρειάζεται ενίσχυση λόγω του εξαιρετικά χαμηλού ποσοστού των μισθωτών στη συνολική της απασχόληση, καθώς και εξαιτίας της άνισης κατανομής του εισοδήματός της. Γι' αυτό και είναι επικίνδυνες οι μειώσεις μισθών που είναι συνεχείς τα τελευταία χρόνια και πρόσφατα λόγω Μνημονίου οι μέχρι στιγμής είναι ήδη μεγάλες. Οι απώλειες εργαζομένων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα φτάνουν το 25% και αποτελούν

πρωτοφανή μαζική αναδιανομή του εισοδήματος από την εργασία προς το κεφάλαιο το οποίο είναι πολύ αρνητικό για την οικονομία.

Το περίεργο είναι ότι στην Ευρώπη απορρίπτονται πλήρως και χωρίς συζήτηση τα περί εισαγωγής Συμφώνου Ανταγωνιστικότητας στην ευρωζώνη που υιοθετεί πολιτική λιτότητας στους κόλπους της και μάλιστα συνταγματικά κατοχυρωμένης. Έτσι οι περικοπές δημόσιων δαπανών θεωρούνται ως μονόδρομος, και η μοναδική ανησυχία των αρμοδίων αναφέρεται στο πόσο γρήγορα μπορούν αυτές να πραγματοποιηθούν. Σ' αυτό το κλίμα της ΕΕ εξάλλου είναι χωρίς αντικείμενο η υπενθύμιση ότι το χρέος και τα ελλείμματα μπορεί να είναι και θετικά δεδομένα αν χρησιμοποιούνται για την ταχύτερη αύξηση του ΑΕΠ σε σχέση με αυτή χρέους και ελλειμμάτων. Παρ' όλα αυτά η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, αυτή την περίοδο υπόσχεται πολύ καλά αποτελέσματα, μέσω της θετικής λειτουργίας του πολλαπλασιαστή που θα πρέπει να θεωρείται σίγουρη εξαιτίας της ύπαρξης υψηλής ανεργίας, των χαμηλών επιπέδων επιτοκίου και της άνισης κατανομής εισοδήματος. Δυστυχώς η ακολουθούμενη πολιτική θα εξαφανίσει κάθε ελπίδα οικονομικής ανόρθωσης στην Ευρώπη και κυρίως στην Ελλάδα. Αυτό που χρειάζεται η οικονομία της Ελλάδας και που αποτελεί τώρα τη μοναδική ελπίδα σωτηρίας είναι η ενίσχυση του ρυθμού ανάπτυξης. Ρυθμού που οπωσδήποτε να υπερβαίνει αυτόν της αύξησης του δημόσιου χρέους και του ελλείμματος. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η εγχώρια ζήτηση, η εγχώρια παραγωγή και οι εξαγωγές. Ο στόχος αυτός είναι τώρα με την κρίση ασφαλώς δυσκολότερος αλλά δεν υπάρχει άλλη διέξοδος. Κάποιοι περιορισμοί στις εισαγωγές θα είναι αναγκαίοι.

Η υλοποίηση αυτού του κυρίαρχου στόχου απαιτεί φυσικά τη διενέργεια των δημόσιων επενδύσεων σε όσο γίνεται μεγαλύτερη έκταση. Οι δημόσιες δαπάνες θα έπρεπε να συμπληρωθούν με γενναία αναδιανομή του εισοδήματος από το κεφάλαιο προς την εργασία, από τους πλουσιότερους προς τους φτωχότερους για να αποκατασταθεί η διασαλευθείσα ισορροπία που προκλήθηκε από τις χρόνιες και ακραίας έκτασης ανισότητες.

Η πάταξη της φοροδιαφυγής είναι στόχος πρωταρχικής σημασίας που ωστόσο δεν υλοποιήθηκε επί δεκαετίες. Είναι απογοητευτικό ότι προς το παρόν η κυβέρνηση στοχεύει προς τα γνωστά υποζύγια που αδυνατούν να αποκρύψουν εισοδήματα : στους μισθωτούς και συνταξιούχους και στους ιδιοκτήτες ακινήτων. Όμως δεν είναι αυτοί οι φοροφυγάδες. Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα τόσο τραγικά υψηλή διότι οι μη

μισθωτοί είναι 3 φορές περισσότεροι ως ποσοστό στην συνολική απασχόληση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες οικονομίες της ΕΕ.

Ακόμα ο περιορισμός της σπατάλης του δημόσιου τομέα είναι θέμα πρώτης ανάγκης και θα πρέπει να επιχειρηθεί με ιδιαίτερα σκληρά μέτρα. Αυτό συμβαίνει γιατί επί σειρά δεκαετιών οι Έλληνες που μπαίνουν σε θέσεις στο δημόσιο σπανιότατα είναι σε θέση να διαχωρίσουν την αποστολή και την προσωπικότητά τους από την επίδειξη. Το πρόβλημα στο δημόσιο τομέα δεν είναι το μεγάλο του μέγεθος αλλά η αναποτελεσματικότητά του. Γι' αυτό και η απλή μείωση του αριθμού δημοσίων υπαλλήλων και οργανισμών δεν αποτελεί λύση. Το συνολικό φορολογικό βάρος στην Ελλάδα, αναπόφευκτα, πρέπει να αυξηθεί γιατί είναι χαμηλό σε σχέση με το αντίστοιχο των εταίρων μας και γιατί διαφορετικά η χώρα δεν θα εξέλθει από την κρίση. Το ζητούμενο ωστόσο είναι η αύξηση να κατανεμηθεί με τρόπο δίκαιο και ορθολογικό²².

4.5 ΑΝΕΦΙΚΤΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Δεν πρόκειται για ένα μόνο Μνημόνιο, αλλά για πολύ περισσότερα. Αν ο τελικός αριθμός τους δεν είναι γνωστός, γίνεται σαφές ότι καθένα από αυτά επιδιώκει διαφορετικό στόχο. Η Τρίτη επικαιροποίηση του Μνημονίου 1 στοχεύει στη δραστική μείωση του εργατικού κόστους, χάρη στη μείωση μισθών και ασφαλιστικών παροχών. Κυβέρνηση και πλειοψηφία των ΜΜΕ προσπαθούν απεγνωσμένα να πείσουν ότι η αποπληρωμή του τεράστιου χρέους των τόκων, καθώς και η αντιμετώπιση του υψηλού δημόσιου ελλείμματος είναι στόχοι εφικτοί και δικαιολογούν τις θυσίες που επιβάλλονται στο λαό της Ελλάδας. Με την εφαρμογή του Μνημονίου, το χρέος αντί να μειώνεται ανέρχεται. Πράγματι στα τέλη του 2009 ανερχόταν σε 298,5δισ και ήδη τώρα εκτιμάται σε 360εκατομμύρια.

4.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΕΦΙΚΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Η αδυναμία υποτίμησης της εξωτερικής αξίας του νομίσματος – εφόσον η Ελλάδα ανήκει στην ευρωζώνη- επιβάλλει την προσφυγή σε διαρκή αντιπληθωριστική

²² Νεγρεπόντη - Δελιβάνη Μαρία, (2012) Όλη η αλήθεια για χρέος και ελλείμματα και πώς θα σωθούμε, Ιανός

πολιτική, η οποία συρρικνώνει την οικονομική δραστηριότητα και το εισόδημα καθιστώντας αδύνατη την αποπληρωμή του χρέους. Το ποσό που εξασφαλίστηκε στα πλαίσια του ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης για την Ελλάδα -80δισ από τις λοιπές οικονομίες της ευρωζώνης και 30 δισ από το ΔΝΤ – είναι εντελώς ανεπαρκές και απλώς μεταθέτει τη χρεοκοπία κατά 1-2 χρόνια.

Από το 2012 ελπίζεται ότι η Ελλάδα θα έχει ένα πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 2,4% στο ΑΕΠ της. Ωστόσο σε πείσμα αυτού του πλεονάσματος, η Ελλάδα θα είναι υποχρεωμένη να δανείζεται για να πληρώνει τους τόκους των δανείων που θα ανέρχονται με εφιαλτικούς ρυθμούς. Ήδη προκύπτουν δυσμενέστατα αποτελέσματα του Μνημονίου που δείχνουν ότι ουδείς των βασικών του στόχων υλοποιείται.

Η ιστορία των χρεοκοπιών του τελευταίου αιώνα είναι τόσο τρομακτική, ώστε μπορεί χωρίς δυσκολία να πείσει τους δανειστές μας ότι το συμφέρον τους είναι να προχωρήσουν συναινετικά για αναδιάρθρωση του χρέους. Πλήθος γνωστών οικονομολόγων υποστηρίζει ότι η μοναδική διέξοδος για την Ελλάδα είναι η αναδιάρθρωση του χρέους, και μάλιστα ορισμένοι από αυτούς προτείνουν και τους, κατά την κρίση τους, ενδεδειγμένους τρόπους που θα έπρεπε να ακολουθήσει η αναδιαπραγμάτευση αυτή²³.

4.7 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Οι τοποθετήσεις στα ελληνικά ομόλογα προηγήθηκαν του μνημονίου, πυροδοτώντας τεράστιους τζίρους. Οι κερδοσκόποι βγήκαν από αυτό το παιχνίδι των τοποθετήσεων με κέρδη άνω των 17δισ. Ευρώ. Με την επιβολή του μνημονίου, δίνεται η ευκαιρία στους μεγάλους κατόχους των ελληνικών ομολόγων να κρατήσουν τα πακέτα τους περιμένοντας την κατάλληλη ευκαιρία για κερδοσκοπία υπό καθεστώς προστασίας του μηχανισμού στήριξης. Οι μεγάλες τράπεζες και οι επενδυτές κεφαλαίων βρήκαν μία θαυμάσια ευκαιρία να κερδίζουν από τα ελληνικά ομόλογα σημαντικά κέρδη. Η τακτική αυτή οδήγησε σε μία εντυπωσιακή υποβάθμιση τα ελληνικά ομόλογα. Με το μνημόνιο και το μηχανισμό στήριξης το επιτόκιο 3ετούς ομολόγου από 7,80% τον Μάιο του 2010 εκτινάχτηκε στο 23,67% τον Απρίλιο του 2011. Δηλαδή υπερτριπλασιάστηκε. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η περίοδος του

²³ Τσίμας Παύλος, (2011) Το ημερολόγιο της κρίσης, Μεταίχμιο

μνημονίου όχι μόνο να επιδεινώσει την εικόνα της Ελλάδας στις αγορές αλλά οδηγήσει και τη χώρα πιο κοντά σε επίσημη πτώχευση.

4.8 ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αναδιάρθρωση του χρέους γίνεται όταν μία χώρα δηλώνει επίσημα ότι αδυνατεί να πληρώσει τους δανειστές της και προχωράει σε πτώχευση.

Γίνεται ένας κύκλος διαπραγματεύσεων με τους δανειστές ομολογιούχους ο οποίος ξεκινά πριν η χώρα δηλώσει επίσημα σε πτώχευση και προχωρήσει σε στάση πληρωμών. Έτσι συνέβη και στην Ελλάδα. Αυτές οι διαπραγματεύσεις αφορούν την αντικατάσταση των ομολόγων που έχουν ήδη στα χέρια τους οι δανειστές του Ελληνικού κράτους με νέα μεγαλύτερης διάρκειας και διαφορετικής αξίας. Με αυτό τον τρόπο το κράτος δεν απαλλάσσεται από το χρέος του αλλά προσπαθεί να το μεταθέσει για αργότερα. Οι ομολογιούχοι για να συμφωνήσουν να ανταλλάξουν τις αξίες που κρατούν με τις νέες αξίες που προσφέρει το κράτος, ζητούν μεγάλες αποζημιώσεις και πολλά ανταλλάγματα. Έτσι μία τέτοια διαπραγμάτευση για την αναδιάρθρωση του χρέους καταλήγει όχι απλώς να μεταθέτει το πρόβλημα του χρέους, αλλά αυξάνει σημαντικά και το κόστος της εξυπηρέτησής του.

Σε περίπτωση άρνησης του χρέους η Ελλάδα δεν θα μπορούσε να βγει ξανά στη διεθνή αγορά ομολόγων για να δανειστεί. Κάποιοι αυτό το θεωρούν κακό και κάποιοι άλλοι καλό. Καλό διότι υπάρχει η αντίληψη του ότι χώρα δε χρειάζεται να δανείζεται από τη διεθνή κερδοσκοπία διότι μπορεί να καλύψει μόνη της τις πραγματικές της δανειακές ανάγκες, από το εσωτερικό με όπλο το δικό της εθνικό νόμισμα όπως έκανε για δεκαετίες πριν μπει στο ευρώ και χωρίς να κινδυνεύει από χρεοκοπία.²⁴

4.8.1 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Η αναδιάρθρωση του χρέους ήταν ο δρόμος που ακολούθησε η Ελλάδα, ο οποίος θα έχει και κάποιες συνέπειες όπως υποστηρίζεται από πολλούς.

Αρνητικές

²⁴ Νεγρεπόντη - Δελιβάνη Μαρία, (2012) Όλη η αλήθεια για χρέος και ελλείμματα και πώς θα σωθούμε, Ιανός

1)Όσο εφαρμόζεται με συνέπεια το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής, η δυνατότητα αναχρηματοδότησης του χρέους θα αυξάνεται.

2)Η αναδιαπραγμάτευση αποκλείει τη Ελλάδα για μεγάλο χρονικό διάστημα από τις χρηματοπιστωτικές αγορές.

3)Επιμηκύνεται ο χρόνος εξυπηρέτησης του χρέους φορτώνοντας το κράτος με επιπλέον κόστος από προσαυξημένα επιτόκια και εγγυήσεις προς τους δανειστές και τις αγορές.

Θετικές

1)Η εφαρμογή του οικονομικού προγράμματος θα βοηθήσει την Ελλάδα να αποκτήσει αξιοπιστία και πεποίθηση να επιστρέψει στον ομαλό δρόμο της σταθερής οικονομικής ανάπτυξης το οποίο θα ωφελήσει την Ευρώπη και ολόκληρο τον κόσμο.

2)Όταν αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη η Ελλάδα θα μπορέσει σταδιακά να μακρύνει τη χρονική διάρκεια λήξης του χρέους της με την έκδοση ομολόγων μακράν ωριμότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΝΝΟΙΕΣ & ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

4.1 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Πληθωρισμός είναι η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μιας οικονομίας μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Για την μέτρηση του πληθωρισμού λαμβάνουμε υπόψη όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνουν τα νοικοκυριά όπως για παράδειγμα τα είδη καθημερινής ανάγκης, τα διαρκή αγαθά (είδη ένδυσης, πλυντήρια κτλ) και τις υπηρεσίες (ασφάλειες, κομμωτήρια κτλ). Οι συνέπειες του πληθωρισμού σε μια οικονομία μπορεί να είναι:

1.Ο εύκολος μεταβαλλόμενος και υψηλός πληθωρισμός προκαλεί αβεβαιότητα και αυξάνει τους κινδύνους, εμποδίζοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη.

2.Ο πληθωρισμός προκαλεί απώλεια της αγοραστικής δύναμης των πολιτών και μπορεί να τους κάνει πιο φτωχούς.

3.Ο υψηλός πληθωρισμός μπορεί να αποτρέψουν τις εταιρείες να αποφεύγουν την ανάληψη κινδύνου και να είναι λιγότερο πρόθυμες να προβούν σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή αυξήθηκε το 2009 κατά 2,6% σε σχέση με το 2008. Το 2010 ο ΓΔΤΚ αυξήθηκε κατά 5,2% σε σύγκριση με το 2009., ενώ το 2011 αυξήθηκε κατά 2,4%. Ο Γενικό Δείκτης κατά τον μήνα Δεκέμβριο του 2011 σε σύγκριση με τον μήνα Νοέμβριο του 2011 παρουσίασε μείωση κατά 0.1% η οποία προήλθε από τις ακόλουθες μεταβολές των δεικτών:

1.Από τις μειώσεις των δεικτών:

I. Κατά 2.9% της ομάδας «Ένδυση και Υπόδηση» λόγω μείωσης των τιμών των χειμερινών ειδών «Ένδυσης και Υπόδηση»

II. Κατά 0,3% της ομάδας «Διαρκή αγαθά – Είδη νοικοκυριού και υπηρεσίες» λόγω μείωσης των τιμών των οικιακών υπηρεσιών.

III. Κατά 0,1% της ομάδας «Επικοινωνίες» λόγω μείωσης των τιμών των τηλεφωνικών υπηρεσιών.

2.Από τις αυξήσεις των δεικτών:

I. Κατά 0,6% της ομάδας «Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά» λόγω αύξησης των τιμών στα είδη λαχανικά νωπά, ψάρια, κρέατα, γαλακτοκομικά, αυγά.

II. Κατά 0,5% της ομάδας «Υγείας» λόγω αύξησης των τιμών της νοσοκομειακής περίθαλψης.

III. Κατά 0,1% της ομάδας «Μεταφορές» λόγω αύξησης των τιμών στα τέλη κυκλοφορίας.

IV. Κατά 0,6% της ομάδας «Ξενοδοχεία – Καφές – Εστιατόρια» λόγω επιβάρυνσης των τιμών των σεβριζόμενων ειδών (φαγητό, ποτό, αναψυκτικό) από το δώρο Χριστουγέννων.

V. Κατά 0,3% της ομάδας «Άλλα αγαθά και υπηρεσίες» λόγω επιβάρυνσης των τιμών των κουρείων – κομμωτηρίων από το δώρο Χριστουγέννων²⁵.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

(Έτος βάσης: 2009=100.0)

ΟΜΑΔΕΣ ΑΓΑΘΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΣΤΑΘΜΙΣ ΕΙΣ ΕΟΠ 08/09 (0/00)	ΔΕΚΕΜΒΡ ΙΟΣ 2011	ΝΟΕΜΒΡΙ ΟΣ 2011	Δ(%)	ΔΕΚΕΜΒΡ ΙΟΣ 2011	ΝΟΕΜΒΡΙ ΟΣ 2011	Δ(%)
Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά	171,22	104,78	104,20	0,6	100,50	100,43	0,1
Αλκοολούχα ποτά και καπνός	34,80	126,24	126,28	0,0	120,73	120,81	-0,1
Ένδυση και Υπόδηση	86,40	107,15	110,36	-2,9	107,77	107,76	0,0
Στέγαση	115,88	118,49	118,53	0,0	109,83	108,42	1,3
Διαρκή αγαθά – Είδη νοικοκυριού και υπηρεσίες	73,63	103,57	103,92	-0,3	103,72	103,52	0,2
Υγεία	70,73	100,94	100,40	0,5	101,40	101,40	0,0

²⁵ Πληθωρισμός: Επιβράδυνση στο 2,4% κατά το Δεκέμβρη του 2011

Διαθέσιμο στο: <http://new.kerdos.gr/Default.aspx?t=print.aspx&aid=1644398&ant=103>

Μεταφορές	132,39	122,95	122,78	0,1	120,53	119,55	0,8
Επικοινωνίες	45,56	103,66	104,71	-1,0	104,05	104,05	0,0
Αναψυχή – Πολιτιστικές δραστηριότητες	47,77	100,71	100,73	0,0	101,86	101,54	0,3
Εκπαίδευση	30,41	101,16	101,16	0,0	102,12	102,12	0,0
Ξενοδοχεία – Καφέ – Εστιατόρια	114,09	107,27	106,64	0,6	104,08	103,32	0,7
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	77,11	109,11	108,83	0,3	107,03	106,67	0,3
Γενικό Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	1000,00	109,63	109,73	-0,1	107,04	106,61	0,4

4.2 ΑΝΕΡΓΙΑ

Κάθε οικονομία έχει ένα ορισμένο μέγεθος πληθυσμού το οποίο διακρίνετε σε οικονομικά ενεργό και σε μη οικονομικά ενεργό. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει όλα εκείνα τα άτομα που είναι ικανά για εργασία και θέλουν αν εργαστούν. Ενώ ο μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι όλα εκείνα τα άτομα που δεν είναι ικανά να εργαστούν (πχ. Μικρά παιδιά, ηλικιωμένοι, ασθενείς κτλ) ή απλά δεν θέλουν να εργαστούν. Το εργατικό δυναμικό χωρίζετε σε δύο κατηγορίες: στην πρώτη κατηγορία ανήκουν εκείνοι που εργάζονται και ονομάζονται απασχολούμενοι, και στην δεύτερη κατηγορία είναι εκείνοι που δεν εργάζονται και άνεργοι. Με βάση τις παραπάνω διακρίσεις έχουμε το συμπέρασμα ότι το σύνολο των απασχολούμενων και των ανέργων θα πρέπει να είναι ίσο με το εργατικό δυναμικό.

Το μέγεθος της ανεργίας εξαρτάται από το μέγεθος του εργατικού δυναμικού και γι' αυτό μετριέται ως ποσοστό επί τις εκατό (%). Το ποσοστό της ανεργίας μπορεί να διαφέρει από περίοδο σε περίοδο, καθώς μεταβάλλεται το απόλυτο μέγεθος της ανεργίας ή του εργατικού δυναμικού ή και των δύο αλλά με διαφορετικό ρυθμό.

Υπάρχουν τέσσερα διαφορετικά είδη ανεργίας. Η διαρθρωτική ανεργία, η ανεργία τριβής, η ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης (ή Κευνσιανή ανεργία) και η εποχιακή ανεργία.

1.Διαρθρωτική ανεργία υπάρχει όταν σε μια οικονομία υπάρχουν άνεργοι, υπάρχουν όμως και κενές θέσεις εργασίας αλλά οι άνεργοι αυτοί δεν μπορούν να καλύψουν αυτές τις κενές θέσεις λόγω το ότι δεν υπάρχει εξειδίκευση και τα ανάλογα προσόντα που απαιτούνται. Αυτό το γεγονός οφείλεται στις μεταβολές της τεχνολογίας, στην δημιουργία νέων επαγγελμάτων τα οποία αχρηστεύουν άλλα και στις αλλαγές της ζήτησης όπου αυξάνετε η ζήτηση σε κάποια πράγματα και μειώνετε σε άλλα. Όπως είναι φανερό η διαρθρωτική ανεργία δημιουργείται από την δυσαναλογία της προσφοράς και της ζήτησης των διαφόρων ειδικεύσεων. Για την λύση της διαρθρωτικής ανεργίας απαιτείται επανεκπαίδευση των ανέργων έτσι ώστε να μπορέσουν να αποκτήσουν τα ανάλογα προσόντα για να καλυφθούν οι θέσεις και να μειωθεί η ανεργία.

2.Ανεργία τριβής υπάρχει όταν ταυτόχρονα υπάρχουν και άνεργοι και κενές θέσεις εργασίας για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα κατάλληλα προσόντα αλλά δεν μπορούν να τις εντοπίσουν και αντίστοιχα ούτε οι επιχειρήσεις μπορούν να εντοπίσουν τους ανέργους. Αυτό το γεγονός για παράδειγμα μπορεί να οφείλεται σε γεωγραφική απόσταση.

3.Ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης είναι όταν η οικονομική δραστηριότητα περνά από τις φάσεις καθόδου και ύφεσης του κύκλου της και η συνολική ζήτηση της οικονομίας δεν μπορεί να απορροφήσει την προσφορά του εργατικού δυναμικού.

4.Τέλος, η εποχιακή ανεργία εμφανίζεται συνήθως σε αγροτικές και τουριστικές επιχειρήσεις όπου παρουσιάζουν μεταβολές της παραγωγικής τους δραστηριότητας συγκεκριμένους μήνες του έτους και έτσι σαν αποτέλεσμα έχουμε και μεταβολή της ανεργίας.

Η ανεργία έχει και κάποιες συνέπειες στην οικονομία και στην κοινωνία. Οι οικονομικές συνέπειες είναι:

1. Αποτελεί απώλεια παραγωγικών δυνάμεων, η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγική διαδικασία.
2. Υπάρχει απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένεια του.
3. Επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, λόγω το ότι του παρέχει επίδομα ανεργίας.

Η ανεργία όμως προκαλεί και κοινωνικά προβλήματα σε ένα άτομο όπως για παράδειγμα του μειώνει την κοινωνική του θέση, του δημιουργεί προβλήματα αυτοσεβασμού, οικογενειακών τριβών κτλ. Η ανεργία στην χώρα μας πλέον έχει «χτυπήσει κόκκινο» και οι έλληνες πολίτες είναι σε αδιέξοδο. Σύμφωνα με τα

νούμερα της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος η ανεργία αυξάνετε δραματικά σε σχέση με τις άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ. Το Δεκέμβριο του 2009 το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 10,2% έναντι 8,9% που ήταν το Δεκέμβριο του 2008. τον Δεκέμβρη του 2009 οι απασχολούμενοι ήταν 4.457.657 άτομα και οι άνεργοι 505.110 άτομα, ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε σε 4.323.071 άτομα. Σε σύγκριση με το 2008 οι απασχολούμενοι μειώθηκαν κατά 5.730 άτομα (μείωση 0,1%) και οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 70.961 άτομα (αύξηση 16,3%)

Τον Δεκέμβριο του 2010 το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 14,8% έναντι 10,2% που ήταν το 2009. Οι απασχολούμενοι ανήλθαν στα 4.233.765 άτομα και οι άνεργοι στα 733.645 άτομα, ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε στα 4.353.149 άτομα. Οι απασχολούμενοι σε σύγκριση με το 2009 μειώθηκαν κατά 223.893 άτομα (μείωση 5,0%), ενώ οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 228.53 άτομα (αύξηση 45,2%).

Τον Δεκέμβριο του 2011 το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 21,0% σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2010 που ήταν 14,8%. το 2011 εκτιμάται ότι το σύνολο των απασχολούμενων μειώθηκε κατά 334.445 άτομα (μείωση 7,9%), ενώ οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 299.862 άτομα (αύξηση 40,9). Ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 71.414 άτομα (αύξηση 1,6%). Τα αντίστοιχα μεγέθη κατά τον μήνα Δεκέμβριο των ετών 2006-2011 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, όπως τα δημοσίευσε η Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ - ΑΝΕΡΓΟΙ- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ – ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΕΡΓΙΑΣ (Δεκέμβριος 2006-2011)

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Απασχολούμενοι	4.405.64 8	4.456.98 1	4.463.38 7	4.457.65 7	4.233.76 4	3.899.319
Άνεργοι	453.340	438.066	434.149	505.110	733.645	1.033.507
Οικονομικά μη ενεργοί	4.325.10 5	4.322.57 3	4.350.92 7	4.323.07 1	4.353.14 8	4.424.562
Ποσοστό ανεργίας	9,3	8,9	8,9	10,2	14,8	21,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

(Δεκέμβριος 2006-2011)

Φύλο	Δεκέμβριος					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Άρρενες	6,0	6,1	6,5	6,9	11,9	17,7
Θήλεις	14,1	13,0	12,2	14,8	18,7	25,3
Σύνολο	9,3	8,9	8,9	10,2	14,8	21,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ

(Δεκέμβριος 2006-2011)

Ομάδες Ηλικιών	Δεκέμβριος					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
15-24 ετών	28,4	24,5	26,3	28,9	39,0	51,1
25-34 ετών	12,8	12,7	11,6	13,7	21,0	28,7
35-44 ετών	7,3	6,8	6,8	8,9	12,2	17,9
45-54 ετών	4,9	5,6	5,7	5,9	9,2	14,8
55-64 ετών	3,5	3,0	4,5	4,6	7,1	10,1
65-74 ετών	2,1	0,5	0,0	0,5	2,9	4,2
Σύνολο	9,3	8,9	8,9	10,2	14,8	21,0

4.3 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ

Δημόσιο χρέος είναι οι χρηματικές μονάδες που χρωστάει μια χώρα σε ξένες δυνάμεις για τον δημόσιο τομέα της, όπου είναι όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης του κράτους. Ενώ το έλλειμμα έχει δύο διαφορετικές έννοιες που το εξηγούν. Η πρώτη είναι το κρατικό έλλειμμα επί ταμειακής βάσης όπου δεν περιλαμβάνονται τα χρεολύσια για την εξυπηρέτηση του συνολικού δημόσιου χρέους και το δεύτερο είναι το ακαθάριστο δημοσιονομικό έλλειμμα. Το δημόσιο χρέος κυμαίνεται ανάλογα με τον κρατικό προϋπολογισμό, δηλαδή όταν μια χώρα παρουσιάζει έλλειμμα τότε το δημόσιο χρέος αυξάνετε, ενώ όταν υπάρχει πλεόνασμα τότε μειώνετε.

Όσον αφορά την χώρα μας η ιστορία του δημόσιου χρέους μας και των πτωχεύσεών μας όσο και για το τεράστιο δημοσιονομικό έλλειμμα που προήλθε από την συνεχή αύξηση των δημόσιων δαπανών σε συνδυασμό με την εκτεταμένη φοροδιαφυγή ξεκινάει από πολύ παλιά. Πριν ακόμα ιδρυθεί το ελληνικό κράτος «αναγκαστήκαμε» να πάρουμε δάνεια για τις επαναστάσεις μας το 1824 και το 1825 όπου τελικά δεν καταφέραμε να ξεχρεώσουμε και κηρύξαμε πτώχευση. Το 1843 οι ξένες δυνάμεις μας δώσανε άλλο ένα ακόμα δάνειο για να μπορέσουμε να ξεχρεώσουμε τα προηγούμενα όπου και πάλι δεν τα καταφέραμε και δεν άργησε και η δεύτερη πτώχευση. Από το 1879 έως και το 1893 άρχισε μια ραγδαία ανάπτυξη του δημόσιου χρέους για την Ελλάδα όπου φτάσαμε να χρωστάμε στους ξένους 585.4 εκ. γαλλικά φράγκα. Αυτό το γεγονός επέφερε στην Ελλάδα και μια Τρίτη πτώχευση. Το 1927 ιδρύετε η Τράπεζα της Ελλάδος στην εισαγωγή του κανόνα συναλλάγματος – χρυσού, στην μετατρεψιμότητα της δραχμής και στην σύνδεσή της με την στερλίνα. Η κρίση του 1929 επέφερε στην Ελλάδα μεγάλα οικονομικά προβλήματα όπως για παράδειγμα ότι η Μ. Βρετανία εγκατέλειψε τον κανόνα συναλλάγματος – χρυσού και έτσι το ελληνικό νόμισμα δέχτηκε μεγάλες πιέσεις και υπήρχαν απώλειες συναλλαγματικών αποθεμάτων. Με αυτά τα γεγονότα το 1932 κηρύσσετε πάλι πτώχευση για τέταρτη φορά.

Μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο η Ελλάδα έχει μια ανοδική πορεία και αναπτύσσετε ταχύτατα. Το 1999 η Ελλάδα πέτυχε να μειώσει το έλλειμμα της στο 1,8% και έτσι το 2000 πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις σύμφωνα με την Συνθήκη του Μάαστριχτ για να εισαχθεί στο ευρώ. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης προέβλεπε ότι ο προϋπολογισμός της χώρας θα πρέπει να είναι είτε πλεονασματικός είτε ισοσκελισμένος. Με αυτό το γεγονός η Ελλάδα κατάφερε να μειώσει και άλλο το έλλειμμα της στο 0,9% και το 2001 «μπαίνει» στο κύκλο του ευρώ και ανάλογα με το πόσο είχε μειωθεί και το έλλειμμα μειώθηκε και το δημόσιο χρέος της. Τα έτη 1997 – 2002 ο λόγος χρέους προς το ΑΕΠ είχε μειωθεί σημαντικά και αυτό προήλθε από την συνεχή βελτίωση των βασικών προσδιοριστικών παραγόντων και από την εξασφάλιση σημαντικών παραγόντων. Παρ' όλα αυτά το 2003 οι δημοσιονομικές συνθήκες της Ελλάδας άρχισαν να χειροτερεύουν λόγω της υπέρβασης των πρωτογενών δαπανών αλλά παράλληλα υπήρξε και σημαντική υστέρηση των εσόδων του προϋπολογισμού και έτσι το έλλειμμα μας έφτασε το 2,95% του ΑΕΠ. Το 2004 εκτινάχθηκε στο 6,1% του ΑΕΠ και το 2005 μειώθηκε στο 4,5% του ΑΕΠ.

Γι' αυτό τον λόγο η Ελλάδα εντάχθηκε στη Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΕΥ) για να πάρει κάποια μέτρα να μπορέσει να μειώσει το δημόσιο έλλειμμα και χρέος της ανάλογα. Από το 2009 η Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο δημοσιονομικό έλλειμμα στην ζώνη του ευρώ και το τρίτο στην ΕΕ. Αυτό προκλήθηκε από την χαμηλή ανταγωνιστικότητα της χώρας μας και κυρίως από την υπερχρέωση του δημόσιου τομέα σε σχέση με τον ιδιωτικό.

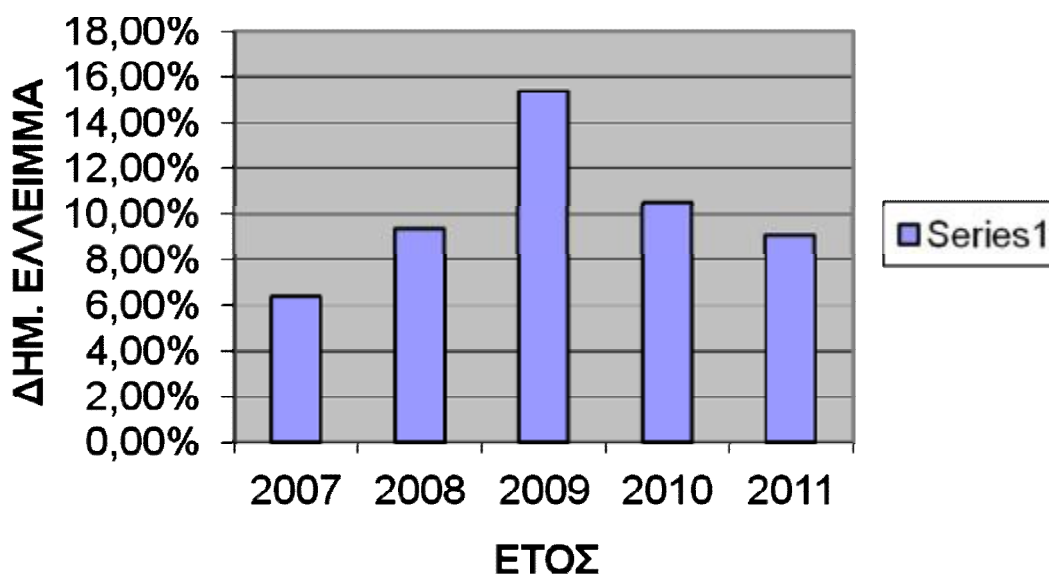
Ο κυριότερος λόγος που έχουμε αυτή την αύξηση είναι λόγω της άνοδο των κρατικών ελλειμμάτων σε περίοδο μη αυξανόμενου ρυθμού του ΑΕΠ. Επίσης η αύξηση των ανελαστικών δαπανών (πχ για μισθούς, συντάξεις κτλ) στο σύνολο των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού, όπου δεν ήταν ικανή η κυβέρνηση να ελέγξει προκάλεσε άνοδο των ελλειμμάτων. Έτσι το 2010 μπαίνει σε ένα μηχανισμό στήριξης των ξένων δυνάμεων και ζητάει από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) 30 δις ευρώ και από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης άλλα 80 δις ευρώ. Αυτό ήταν το πρώτο Μνημόνιο της χώρας μας ύψους 110 δις ευρώ. Ασφαλώς και οι έλληνες πολίτες δεν συμφωνούσαν με αυτόν τον μηχανισμό στήριξης διότι επέφερε στην Ελλάδα τρία διαφορετικά πακέτα οικονομικών μέτρων. Αυτά περιλάμβαναν μειώσεις στους μισθούς, στα επιδόματα, στον 13ο και 14ο μισθό, επιβολή νέων φόρων, αυξήσεις στις αντικειμενικές τιμές ακινήτων, αυξήσεις του ΦΠΑ, αύξηση στα όρια συνταξιοδότησης κ.α. έπειτα από όλα αυτά τα μέτρα και τις αντιδράσεις των πολιτών ψηφίζετε το Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής που προβλέπει μια σειρά από μέτρα για να μπορέσουν να περιορίσουν τις δαπάνες και να αυξήσουν τα έσοδα της χώρας. Το 2011 ζητάμε νέα δανειακή στήριξη ύψους 130 δις ευρώ και «κούρεμα» 50% του ελληνικού χρέους. Τα μέτρα που πάρθηκαν με το συγκεκριμένο Μνημόνιο «χαντάκωναν» ακόμα περισσότερο τους έλληνες πολίτες αφού μειώθηκε κι' άλλο ο κατώτατος μισθός, καταργήθηκαν 150.000 θέσεις στο δημόσιο τομέα, έγιναν πάλι περικοπές στις συντάξεις και στα επιδόματα, κατήργησαν τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας – Εστίας, επέβαλαν φόρο στα ακίνητα, άνοιξαν τα κλειστά επαγγέλματα, κατήργησαν τις φοροαπαλλαγές και το χαμηλό ΦΠΑ στα νησιά.

Με βάση τα στοιχεία που έχει δώσει η EUROSTAT το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας για το 2007 διαμορφώθηκε στο 6,4% του ΑΕΠ, ενώ το 2008 εκτινάχθηκε στο 9,4% του ΑΕΠ και ακόμα περισσότερο το 2009 που έφτασε στο 15,4% του ΑΕΠ. Ενώ το δημόσιο χρέος της Ελλάδας την συγκεκριμένη τριετία ήταν ανάλογα στο

105,4% του ΑΕΠ (239 δις ευρώ), 110,7% του ΑΕΠ (262,3 δις ευρώ) και το 2009 στο 127,1% του ΑΕΠ (298,7 δις ευρώ). Ενώ το 2010 το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε στο 10,5% του ΑΕΠ και το 2011 έφτασε στο 9,1% του ΑΕΠ ενώ το δημόσιο χρέος αυξήθηκε αντίστοιχα στο 142,8% (328,5 δις ευρώ) και στο 165,3% του ΑΕΠ.

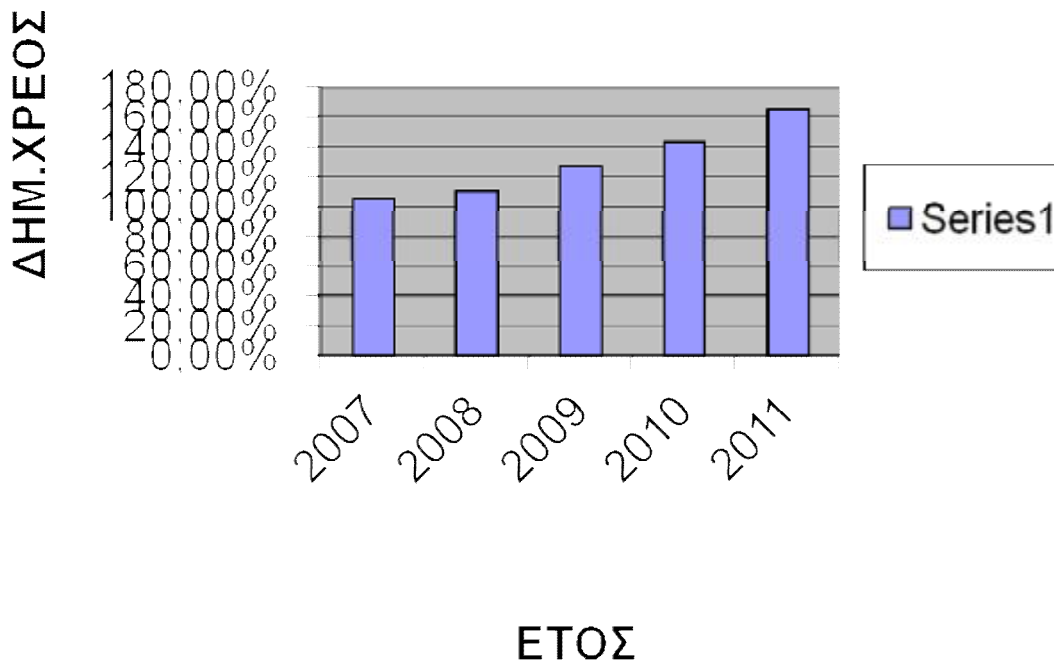
ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

4.4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και των υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Συνεπώς, είναι η συνολική αξία των τελικών αγαθών που παράχθηκαν εντός μιας χώρας. Ο υπολογισμός του γίνεται πάντα μόνο για ένα έτος.

Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν είναι το προϊόν ή το εισόδημα που αποκτούν οι κάτοικοι μιας χώρας ανεξάρτητα σε ποια χώρα ζουν. Με άλλα λόγια είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών που αποκτούν οι κάτοικοι μιας χώρας σε ένα έτος. Η διαφορά του με Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι ότι αυτό περιλαμβάνει κ το εισόδημα που αποκτούν οι κάτοικοι μιας χώρας στο εξωτερικό. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) μας δείχνει την οικονομική ευημερία της χώρας. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ απεικονίζει το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας. Όμως παρόλα αυτά το ΑΕΠ έχει κάποιες αδυναμίες οι οποίες οφείλονται σε πολλές αιτίες.

Οι σπουδαιότερες αιτίες είναι:

1. Το ΑΕΠ δεν περιλαμβάνει την αξία παραγωγής που οφείλεται στην ιδιοκατανάλωση διότι δεν γίνεται αντικείμενο αγοροπωλησίας (πχ. Το φαγητό που μαγειρεύει η νοικοκυρά στο σπίτι δεν υπολογίζεται στο ΑΕΠ της χώρας)
2. Είναι ποσοτικός και όχι ποιοτικός δείκτης. Η ποιότητα όταν δεν εκφράζεται στην τιμή δεν περιλαμβάνεται στην τιμή. Όμως είναι ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας αφού η ποιότητα είναι ανάλογη με την ποσότητα (πχ. Η καθαρή ατμόσφαιρα είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την υγεία και την πιθανή διάρκεια ζωής, όμως δεν περιλαμβάνεται στο ΑΕΠ)
3. Το ΑΕΠ δεν περιλαμβάνει την αξία των αγαθών και υπηρεσιών της παραοικονομίας. Δηλαδή, παραοικονομία είναι όλες οι οικονομικές δραστηριότητες των πολιτών που τις αποκρύπτουν από το κράτος είτε για να αποφύγουν την φορολόγηση είτε επειδή είναι παράνομες δραστηριότητες (πχ. λαθρεμπόριο, ναρκωτικά κτλ). Όλα αυτά δεν καταγράφονται στο ΑΕΠ και έτσι γίνεται και σύγχυση με την σύγκριση του βιοτικού επιπέδου μεταξύ διαφόρων χωρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΙΤΙΕΣ ΛΑΘΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

5.1 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1) ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Ένα από τα κυριότερα αίτια της κρίσης είναι η φοροδιαφυγή. Είναι γεγονός ότι η φοροδιαφυγή δεν γίνεται τόσο από την εργατική τάξη όσο από τα οικονομικά εύρωστα κοινωνικά στρώματα. Πολυτελείς βίλλες, κότερα και παράνομες εξοχικές κατοικίες σε δασικούς χώρους και σε άλλα δημόσια εδάφη γέμισαν την Ελλάδα. Χωρίς έλεγχο πολλές περιοχές της Ελλάδας πουλήθηκαν ακόμα και σε μοναχούς πχ το Βατοπέδι κλπ

2) ΑΝΕΞΕΛΙΚΤΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Με την εμφάνιση της πιστωτικής κάρτας οι Έλληνες άρχισαν να ξοδεύουν ανεξέλικτα από πράγματα μικρής αξίας έως ειδών πολυτελείας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να χαθεί μεγάλος αριθμός χρημάτων διότι πολλοί αδυνατούσαν να πληρώσουν τις δόσεις τους. Είναι οδυνηρό το ότι χιλιάδες σπίτια και αυτοκίνητα κατασχέθηκαν λόγω ανικανότητας εξόφλησης των δανείων.

3) ΑΝΕΞΕΛΙΚΤΟΣ ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Τα κόμματα για την εκλογή τους ή την επανεκλογή τους στην προσπάθεια τους να βρουν ψηφοφόρους ή να κρατήσουν αυτούς που ήδη έχουν έδιναν υποσχέσεις και διορίζαν μεγάλο αριθμό ατόμων στο δημόσιο είτε ήταν ψηφοφόροι, συγγενείς, φίλοι κλπ .

4) ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Πολλά Ευρωπαϊκά κράτη όπως για παράδειγμα η Πορτογαλία και η Ισπανία έχουν επηρεαστεί από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης στον τομέα της οικονομίας. Αυτό το φαινόμενο έπληξε τα τελευταία χρόνια και την Ελλάδα. Πολλές επιτηρήσεις τοπικές και ξένες προτίμησαν επενδύσεις σε φθηνές αγορές σε χώρες με φθινό εργατικό δυναμικό. Οι περισσότεροι Έλληνες επιχειρηματίες έφτιαξαν τα εργοστάσια τους σε Βαλκανικές χώρες και αμέτρητες τοπικές επιχειρήσεις έκλεισαν.

Αξιοσημείωτο είναι ότι συνέβη αυτό παρόλο που ο μέσος μισθός στην Ελλάδα είναι από τους χαμηλότερους στην δυτική Ευρώπη.

Η ναυτιλία και ο ελληνικός εμπορικός στόλος ήταν κάποτε ο κυριότερος κλάδος εισαγωγής συναλλάγματος στον κόσμο. Σήμερα εξακολουθεί να είναι αλλά με τη διαφορά ότι τα πληρώματα αποτελούνται από ξένους και κυρίως από τα κράτη της ανατολικής Ευρώπης.

5)ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ

Από την παραγωγή στην επιδότηση και από τη δουλειά στη γη σε μία πελατειακή μετάλλαξη του αγροτικού κόσμου που έπαψε να σπέρνει και αρκέστηκε να θερίζει επιδοτήσεις. Όταν ο παραγωγός ξέρει πως από το προϊόν του θα πάρει έτσι κι αλλιώς ως ατομικό δικαίωμα τα χ ποσά δεν τον νοιάζει να το λιπάνει να το ποτίσει και να το κλαδέψει, απλά το αφήνει να υπάρχει. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μείωση παραγωγής και την υποβάθμιση της ποιότητας γιατί για να την αναβαθμίσει θα πρέπει να κάνει κάποια έξοδα και δεν τον συμφέρει. Έτσι η Ελλάδα ενώ το 1980 κάλυπτε το 90% των διατροφικών αναγκών της με γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα δικής της παραγωγής, σήμερα καλύπτει τις ίδιες ανάγκες με το 90% εισαγόμενων προϊόντων, εισάγοντας ακόμη και τα πιο παραδοσιακά της ελληνικής γεωργίας²⁶.

5.2 ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΑΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Οι τράπεζες επί σειρά ετών δάνειζαν αφειδώς. Οι πολίτες σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο ξελογιάζονταν με το πώς να δανείζονται από αυτές. Η μια πιστωτική κάρτα διαδεχόταν την άλλη και η μια τράπεζα αναλάμβανε τις επισφάλειες της άλλης ή ίδρυναν άλλες όπου φόρτωναν τις επισφάλειες τους. Κανένας δεν έκανε κάτι να σταματήσει αυτή την «ρόδα» όπου ήταν προφανές ότι κάποιο στιγμή θα ερχόταν και η κατηφόρα για να τους επισημάνουν τους κινδύνους ώστε να μην δέχονται τις «προσφορές» αυτές που ουσιαστικά θα τους χαντάκωνε κάποια μέρα. Εθελοντές όμηροι, οι «καρτόπληκτοι», υποθήκευαν το μέλλον τους.

Τα λάθη που έφεραν σε αυτή την κατάσταση την Ελλάδα είναι:

²⁶ Τζουβάνος Δημήτρης, (2011) Κρίση κι από-κρίση, Ο Φυλλομάντης

1) Οι ατέλειες, οι αδυναμίες και η ανεπάρκεια του εποπτικού και ρυθμιστικού θεσμικού πλαισίου που οφείλονται στην απορύθμιση η οποία κατέληξε στην ατιθάσυστη δύναμη και εξουσία των αγορών.

2) Η χαλαρή νομισματική πολιτική

3) Τα υψηλά επίπεδα δανεισμού και ειδικότερα η υπέρμετρη χορήγηση ενυπόθηκων δανείων μειωμένης εξασφάλισης

4) Η κρίση εμπιστοσύνης και η ψυχολογία των αγορών

5) Οι υφιστάμενες ανισορροπίες στα ισοζύγια πληρωμών μεταξύ ΗΠΑ ,Ηνωμένου Βασιλείου, χωρών Ν. Ευρώπης και Βαλτικής από την μία μεριά και Κίνα, Γερμανία Ολλανδία, Ιαπωνίας, χωρών της Μ. Ανατολής από την άλλη. Με όλες τις δευτερογενής επιδράσεις.

6) Η τεράστια και απότομη διαταραχή που επήλθε τα τελευταία χρόνια στην παγκόσμια προσφορά εργασίας

7) Η διανοητική αστοχία των οικονομολόγων τις τελευταίες δεκαετίες και ιδιαίτερα στον κλάδο της μακροοικονομικής

8) Η κοντόφθαλμη συμπεριφορά των παικτών στις αγορές, ο μαθηματικός δογματισμός τους, η κακώς εννοούμενη κατασοσύνη τους, η υπερβολική εφευρετικότητά τους αλλά και συνάμα η απύθμενη άγνοιά τους, οι κακουρηματικές ενέργειές τους και η αχαλίνωτη κερδοσκοπική διάθεσή τους

9) Η απληστία και οι απάτες σαν να υπάρχει κάποιο σαφές και απόλυτο όριο που να διαχωρίζει τη δικαιολογημένη από την αδικαιολόγητη ανταμοιβή

10) Τις περιορισμένες πραγματικές αυξήσεις στις αμοιβές των εργαζομένων και την αυξανόμενη παραγωγικότητα με συνέπεια τη μείωση του μεριδίου της εργασίας στο παραγόμενο προϊόν που οδηγεί τελικά σε μια χρόνια έλλειψη ικανοποιητικής ενεργού ζήτησης

11) Την αυξανόμενη σημασία της παρουσίας των μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών επιχειρήσεων που οδηγεί επίσης σε μια χρόνια έλλειψη ικανοποιητικής ενεργού ζήτησης

12) Τη σχετική στασιμότητα των επενδύσεων

13) Την πτωτική τάση του ποσοστού του κέρδους στον πραγματικό τομέα της οικονομίας²⁷.

5.3 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1) Η Ελλάδα έγινε η χώρα με το μεγαλύτερο εξωτερικό έλλειμμα στον κόσμο, η χώρα με ένα από τα υψηλότερα επίπεδα κατά κεφαλή κατανάλωσης (30η θέση παγκοσμίως) και ένα από τα χαμηλότερα επίπεδα κατά κεφαλή παραγωγής (90η θέση παγκοσμίως)

2) Οι Έλληνες ζούσαν πλούσια 10 χρόνια πουλώντας ο ένας στον άλλον υπηρεσίες και προϊόντα που εισήγαγαν δανειζόμενοι.

3) Η Ελληνική οικονομία από το 2000 έως το 2008 είχε ρυθμούς μεγέθυνσης διπλάσιους από το μέσο όρο της Ευρωζώνης αλλά δεν κατάφερε να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Μετά τα τέλη του 1990 κάθε χρόνο έμπαιναν στην αγορά εργασίας προερχόμενοι από την εκπαίδευση 78.000-82.000 νέοι, αλλά η οικονομία δημιουργούσε μόνο 38.000-42.000 νέες θέσεις εργασίας το χρόνο. Μόνο το 2004 ως Ολυμπιακή χρονιά έφτασε τις 46.000 νέες θέσεις εργασίας. Ένας από τους δύο νέους που αποφοιτούσαν και ζητούσαν δουλειά, ανακάλυπτε ότι δεν υπήρχε γι' αυτόν θέση εργασίας στην αγορά.

4) Η παραγωγική αποξήρανση, παρόξυνε ένα δημοσιονομικό δράμα. Αυτό που σήμερα η Ελλάδα πληρώνει.

5) Επιπτώσεις στη χρηματοδότηση νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Οι τράπεζες δεν βρίσκουν εύκολα χρήματα για περιόδους μεγαλύτερες από μία μέρα, ή το πολύ μία εβδομάδα και αναγκάζονται να αυξάνουν τα επιτόκια καταθέσεων ώστε η σχέση χορηγήσεων – προς καταθέσεις που παρακολουθούν οι επενδυτές να μη χειροτερεύει.

6) Η Ελλάδα κινδυνεύει να γίνει ένα πολυπολιτισμικό κράτος με μειωμένη εθνική κυριαρχία που προορίζεται από τους Ευρωπαίους Εταίρους για να υποδεχτεί μεγάλους αριθμούς λαθρομεταναστών ώστε να αποτραπεί η είσοδός τους στις δικές τους χώρες.

²⁷ Νεγρεπόντη - Δελιβάνη Μαρία, (2012) Όλη η αλήθεια για χρέος και ελλείμματα και πώς θα σωθούμε, Ιανός

7) Η μεθοδευόμενη εξαθλίωση του Ελληνικού κράτους ανοίγει διάπλατα τους δρόμους για την εκμετάλλευσή του Ελληνικού εθνικού πλούτου από τους ξένους.

8) Η Ελλάδα έχασε την ανεξαρτησία της στη λήψη οικονομικών αποφάσεων και επικρατεί επέμβαση απόψεων των ξένων χωρών το οποίο έχει ως αποτέλεσμα τις ολέθριες επιπτώσεις στα Εθνικά της θέματα.

9) Κρίση ψυχολογίας των πολιτών διότι βρέθηκαν να βιώνουν στο έπακρο τις συνέπειες της κρίσης (μειωμένες συντάξεις, μείωση μισθών ακόμα και απολύσεις.)

10) Το χρηματιστήριο καταρρακώθηκε από τις 5346 μονάδες στις 1457 χάνοντας το 73% της αξίας του σε 1,5 χρόνο. Ένα κράχ τέτοιου μεγέθους ήταν ικανό να ρίξει την ελληνική οικονομία σε ύφεση καθώς οι μεγαλύτερες εταιρίες της χώρας είδαν τις κεφαλαιοποιήσεις τους να πέφτουν με συνέπεια να παγώσουν οι επενδύσεις και τις προσλήψεις με αποτέλεσμα να περάσουν σε απολύσεις.

Η Ελλάδα βιώνει μία μεγάλη τραπεζική κρίση προκαλώντας σε μεγάλες και αμέτρητες επιχειρήσεις πάγωμα των προσλήψεων και αύξηση των απολύσεων. Ακόμα τα μέτρα δανειοδότησης έγιναν πολύ σκληρά με συνέπεια η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων να σταματήσει ξαφνικά. Μέχρι το 2008 οι τράπεζες κυνηγούσαν τους πολίτες να τους δώσουν δάνεια και τώρα όχι μόνο δεν τους δίνουν αλλά τους ψάχνουν για να τα αποπληρώσουν. Ακόμα και η παροχή πιστωτικής κάρτας είναι αρκετά δύσκολη υπόθεση σε σχέση με το παρελθόν. Οι τωρινές προϋποθέσεις για την έκδοση και την παροχή πιστωτικής κάρτας εμποδίζουν τους περισσότερους πολίτες να την αποκτήσουν σε αντίθεση μέχρι και ένα χρόνο πριν που ήταν κάτι το απλό.

Πιο συνοπτικά:

1) Σημαντικές περικοπές μισθών και συντάξεων, που οδηγούν σε δραματική πτώση βιοτικού επιπέδου, συμπαρασύροντας όχι μόνο τα φτωχότερα στρώματα της κοινωνίας αλλά και το μεγαλύτερο τμήμα της μεσαίας τάξης, με αναμενόμενα αποσταθεροποιητικά αποτελέσματα οικονομικά και κοινωνικά.

2) Πτώση κατακόρυφη της ζήτησης, που είναι ο μοχλός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

3) Μείωση του ΑΕΠ, που θα ξεπεράσει το 10%.

4) Κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας που θα ξεπεράσει το 20%, αν και το ΔΝΤ είχε προβλέψει μόνο 14%.

5) Ολοένα δυσμενέστερες προβλέψεις για τις εξελίξεις της οικονομίας από τους καταναλωτές και τους επιχειρηματίες.

6) Μαζικές απολύσεις, χωρίς αποζημίωση και χωρίς προοπτική εξεύρεσης άλλης θέσης απασχόλησης.

7) Χαώδης εξελίξεις εξαιτίας των πρόχειρων και αποκλειστικά ποσοτικών μέτρων για τη δήθεν εξυγίανση του δημόσιου τομέα, που θα τον αποδεκατίσουν, χωρίς να τον βελτιώσουν.

8) Πλήρης διάλυση των ευαίσθητων χωρών της υγείας και της παιδείας, χάριν οικονομιών.

9) Ολοκληρωτική καταστροφή του κοινωνικού κράτους.

10) Μαζικό ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας.

11) Κατακόρυφη άνοδος της εγκληματικότητας.

12) Ενθάρρυνση της καταστροφικής βίας στους νέους, που πια δεν έχουν ιδανικά.

13) Μαζική απόσυρση τραπεζικών καταθέσεων, σε συνδυασμό με την συρρίκνωση νέων.

14) Λουκέτα σε επιχειρήσεις σε ποσοστό εφιαλτικό, που επιπλέον θα αφήσει ξενοίκιαστα χιλιάδες μαγαζιά.

15) Η μεγαλύτερη όμως συνέπεια είναι ότι η καταστροφή παίρνει τη μορφή του βαθέματος των εισοδηματικών ανισοτήτων, που ελαχιστοποιεί τη ζήτηση σε μακροχρόνια βάση, εξαιτίας της συνέχισης της μαζικής μεταφοράς εισοδήματος από μισθωτούς και συνταξιούχους σε τραπεζίτες και επιχειρηματίες, που επιπλέον αδυνατούν να προχωρήσουν σε επένδυση, εξαιτίας της ισχνής ζήτησης.

Οδηγείται δηλαδή η χώρα σε πλήρη καταστροφή και σε ολική εξαφάνιση.

Σε μια πιο αναλυτική προσέγγιση στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά η οικονομική κρίση επέφερε :

1. Μείωση του ΑΕΠ:

Στην Αμερική, για το τέταρτο τρίμηνο του 2008 ο ρυθμός μείωσης του αναφερόταν σε 3,8%, ενώ στις 27/02/09 σε 6,2%. Και αυτό γιατί μεγάλη πτώση σημείωσαν οι «Ακαθάριστες Ιδιωτικές Εγχώριες Επενδύσεις», που από 5.8% και 11.5% που σημείωσαν στο πρώτο και δεύτερο τρίμηνο του 2008, πέρασαν σε μία μικρή αύξηση +0.4% στο τρίτο τρίμηνο, για να καταβαραθρωθούν στο 20.8% στο τέταρτο και τελευταίο τρίμηνο του 2008. Επίσης επηρεάστηκε και η μείωση των καταναλωτικών δαπανών που σημειώθηκε σε 4.3% στο τελευταίο τρίμηνο του 2008, και αποτελεί το μεγαλύτερο αρνητικό ποσοστό από το δεύτερο τρίμηνο του 1980. Αν όμως στην κρίση του 1980 που η μείωση του ΑΕΠ κράτησε μόνο δύο τρίμηνα οι εξαγωγές αυξάνονταν κατά 7.7% για το δεύτερο τρίμηνο ή σημείωναν μικρή μείωση (της

τάξης του 0,8% για το τρίτο τρίμηνο), τώρα οι εξαγωγές έχουν κι αυτές καταποντιστεί στο 23.6% (σημειώνοντας αρνητικό ρεκόρ από το τέταρτο τρίμηνο του 1971).

Στην Ευρώπη, η Κομισιόν αναφέρει παράλληλα ότι η ύφεση που ξεκίνησε το δεύτερο τρίμηνο του 2008 επιδεινώθηκε προς το τέλος του έτους, με το ΑΕΠ τόσο της ΕΕ όσο και της ζώνης ευρώ να υποχωρεί κατά 1½% (σε τριμηνιαία βάση) το τελευταίο τρίμηνο. Η Επιτροπή αναφέρει ότι από τις έρευνες και τα τεκμηριωμένα στοιχεία προκύπτει περαιτέρω επιδείνωση το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους

2. Αύξηση της ανεργίας:

Ένα αποτέλεσμα της πρόσφατης κρίσης ήταν οι απολύσεις των χρηματοπιστωτικών εταιρειών μέχρι τον Αύγουστο του 2008 να φτάσουν τον πρωτοφανή αριθμό των 654000 θέσεων.

Δυστυχώς όμως η αύξηση της ανεργίας επηρέασε και άλλους τομείς γιατί πολλοί άνθρωποι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους αφού δεν μπορούσαν να ξεχρεώσουν τα στεγαστικά δάνεια.

3. Αύξηση του δημόσιου χρέους των χωρών:

Τον τελευταίο καιρό παρατηρούμε μια αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων στις ΗΠΑ, όπου η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου αυξήθηκε από 2,07% που ήταν τον Δεκέμβριο 2008 σε 3,71% τον Ιούνιο. Πρόκειται για μια αύξηση στην απόδοση της τάξης του 79%. Από την άλλη πλευρά, η απόδοση του τριακονταετούς ομολόγου αυξήθηκε από 2,5% τον περασμένο Δεκέμβριο σε 4,5% σήμερα. Όμως η ερμηνεία αυτής της αύξησης έδωσε την ευκαιρία στον Κρούγκμαν και τον Φέργκιουσον να διασταυρώσουν τα ξίφη τους.

Από την πλευρά του, ο Φέργκιουσον υποστηρίζει ότι η αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων εκφράζει την ανησυχία της αγοράς για τον πληθωρισμό, που θα είναι το αποτέλεσμα των μέτρων τόνωσης της οικονομίας του προέδρου Ομπάμα. Τα μέτρα αυτά (δηλαδή η αύξηση των κρατικών δαπανών) οδηγούν σε αύξηση του ελλείμματος, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων καθώς αυξάνονται οι φόβοι σχετικά με τη φερεγγυότητα του αμερικανικού Δημοσίου. Τους φόβους του Ferguson συμμερίζονται πολλοί, μεταξύ των οποίων και η Αγκελα Μέρκελ.

Ακριβώς αντίθετη είναι η ερμηνεία που δίνει ο Κρούγκμαν στην αύξηση των αποδόσεων. Για τον Αμερικανό οικονομολόγο, οι αυξημένες αποδόσεις σηματοδοτούν ότι η οικονομική πολιτική του προέδρου Ομπάμα αρχίζει να αποδίδει καρπούς. Τα κρατικά ομόλογα είχαν τόσο χαμηλές αποδόσεις τον περασμένο Δεκέμβριο, γιατί οι επενδυτές δεν ήθελαν να ελαχιστοποιήσουν το ρίσκο των επενδύσεών τους. Η πιο ασφαλής επένδυση ήταν τα κρατικά ομόλογα, στην οποία όλοι επένδυναν τα χρήματά τους (πουλώντας μετοχές, επιχειρηματικά ομόλογα κ.λπ). Όμως πρόσφατα, καθώς οι επενδυτές αρχίζουν να ανακτούν την εμπιστοσύνη τους στην οικονομία, αρχίζουν να ξεφορτώνονται τα κρατικά ομόλογα και να στρέφονται πάλι προς πιο ριψοκίνδυνες επενδύσεις. Η αύξηση, λοιπόν, των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων τον τελευταίο καιρό αντιπροσωπεύει μια επιθυμητή εξομάλυνση της κατάστασης μετά τον αρχικό πανικό.

Σύμφωνα με την ανασκόπηση των άρθρων της εφημερίδας times news, είναι φανερό το πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία, δίνοντας έναυσμα σε αρχηγούς και κράτη να προβάλλουν συγκεκριμένα σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση της.

4. Χρεοκοπία πολλών επιχειρήσεων:

Η Ελβετία ήταν μια από τις χώρες με τις περισσότερες χρεοκοπίες επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα κατά 20% αυξήθηκαν οι χρεοκοπίες επιχειρήσεων στη χώρα το τελευταίο τρίμηνο του 2008.

Επίσης στην Αμερική χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πτώχευση της Lehman Brothers. Η μεγαλύτερη επενδυτική τράπεζα των ΗΠΑ, το χρέος της οποίας ξεπερνά τα 613 δις δολάρια ανακοίνωσε στις 15/09/2008 την μεγαλύτερη χρεοκοπία στην ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών.

5. Συγχωνεύσεις πολλών επιχειρήσεων:

Κατά το 2008 (σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg) η συνολική αξία των ανακοινωμένων συγχωνεύσεων και εξαγοράσεων παγκοσμίως διαμορφώθηκε σε 2,50 τρισ. δολάρια, 38% χαμηλότερα από το 2007, που η αξία συναλλαγών είχε φθάσει στα επίπεδα ρεκόρ των 4,06 τρισ. δολαρίων. Ο αριθμός των ανακοινωμένων συγχωνεύσεων και εξαγοράσεων μειώθηκε κατά 17% σε σχέση με το 2007, φθάνοντας τις 27.400. Ο αριθμός των συμφωνιών οι οποίες ακυρώθηκαν έφτασε τις 755, ενώ το ύψος αυτών άγγιξε τα 637 δις. δολάρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της αυστραλιανής BHP Billiton, η οποία απέσυρε την αρχική της προσφορά, ύψους 147 δις. δολαρίων για την εξαγορά του βασικού ανταγωνιστή

της στο μεταλλευτικό κλάδο, Rio Tinto, καθιστώντας την τη μεγαλύτερη συμφωνία που έχει ακυρωθεί στην επιχειρηματική ιστορία.

6. Αυξημένη αποστροφή κινδύνου στο Χρηματιστήριο:

Το 2008 υπήρξαν μεγάλες πτώσεις στις ευρωπαϊκές χρηματαγορές αλλά και στην Νέα Υόρκη με τον δείκτη Dow Jones να πέφτει κατακόρυφα. Τον Οκτώβριο μειώθηκε και κατά -7,33% και έκανε τους επενδυτές να ανησυχούν για τις απώλειες των τραπεζών. Αλλά και τον Μάρτιο του 2009 έφτασε σε μείωση 4,24%.

7. Περιορισμός εξαγωγών:

Το 2009 χώρες της Ευρώπης όπως η Γερμανία παρουσίασαν μείωση των εξαγωγών τους σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Στη Γερμανία μειώθηκαν οι εξαγωγές χημικών και καταναλωτικών προϊόντων περισσότερο στις τρίτες χώρες όπως η ανατολική Ευρώπη, η Ρωσία αλλά και η Ασία.

8. Μείωση τουριστικού συναλλάγματος:

Ο τουρισμός των μεσογειακών χωρών της Ε.Ε. δοκιμάζεται από το ισχυρό ευρώ, καθώς πολλοί Βορειοευρωπαίοι στρέφονται σε προορισμούς όπως η Τουρκία, η Κροατία ή το Μαυροβούνιο ή τις χώρες της Βαλτικής, όπου τα χρήματά τους έχουν μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη. Άλλες χώρες της Ε.Ε., ωστόσο, όπως η Ισπανία ή η Μάλτα, φαίνεται να κρατούν καλύτερη «άμυνα» από την Ελλάδα στη δεινή κρίση που πλήττει και τον τουρισμό. Είναι χαρακτηριστικό, σύμφωνα με στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας των γερμανικών αεροδρομίων, η μείωση αφίξεων Γερμανών στα ελληνικά νησιά έφθανε στο πρώτο τετράμηνο Ιανουαρίου Απριλίου το 44%. Την ίδια στιγμή η Γαλλία εμφάνιζε ισχυρή άμυνα με μείωση 0,9%, η Ιταλία αύξηση +0,3%, η Πορτογαλία αύξηση +8,5%²⁸.

9. Μείωση ναυτιλιακών ναύλων:

Η ναυτιλία είναι ένας από τους κλάδους που επηρεάστηκαν σχεδόν άμεσα από την τρέχουσα οικονομική αναταραχή στις παγκόσμιες χρηματοοικονομικές αγορές, σημειώνοντας μεγάλη μείωση στις τιμές τόσο των ναύλων, όσο και των αξιών των πλοίων. Η μείωση των δανειακών κεφαλαίων από αρκετές ναυτιλιακές τράπεζες, ως απόρροια της έλλειψης ρευστότητας των τελευταίων, περιόρισε την περαιτέρω δραστηριότητα και ανάπτυξη αφενός του διεθνούς εμπορίου των αγαθών και των

²⁸ Τάκης Φωτόπουλος, Η οικονομική διάσταση της σημερινής κρίσης και η οικονομική δημοκρατία ως λύση, στο <http://www.scribd.com/doc/4944695/>

πρώτων υλών, αφετέρου της ίδιας της ναυτιλιακής αγοράς. Η τρέχουσα δυσπιστία μεταξύ των τραπεζών και η έλλειψη εγγυητικών επιστολών περιόρισαν στο ελάχιστο τα πιστωτικά όρια στη χορήγηση νέων δανείων, γεγονός που είχε αρνητικό αντίκτυπο στον όγκο των μεταφερόμενων φορτίων Πέραν των αρνητικών αποτελεσμάτων στη ναυλαγορά, οι αγοραπωλησίες των πλοίων σημείωσαν σημαντική μείωση. Ως εκ τούτου, οι πλοιοκτήτες είδαν τα έσοδα να εξανεμίζονται, καθώς η αξία των στόλων τους μειώθηκε αισθητά, έως και πάνω από 60% σε μερικές κατηγορίες πλοίων. Η σημαντική μείωση της αξίας των πλοίων είχε ως αποτέλεσμα τα μεγάλης ηλικίας πλοία είτε να αποστέλλονται προς διάλυση σε μειωμένες τιμές δεδομένου ότι δεν είναι πλέον ανταγωνιστικά), είτε να αντικαθίστανται με ιδιαίτερα χαμηλούς ρυθμούς από νεότερα πλοία. Παράλληλα, στην αγορά των νέων κατασκευών παρατηρούνται φαινόμενα τόσο ακύρωσης, όσο και αναβολής ή επαναδιαπραγμάτευσης των όρων των συμβολαίων ναυπήγησης. Μάλιστα, αρκετοί πλοιοκτήτες αδυνατούν να αντλήσουν δανειακά κεφάλαια (χάνοντας εκατομμύρια δολάρια σε προκαταβολές), ενώ πολλά ναυπηγεία αντιμετωπίζουν αφενός μεν χαμηλότερα αναμενόμενα έσοδα από ακυρώσεις μελλοντικών παραδόσεων, αφετέρου δε κεφαλαιακές ζημίες από τις τρέχουσες αναβολές / ακυρώσεις παράδοσης. Οι μειωμένες τιμές ναύλων, οι συρρικνωμένες αξίες των δανειακών ενεχύρων και οι ακυρώσεις των νεόκτιστων πλοίων δημιουργούν προβλήματα ρευστότητας σε πολλούς πλοιοκτήτες, καθιστώντας δύσκολη την αποπληρωμή των δανείων. Σε αρκετές περιπτώσεις, τα δάνεια τελούν υπό επαναδιαπραγμάτευση και αναδομούνται με τη βοήθεια των τραπεζών, δίνοντας στους πλοιοκτήτες τον χρόνο να αναδιοργανωθούν και να αρχίσουν εκ νέου τις πληρωμές.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, καθίσταται κατανοητή η τάση συγχώνευσης των εταιρειών στη ναυτιλιακή αγορά, καθώς η εταιρική αναδόμηση και ο νέος προγραμματισμός αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για μια υγιή αποκατάσταση.

10. Αναδιάρθρωση κεφαλαιακής σύνθεσης εταιριών:

Στη μέση της οικονομικής κρίσης, πολλές εταιρείες αναγκάστηκαν, για να μειώσουν το κόστος λειτουργίας τους, να μειώσουν και το προσωπικό τους, ακόμα και εάν πολλές φορές επρόκειτο για ταλαντούχα στελέχη με πολύ υψηλές θέσεις στην ιεραρχία των εταιρειών. Άρα αναγκάστηκαν να αλλάξουν την σύνθεση των

κεφαλαίων τους ως μια προσπάθεια για να αντιμετωπίσουν την παρούσα κατάσταση και να μην καταφύγουν στην χρεοκοπία²⁹.

²⁹ Μαριόλης, Θεόδωρος, (2012), Ελλάδα, ευρωπαϊκή ένωση και οικονομική κρίση, Εκδότης: Matura

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ

6.1 Η ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Οι λογαριασμοί εθνικού εισοδήματος διαιρούν τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στο ΑΕΠ σε τέσσερις κατηγορίες, όπου ισχύει:

$$ΑΕγχ.Π. = C + I + G + NX$$

Οι τέσσερις κατηγορίες είναι C που συμβολίζει την κατανάλωση, I που είναι η επένδυση, G που συμβολίζει τις δημόσιες δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και NX που είναι καθαρές εξαγωγές ή το εμπορικό ισοζύγιο. Η κατανάλωση ή καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών αποτελείται από τα αγαθά και υπηρεσίες που αγοράζονται από τα νοικοκυριά. Οι δημόσιες δαπάνες ή διαφορετικά η τελική καταναλωτική δαπάνη της κυβέρνησης είναι η δαπάνη για τα αγαθά και υπηρεσίες που πραγματοποιούνται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και την τοπική αυτοδιοίκηση³⁰.

³⁰ Οικονομικές εξελίξεις και προοπτικές,
Διαθέσιμο στο: www.minfin.gr/budget/2001/eis/1.3.pdf

I. Τρέχουσες τιμές		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη	Σύνολο	122.899	131.720	142.895	151.387	161.876	173.673	187.175	201.221	213.589	217.508	
	Νοικοκυριά	97.354	104.484	112.432	120.037	127.972	138.520	150.655	160.398	170.865	169.913	
	ΜΚΙΕΝ	1.274	1.807	1.806	1.900	2.008	1.929	2.203	2.315	2.416	2.428	
	Γενική Κυβέρνηση	Σύνολο	24.271	25.430	28.656	29.430	31.897	33.225	34.317	38.507	40.308	45.167
	Ατομική Συλλογή	8.093	8.443	9.409	10.966	11.852	13.695	14.636	16.234	17.003	19.377	
Πραγματική ατομική κατανάλωση	Συλλογή	16.178	16.987	19.247	18.464	20.045	19.530	19.681	22.273	23.305	25.790	
		108.720	114.733	123.647	132.903	141.831	154.144	167.494	178.948	190.284	191.718	
		16.178										

II. Σταθερές τιμές προηγούμενου έτους		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη	Σύνολο		127.980	138.598	146.385	156.795	168.173	181.080	195.116	205.183	214.344
	Νοικοκυριά		101.786	109.631	116.140	124.384	134.049	145.767	155.671	164.138	167.785
	ΜΚΙΕΝ		1.761	1.701	1.838	1.946	1.867	2.135	2.240	2.326	2.397
	Γενική Κυβέρνηση	Σύνολο	24.452	27.286	28.407	30.465	32.257	33.188	37.205	38.721	44.163
	Ατομική Συλλογή	8.118	8.952	10.585	11.320	13.298	14.155	15.685	16.333	18.946	
Πραγματική ατομική κατανάλωση	Συλλογή	16.334	18.313	17.822	19.145	18.961	19.034	21.520	22.387	25.217	
			111.846	120.285	128.583	137.650	149.212	162.056	173.596	182.795	189.128

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. η συνολική καταναλωτική δαπάνη το 2009 παρουσίασε οριακή αύξηση κατά 0,3%

σε σχέση με το 4ο τρίμηνο του 2008. Ειδικότερα, αύξηση κατά 8,4% παρουσίασε η δημόσια κατανάλωση ή η καταναλωτική δαπάνη της κυβέρνησης, ενώ αντίθετα, η ιδιωτική κατανάλωση παρουσίασε μείωση κατά 1,6%. Επιπλέον πριν την κρίση η αύξηση της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών ήταν 7,9%, 8,4%, 6,35% και 6,3% για 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 αντίστοιχα σε τρέχουσες τιμές, ενώ η μεταβολή ήταν 7,5%, 8,4%, 6,6% και 5,3% για 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 αντίστοιχα σε σταθερές τιμές. Αντίθετα ο ρυθμός μεταβολής της καταναλωτικής δαπάνης της κυβέρνησης ήταν 4,1%, 3,2%, 11,5% και 4,6% για 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 αντίστοιχα σε τρέχουσες τιμές, ενώ η αντίστοιχη μεταβολή σε σταθερές τιμές και για τα ίδια έτη ήταν 5,7%, 2,8%, 11,4% και 4,0%. Επομένως πέρα από τη μείωση που σημειώθηκε το 2008-2009 παρατηρούμε ότι ο ρυθμός αύξησης της καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και της κυβέρνησης μειώθηκε κατά το 2007-2008.

6.2 ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ

Ως προστιθέμενη αξία ορίζεται η αξία που δημιουργείται από νέα αγαθά μείον την αξία των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν ως ενδιάμεσα αγαθά. Όσον αφορά στην εκτίμηση του Α.Εγχ.Π. με την προσέγγιση της παραγωγής, από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ προκύπτει ότι η συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία παρουσίασε το 2009 μείωση κατά 0,3% σε σχέση με το 2008, όπως παρατηρούμε στον πίνακα. Αύξηση στην προστιθέμενη αξία παρουσίασαν οι εξής κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας: ο κλάδος γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας κατά 2,9%, ο κλάδος χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, δραστηριοτήτων σχετικών με την ακίνητη περιουσία, εκμισθώσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων κατά 0,7% και ο κλάδος των λοιπών υπηρεσιών κατά 8,5%. Αντίθετα, μείωση στην προστιθέμενη αξία, παρουσίασαν ο κλάδος της βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας κατά 6,6%, των κατασκευών κατά 14,3% και του εμπορίου, ξενοδοχείων- εστιατορίων, μεταφορών και επικοινωνιών κατά 2,9%. Συγκεκριμένα η προστιθέμενη αξία στον κλάδο γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας σε σταθερές τιμές με έτος βάσης το 2000 μειώθηκε κατά 10,2%, 21,0% και 16,5% κατά τα έτη 2004-2005, 2005-2006 και 2006-2007, ενώ αυξήθηκε σημαντικά κατά 14,1% την περίοδο 2007-2008. Η προστιθέμενη αξία στον κλάδο της βιομηχανίας παρουσίασε σημαντική αύξηση της τάξης του 17,3% και του 11,5% τα έτη 2004-2005 και 2006-2007 αντίστοιχα. Ο κλάδος των κατασκευών παρουσίασε σχετικά αύξηση του ρυθμού προστιθέμενης αξίας την περίοδο 2004-2007, αλλά σημειώθηκε μια δραματική μείωση της τάξης του 38,9% την περίοδο 2007-2008 ως ένδειξη των επιπτώσεων της κρίσης στον κλάδο των κατασκευών και της έλλειψης χρηματοδότησης. Παρόλα αυτά όμως η προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές μειώθηκε ελαφρά το 2008-2009, αλλά αυξήθηκε σημαντικά σε σταθερές τιμές για την ίδια περίοδο κατά 18,3%.

Η προστιθέμενη αξία σε σταθερές τιμές στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου παρουσίασε μια μικρή αύξηση κατά μέσο όρο 7,0% τη περίοδο 2004-2008, ενώ η προστιθέμενη αξία στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων αυξήθηκε

κατά 3,2%, 4,1%,9,7% και 7,8% τα έτη 2004-2005,2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 αντίστοιχα³¹.

I. Τρέχουσες τιμές	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Γεωργία, θήρα και δασοκομία, αλιεία και υδατοκαλλιέργειες	7.933	8.260	8.184	8.448	8.223	8.602	7.272	7.670	7.802	8.043
Βιομηχανία συμπεριλαμβανομένης ενέργειας και ύδρευσης	16.754	17.058	18.537	19.326	21.401	23.731	24.753	27.110	29.949	25.145
Κατασκευές	8.470	10.528	8.577	10.045	11.028	10.549	12.429	12.077	10.173	9.581
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών νοικοκυριού,	36.264	40.049	44.620	51.940	55.278	57.806	62.592	66.943	72.890	71.441
Ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες										
Χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία,	24.794	25.136	27.575	30.209	32.591	33.270	34.535	37.484	38.680	42.128
εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες										
Άλλες υπηρεσίες	26.166	27.936	31.622	34.334	38.557	41.212	44.463	48.517	51.229	56.752
II. Σταθερές τιμές προηγούμενου έτους	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Γεωργία, θήρα και δασοκομία, αλιεία και υδατοκαλλιέργειες	7.836	7.949	7.464	7.464	9.018	8.140	7.967	6.758	7.783	7.989
Βιομηχανία συμπεριλαμβανομένης ενέργειας και ύδρευσης	16.856	16.931	19.255	19.959	23.724	23.457	26.303	28.892	27.008	
Κατασκευές	10.559	8.314	9.754	11.144	10.644	12.825	11.749	7.964	9.561	
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών νοικοκυριού,	38.919	45.953	50.428	55.307	56.617	60.429	65.285	69.927	69.351	
Ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες										
Χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία,	24.100	25.995	28.429	31.034	32.040	33.378	36.774	37.971	41.044	
εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες										
Άλλες υπηρεσίες	26.408	29.137	32.741	36.093	39.791	42.744	47.255	51.207	55.240	

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος Ε.Σ.Υ.Ε.

6.3 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ-ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου που αναφέρεται κιάλας και ως επενδύσεις αποτελείται από τις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (ΑΕΠΚ) και τις μεταβολές στα αποθέματα . Επιπλέον οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αποτελούνται από την αξία υλικών αγαθών, που δύνανται να αναπαραχθούν και έχουν διάρκεια ζωής μεγαλύτερη από ένα έτος και τα οποία σε δεδομένη περίοδο προστίθενται στα ήδη υπάρχοντα για να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική λειτουργία. Στις επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου περιλαμβάνονται οι έκτακτες δαπάνες για επισκευές κεφαλαιακών αγαθών, οι οποίες γίνονται για να αυξήσουν την

³¹ Οικονομικές εξελίξεις και προοπτικές, Διαθέσιμο στο: www.minfin.gr/budget/2001/eis/1.3.pdf

παραγωγική ικανότητα των αγαθών αυτών η να παρατείνουν την διάρκεια της χρήσης τους.

Ο μεταβολές των αποθεμάτων αναφέρονται στις διαφορές, θετικές η αρνητικές, των αποθεμάτων τελικών προϊόντων και υποπροϊόντων, των προϊόντων που βρίσκονται σε στάδιο επεξεργασίας των πρώτων και βοηθητικών υλών και άλλων υλικών αγαθών όπως και η μεταβολή του ζωικού κεφαλαίου, τα οποία βρίσκονται στα χέρια των επιχειρήσεων ή και του δημοσίου. Ο υπολογισμός δεν περιλαμβάνει μεταβολές αποθεμάτων στα χέρια ιδιωτών. Ο υπολογισμός των μεταβολών των αποθεμάτων μετρά τις αυξήσεις ή μειώσεις του φυσικού όγκου μεταξύ των αποθεμάτων έναρξης και λήξης δεδομένης περιόδου. Συνεπώς δεν περιλαμβάνονται κέρδη ή ζημιές που συνδέονται με τις μεταβολές τιμών. Αυτό επιτυγχάνεται με την αποτίμηση της ποσότητας των αγαθών με μια μέση ετήσια τιμή.

Από τον πίνακα που ακολουθεί συμπεραίνουμε ότι η μεταβολή του συνόλου του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου, σε σταθερές τιμές με έτος βάσης το 2000, μεταξύ των ετών 2005-2006 και 2006-2007 ήταν 11,2% και 7,4% τα έτη, ενώ τα έτη 2007-2008 και 2008-2009 μειώθηκε αντίστοιχα κατά 5,6% και 11,6%. Συγκεκριμένα πριν την κρίση του 2007 ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου στα αγροτικά προϊόντα αυξήθηκε κατά 33,2% και 17,2% τα έτη 2004-2005 και 2005-2006 αντίστοιχα, ενώ μειώθηκε κατά 7,2% και 2,2% αντίστοιχα τα έτη 2006-2007 και 2007-2008. Παρόλο τη μείωση, ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου στον κλάδο των αγροτικών προϊόντων αυξήθηκε σχετικά σημαντικά το έτος 2008-2009 κατά 10,3%.

Σημαντική μείωση παρατηρήθηκε στον κλάδο των μεταλλικών προϊόντων και μηχανημάτων το έτος 2008-2009 κατά 20,6%, ενώ κατά την περίοδο 2004-2008 σημείωνε μια μέση ετήσια αύξηση 11% περίπου. Από την άλλη πλευρά ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου στον κλάδο του εξοπλισμού μεταφορών παρουσίασε σημαντική μείωση στα έτη 2004-2005 και 2008-2009 κατά 24,8% και 14,6% αντίστοιχα, ενώ αυξήθηκε σημαντικά κατά 39,0% την περίοδο 2006-2007.

Στον κλάδο των κατοικιών ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου αυξήθηκε σημαντικά την περίοδο 2005-2006 κατά 28,5%, ενώ παρουσίασε μια δραματική μείωση τις περιόδους 2007-2008 και 2008-2009 της τάξεως του -31,7% και -20,6% ως ένδειξη των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσεως ειδικά στον κλάδο των κατοικιών με τη μείωση της ζήτησης και τα προβλήματα στην ρευστότητα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνικές τράπεζες, με αποτέλεσμα να έχουν μειώσει τη

χορήγηση δανείων με στόχο την κάλυψη των τρεχουσών συναλλαγών τους και την ενίσχυση της ρευστότητάς τους.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου στον κλάδο των άλλων κατασκευών παρουσιάζει μια σταθερή σχετικά αύξηση την περίοδο 2004-2009 που φαίνεται ότι δεν επηρεάστηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση, καθώς στον κλάδο των άλλων προϊόντων παρατηρούμε ότι υπήρξε μια σημαντική μείωση του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου κατά 11,6% το 2008-2009.

Όσον αφορά τις μεταβολές αποθεμάτων σε σταθερές τιμές με έτος βάσης το 2000, παρατηρούμε ότι σημειώθηκε μια αξιοσημείωτη αύξηση την περίοδο 2006-2008, αφού οι μεταβολές αυξήθηκαν από 222 το 2006 σε 1.887 το 2007 και σε 4.274 το 2008. Έπειτα όμως σημειώθηκε μια πτώση στις μεταβολές των αποθεμάτων το 2008-2009, αφού μειώθηκαν από 4.274 το 2008 σε 3.475 το 2009. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (2010β), οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν κατά 19% το 2009 σε σχέση με το 2008. Ειδικότερα, μείωση σημειώθηκε στις κατοικίες κατά 23,3%, στο μηχανολογικό εξοπλισμό κατά 19,6%, στον εξοπλισμό μεταφορών κατά 13,2%, στις λοιπές κατασκευές κατά 20,8% και στα λοιπά επενδυτικά προϊόντα κατά 0,4%. Αντίθετα, αύξηση κατά 3,3% σημειώθηκε στα αγροτικά προϊόντα.

I. Τρέχουσες τιμές		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου		31.778	33.979	34.937	42.205	42.218	39.663	45.582	50.331	50.048	43.042
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου κατά επενδυτικό αγαθό	Αγροτικά προϊόντα	74	81	85	99	74	91	106	78	95	102
	Μεταλλικά προϊόντα, μηχανήματα	6.724	6.908	7.659	8.173	9.061	9.995	11.446	12.812	14.451	11.584
	Εξοπλισμός μεταφορών	3.692	3.667	6.007	6.854	6.821	5.464	4.927	7.246	7.401	6.166
	Κατοικίες	9.325	9.907	11.580	13.277	13.478	13.726	18.309	17.207	12.719	9.938
	Άλλες κατασκευές	8.619	9.981	8.384	10.195	9.991	9.008	8.420	8.844	9.424	9.783
	Άλλα προϊόντα	1.016	1.121	1.496	1.567	1.821	1.877	2.079	2.170	2.219	2.327
Σύνολο	29.450	31.665	35.211	40.165	41.246	40.161	45.288	48.358	46.310	39.900	
Μεταβολές αποθεμάτων		2.328	2.314	-274	2.040	972	-498	294	1.973	3.738	3.142
II. Σταθερές τιμές προηγούμενου έτους		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου			33.025	34.408	41.401	41.653	38.883	44.336	49.273	49.061	43.338
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου κατά επενδυτικό αγαθό	Αγροτικά προϊόντα		74	68	95	61	85	101	94	92	102
	Μεταλλικά προϊόντα, μηχανήματα		6.735	7.603	8.138	9.181	10.070	11.286	12.608	14.237	11.587
	Εξοπλισμός μεταφορών		3.581	5.988	6.776	6.907	5.391	4.882	7.210	7.089	6.126
	Κατοικίες		9.722	11.409	12.978	13.162	13.378	17.793	16.738	12.195	9.961
	Άλλες κατασκευές		9.681	8.144	9.876	9.623	8.608	8.037	8.628	9.036	9.799
	Άλλα προϊόντα		1.081	1.453	1.516	1.774	1.840	2.015	2.110	2.139	2.288
Σύνολο		30.874	34.665	39.380	40.708	39.373	44.114	47.387	44.787	39.863	
Μεταβολές αποθεμάτων			2.151	-257	2.021	945	-491	222	1.887	4.274	3.475

6.4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ, ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ

Ως Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα ορίζεται το εισόδημα που δημιουργείται από τους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους ή της δραστηριότητας τους ως συντελεστές παραγωγής. Έτσι το Εθνικό Εισόδημα περιλαμβάνει και το εισόδημα ή την παραγωγή που έχει δημιουργηθεί από τους μόνιμους κατοίκους μίας χώρας στο εξωτερικό. Κατά συνέπεια το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα αποτελεί το σύνολο των αμοιβών που αποκτώνται από τους μόνιμους κατοίκους της επικράτειας σε δεδομένη χρονική περίοδο σε αντάλλαγμα των υπηρεσιών που παρείχαν στην παραγωγική διαδικασία, οπουδήποτε και αν διεξάγεται αυτή, δηλαδή είτε μέσα στα όρια της επικράτειας, είτε έξω από αυτήν, αυξημένο κατά τις αποσβέσεις.

Το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα διαφέρει από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά το ποσόν του καθαρού εισοδήματος από την αλλοδαπή, που μπορεί να είναι θετικό η αρνητικό. Πιο συγκεκριμένα το ποσόν του καθαρού εισοδήματος από την αλλοδαπή προκύπτει από τη διαφορά των εισροών και εκροών εισοδημάτων από και προς την αλλοδαπή.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζουμε την εξέλιξη του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος, καθώς και του καθαρού εθνικού εισοδήματος σε τιμές αγοράς το οποίο προκύπτει από τη διαφορά του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος και των αποσβέσεων πάγιου κεφαλαίου. Επιπλέον στον ίδιο πίνακα παρουσιάζουμε την εξέλιξη του καθαρού εθνικού διαθέσιμου εισοδήματος, το οποίο προκύπτει από τη διαφορά του καθαρού εθνικού εισοδήματος σε τιμές αγοράς και του ποσού των καθαρών μεταβιβάσεων της αλλοδαπής, όπου το τελευταίο είναι η διαφορά των τρεχουσών μεταβιβάσεων από και προς την αλλοδαπή.

Τέλος στον ίδιο πίνακα παρουσιάζουμε την εξέλιξη της καθαρής αποταμίευσης για την περίοδο 2000-2009 η οποία προκύπτει από τη διαφορά του καθαρού εθνικού διαθέσιμου εισοδήματος και της τελικής καταναλωτικής δαπάνης.

Επίσης πρέπει να επισημάνουμε ότι οι τιμές αγοράς ή αγοραίες τιμές είναι οι τιμές συντελεστών παραγωγής αυξημένες κατά τις επιβαρύνσεις από την έμμεση

φορολογία και μειωμένες κατά τις επιδοτήσεις ή τις εισοδηματικές ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις³².

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ σε αγοραίες τιμές	136.648	147.352	157.028	171.449	184.446	192.066	205.922	219.817	231.285	230.938
Αποσβέσεις παγίου κεφαλαίου	15.541	16.932	17.948	21.476	22.779	23.983	25.533	27.170	29.210	31.200
ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ σε αγοραίες τιμές	121.107	130.419	139.080	149.973	161.666	168.083	180.390	192.647	202.075	199.738
Τρέχουσες μεταβιβάσεις που εισπράττονται από την αλλοδαπή	3.100	3.058	2.641	2.700	2.626	2.569	2.747	2.531	2.927	2.516
Τρέχουσες μεταβιβάσεις που πληρώνονται στην αλλοδαπή	1.482	1.467	1.665	1.706	2.101	2.760	2.794	4.026	3.596	4.089
ΚΑΘΑΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	122.725	132.010	140.056	150.967	162.191	167.892	180.343	191.152	201.406	198.166
Τελική καταναλωτική δαπάνη	122.899	131.720	142.895	151.367	161.876	173.673	187.175	201.221	213.589	217.508
ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ	-174	290	-2.839	-400	314	-5.781	-6.832	-10.069	-12.183	-19.342
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις που εισπράττονται από την αλλοδαπή	3.415	2.005	1.714	2.757	2.846	2.750	4.990	5.332	3.709	2.308
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις που πληρώνονται στην αλλοδαπή	87	126	145	130	152	188	208	300	309	291
Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου	31.778	33.979	34.937	42.205	42.218	39.663	45.582	50.331	50.048	43.042
Αποσβέσεις παγίου κεφαλαίου	15.541	16.932	17.948	21.476	22.779	23.983	25.533	27.170	29.210	31.200
ΚΑΘΑΡΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ(+) / ΚΑΘΑΡΗ ΛΗΨΗ (-) ΔΑΝΕΙΩΝ	-13.082	-14.877	-18.259	-18.502	-16.431	-18.899	-22.099	-28.197	-29.621	-29.167

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος Ε.Σ.Υ.Ε.

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

³² Οικονομικές εξελίξεις και προοπτικές,
 Διαθέσιμο στο: www.minfin.gr/budget/2001/eis/1.3.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Η ιδιαίτερη σημασία της επιστημονικής έρευνας, καθώς και της Μεθοδολογίας της Έρευνας (ΜΕ), είναι συνυφασμένη με τους κύριους σκοπούς της που συνίστανται στην αναζήτηση και αποκάλυψη της αλήθειας και της γνώσης και την απάντηση σε σημαντικά ερωτήματα με την εφαρμογή επιστημονικών μεθόδων. Η Μεθοδολογία της Έρευνας αποσκοπεί στο να εξοπλίσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με την κατάλληλη επιστημονική ‘πανοπλία’, ώστε να γνωρίσουν πώς διεξάγεται η πρωτογενής επιστημονική έρευνα και πώς γίνεται η διδακτορική διατριβή, η οποία αποτελεί πρωτότυπη συμβολή στην επιστήμη. Έτσι, αυτοί θα είναι σε θέση να ασχοληθούν με την έρευνα και την παραγωγή πρωτότυπης και αξιόλογης γνώσης και να συμβάλλουν στην προώθηση της επιστήμης.

Δηλαδή, η ΜΕ θα τους βοηθήσει να γίνουν επιστήμονες, πράγμα που δεν πραγματοποιείται μόνο με την απόκτηση του πανεπιστημιακού πτυχίου. Αντίθετα, απαιτείται η παρουσίαση αποδεκτής από την πανεπιστημιακή κοινωνία διδακτορικής διατριβής η οποία να στηρίζεται σε επιστημονικές ερευνητικές μεθόδους και να έχει ελεγχθεί βάσει συστηματικών και αυστηρών προδιαγραφών³³.

Η εισαγωγή στη μεθοδολογία της έρευνας αποσκοπεί να εισάγει κατ’ αρχήν, στην επιστημολογία και την επιστημονική μέθοδο προκειμένου να είναι σε θέση:

- 1) να επιδίδονται στον επιστημονικό λογισμό, την έρευνα και την κριτική ανάλυση
- 2) να μπορούν με εγκυρότητα και πειθώ να:
 - αμφισβητούν όσα ακούνε και διδάσκονται
 - να έχουν κριτική σκέψη
 - να ακολουθούν τους κανόνες της επιστημονικής δεοντολογίας

³³ Τσιπλητάρης, Φ.(2006). Δέκα παραδείγματα μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας. Εκδόσεις Ατραπός, Αθήνα

7.2 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια της ποσοτικής μεθοδολογίας. Πιο συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκε το εργαλείο του ερωτηματολογίου, προκειμένου να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη αξιοπιστία και εγκυρότητα των δεδομένων.

Το πρώτο ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα ήταν το **ερωτηματολόγιο**. Το ερωτηματολόγιο είναι «ένα σύνολο γραπτών ερωτήσεων σχετικών με ένα πρόβλημα, τις οποίες ο ερευνητής απευθύνει ομοιόμορφα στα υποκείμενα του δείγματος, με σκοπό να συγκεντρώσει τις αναγκαίες ερευνητικές πληροφορίες. Οι ερωτήσεις αναφέρονται στις γνώσεις, τις γνώμες, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, τα συναισθήματα, τις προσδοκίες, τις στάσεις, τις αξίες και γενικά στα χαρακτηριστικά όλων των όψεων της προσωπικότητας του ατόμου και στη συμπεριφορά του σε προκαθορισμένες καταστάσεις»³⁴.

Μέσω του ερωτηματολογίου μας δόθηκε η δυνατότητα συλλογής πολυπληθών παρατηρήσεων και πληροφοριών σε πολύ σύντομο χρόνο.

7.3 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΥΛΙΚΟΥ: ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Είναι ένα έντυπο που περιέχει μια σειρά δομημένων ερωτήσεων οι οποίες παρουσιάζονται σε μια συγκεκριμένη σειρά και στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει γραπτά.

Τα κυριότερα **πλεονεκτήματα** των ερωτηματολογίων είναι:

- ✓Στοιχίζουν πολύ φθηνότερα από τις συνεντεύξεις.
- ✓Μπορούν να σταλούν σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων.
- ✓Είναι εύκολη η κατασκευή και η χρήση του.
- ✓Οι ερωτώμενοι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα (έλλειψη άμεσης επικοινωνίας)
- ✓Τυποποιημένοι τρόποι ανάλυσης του υλικού.
- ✓Ο ερευνητής δεν μπορεί να επηρεάσει τις απαντήσεις.
- ✓Είναι η λιγότερο χρονοβόρα μέθοδος.

³⁴ Κεκές, Ι. (2004). Μεθοδολογία επιστημονικής εργασίας. Εκδόσεις Ατραπός Αθήνα

Τα κυριότερα **μειονεκτήματα** των ερωτηματολογίων είναι:

- ▼ Ο ερευνητής δεν είναι σε θέση να αποσαφηνίσει τις ανοιχτές ερωτήσεις.
- ▼ Υποχρεώνει τον ερωτηθέντα να απαντήσει με έναν συγκεκριμένο τρόπο³⁵.

Προκειμένου να σχεδιαστεί το ερωτηματολόγιο, λήφθηκε υπόψη η γενική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Έτσι, δημιουργήθηκε ένα **δομημένο** ερωτηματολόγιο, με κλειστές ερωτήσεις, οι οποίες μπορούν να παράγουν συχνότητες απαντήσεων που επιδέχονται στατιστικούς χειρισμούς και ανάλυση και σύγκριση μεταξύ ομάδων του δείγματος.

Το ερωτηματολόγιο ήταν σύντομο, έτσι ώστε να ελκύσει τους συμμετέχοντες να απαντήσουν χωρίς, ωστόσο, να συνωστίζει τα ερωτήματα. Έγινε προσπάθεια οι ερωτήσεις να είναι σύντομες, σαφείς και απλές ως προς τη διατύπωση, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα μη κατανόησης από τα υποκείμενα της έρευνας.

Πριν αρχίσουν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, υπήρχε ένα σύντομο εισαγωγικό σημείωμα, στο οποίο, αφού διαβεβαίωνε την ανωνυμία όσων απαντούσαν, έδινε γενικές πληροφορίες σχετικά με:

- Ä το ποιοι έχουν δικαίωμα συμπλήρωσής του,
- Ä το λόγο δημιουργίας του και το θέμα του³⁶.

7.4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να διερευνήσει τη συμβολή της οικονομικής κρίσης και της εν γένει οικονομικής κατάστασης της χώρας στην κοινωνία των ελλήνων πολιτών.

³⁵ Γέμτος Π. 1984. Μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών, Μεταθεωρία και ιδεολογική κριτική των επιστημών του ανθρώπου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

³⁶ Δημητρόπουλος, Ε. (2001). Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας. Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα

7.5 ΔΕΙΓΜΑ

Δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελέσαν 100 Έλληνες πολίτες που ζουν και δραστηριοποιούνται στο νομό Αχαΐας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 15-30 Οκτωβρίου 2012. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Δημιουργήθηκε το ερωτηματολόγιο μέσω της επιλογής εργαλεία έρευνας του google. Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω των πιο διεθνών social media ώστε να συγκεντρωθούν τα απαραίτητα ερωτηματολόγια. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας είναι διαθέσιμο στο :

<https://docs.google.com/spreadsheet/viewform?fromEmail=true&formkey=dFdFN0k1Uk8wWGtNM25zNHJpUkVkQWc6MQ>

7.6 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα ερευνητικά ερωτήματα μπορούν απλά να τεθούν είτε ως ερωτήματα στα οποία η εργασία οφείλει να δώσει απάντηση είτε να διατυπωθούν με τη μορφή υποθέσεων. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να είναι σαφή ώστε να μπορούν να επεξεργαστούν από τον ερευνητή και να συνδεθούν με το ζητούμενο της έρευνας όπου είναι και ο απώτερος σκοπός.

Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης είναι:

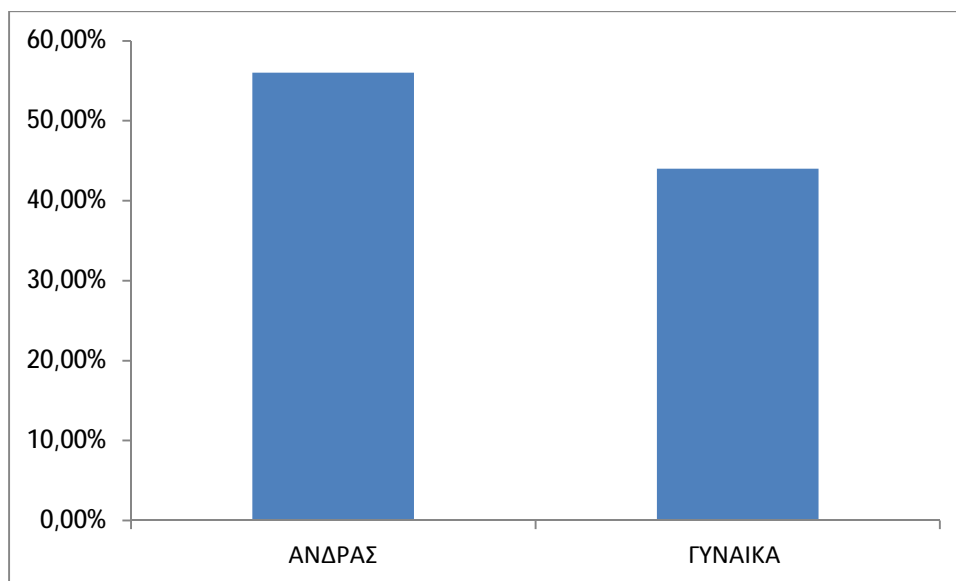
- 1) Κατά πόσο επηρεάζονται οι πολίτες του νομού Αχαΐας από την οικονομική κρίση;
- 2) Σε ποιους τομείς της ζωής τους έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση;
- 3) Τι σκέφτονται για το μέλλον τους σε σχέση με τα προβλήματα που δημιουργεί η παρούσα οικονομική κατάσταση;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. ΦΥΛΟ

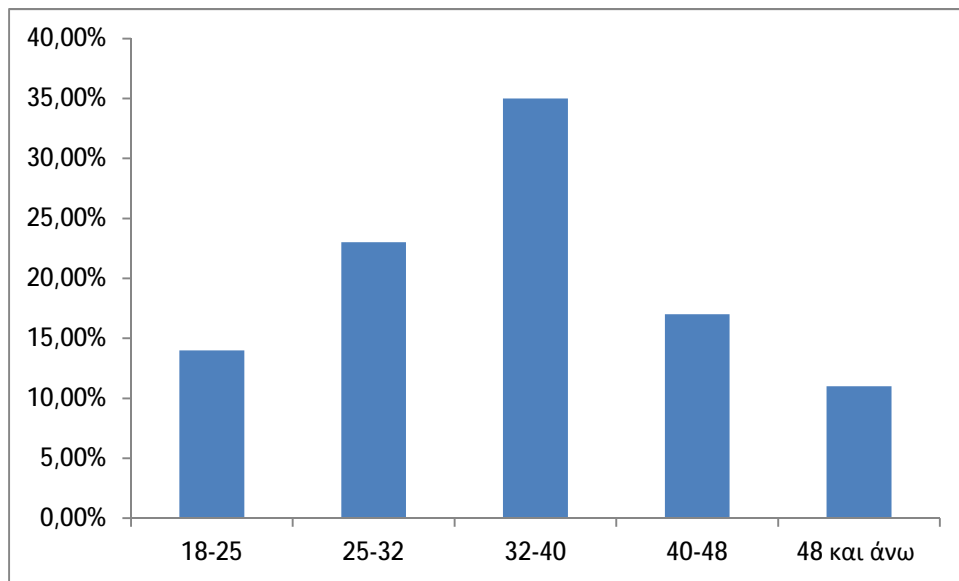
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΔΡΑΣ	56	56,00%
ΓΥΝΑΙΚΑ	44	44,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτούμενων ήταν άνδρες ενώ το μικρότερο γυναίκες.

2. ΗΛΙΚΙΑ

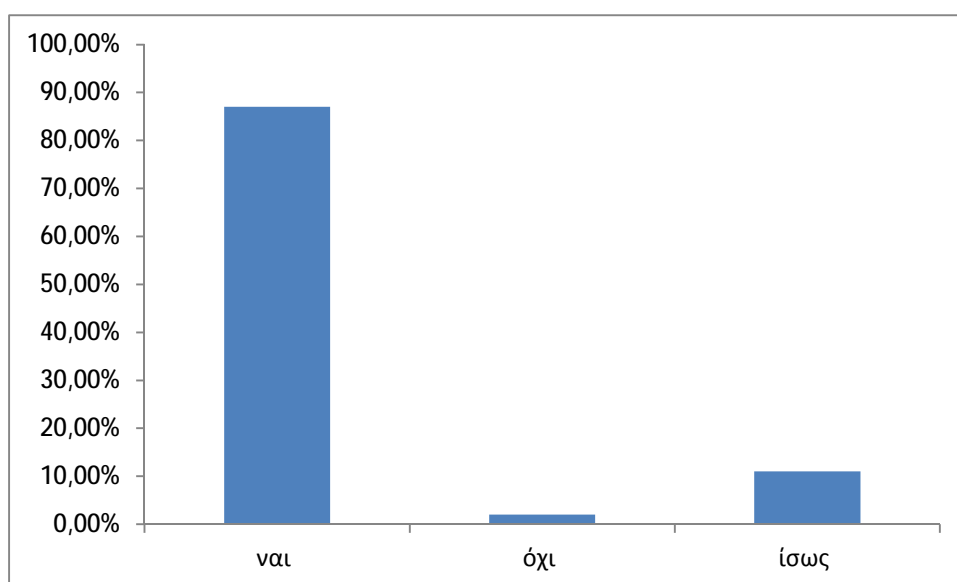
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
18-25	14	14,00%
25-32	23	23,00%
32-40	35	35,00%
40-48	17	17,00%
48 και άνω	11	11,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι ηλικίας μεταξύ 32-40 ετών ενώ το μικρότερο ηλικίας 48 ετών και άνω

3. Πιστεύετε πως η οικονομική κρίση είναι αποτέλεσμα της κακής διαχείρισης των οικονομικών του κράτους από τους πολιτικούς;

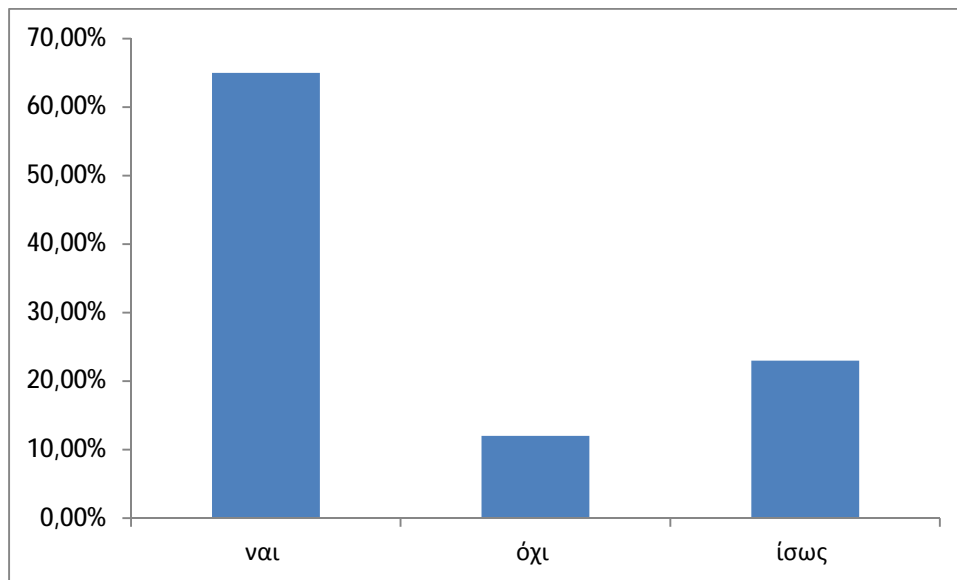
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	87	87,00%
όχι	2	2,00%
ίσως	11	11,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Συντριπτική πλειοψηφία της τάξεως του 87% των ερωτούμενων θεωρεί ότι οικονομική κρίση είναι αποτέλεσμα της κακής διαχείρισης των οικονομικών του κράτους από τους πολιτικούς

4. Θεωρείτε πως το Δημόσιο Χρέος της χώρας μας είναι εφικτό να μειωθεί;

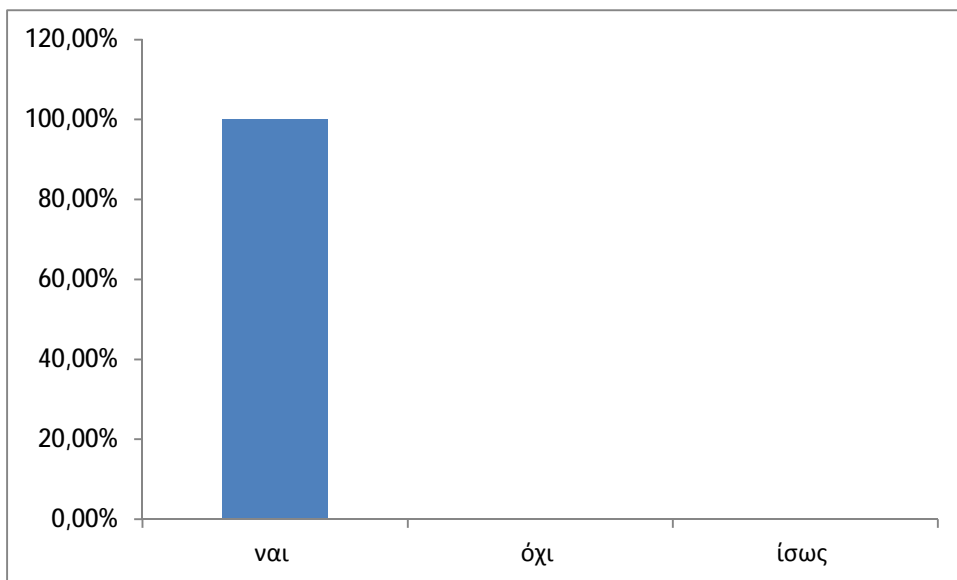
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	65	65,00%
όχι	12	12,00%
ίσως	23	23,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων πιστεύει ότι το οικονομικό χρέος της χώρας μας είναι εφικτό να μειωθεί ενώ μικρότερο ποσοστό διαφωνεί με αυτή την εκδοχή.

5. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την δουλειά σας;

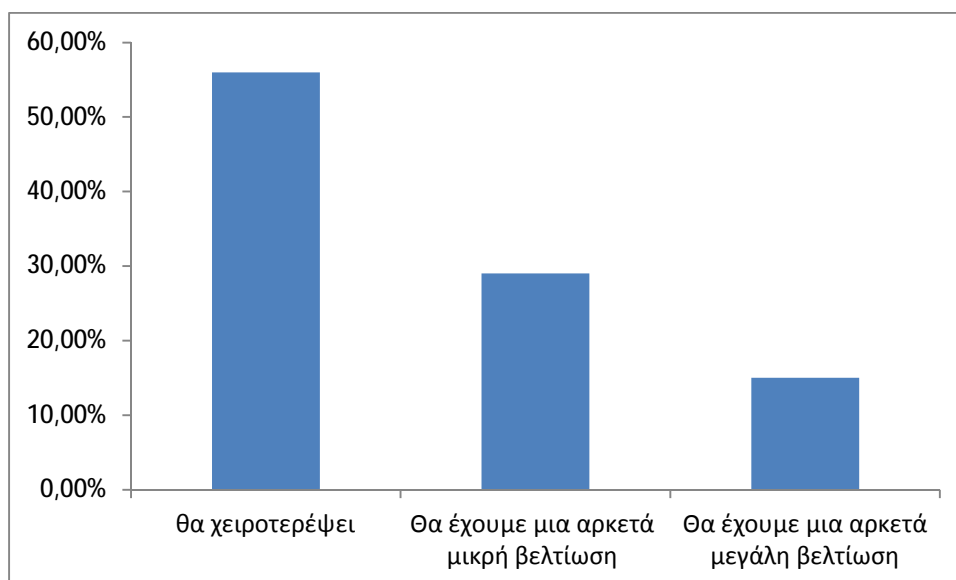
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	100	100,00%
όχι	0	0,00%
ίσως	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Είναι προφανές ότι το σύνολο των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η δουλειά τους έχει επηρεαστεί από την οικονομική κρίση.

6. Πιστευτέ ότι στο άμεσο μέλλον η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας θα χειροτερέψει ή θα βελτιωθεί;

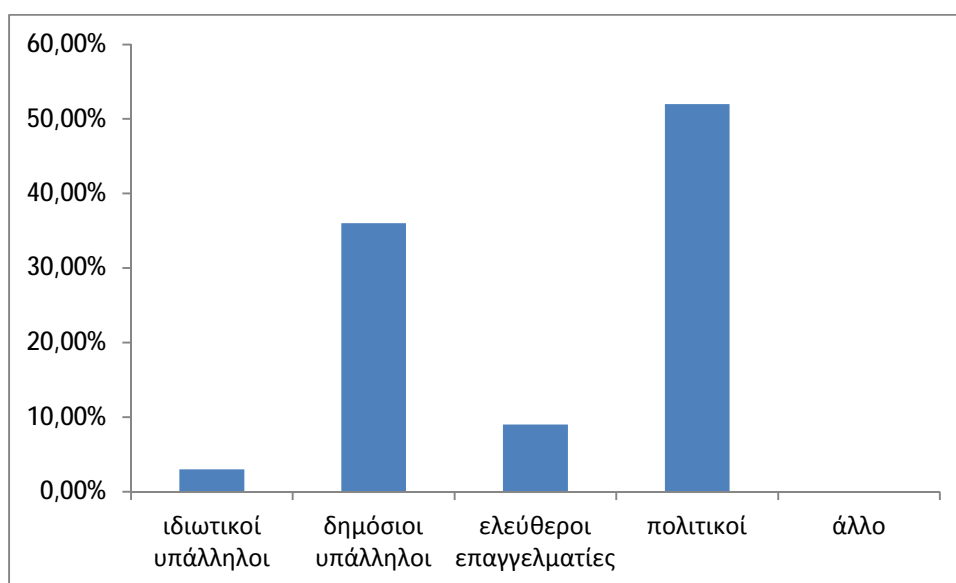
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
θα χειροτερέψει	56	56,00%
Θα έχουμε μια αρκετά μικρή βελτίωση	29	29,00%
Θα έχουμε μια αρκετά μεγάλη βελτίωση	15	15,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτούμενων πιστεύει ότι η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας θα χειροτερέψει.

7. Ποια –ες μερίδα –ες ατόμων θεωρείτε ότι ευθύνονται για την κατάσταση της χώρα μας;

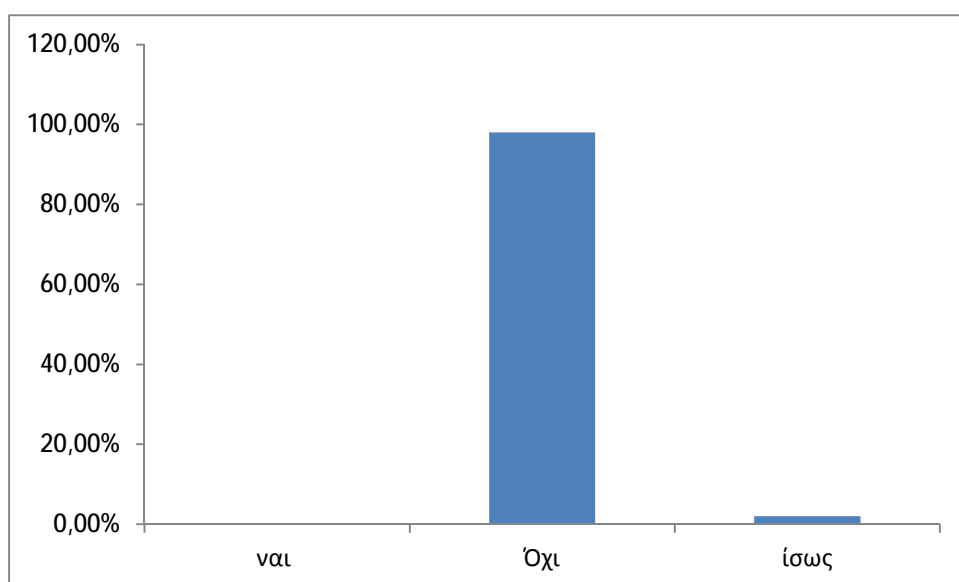
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ιδιωτικοί υπάλληλοι	3	3,00%
δημόσιοι υπάλληλοι	36	36,00%
ελεύθεροι επαγγελματίες	9	9,00%
πολιτικοί	52	52,00%
άλλο	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων ρίχνει το βάρος της κατάστασης της χώρας στους πολιτικούς και στους δημοσίους υπάλληλους

8. Θεωρείτε πως η ψήφιση των Μνημονίων ήταν σωτηρία για την Ελλάδα;

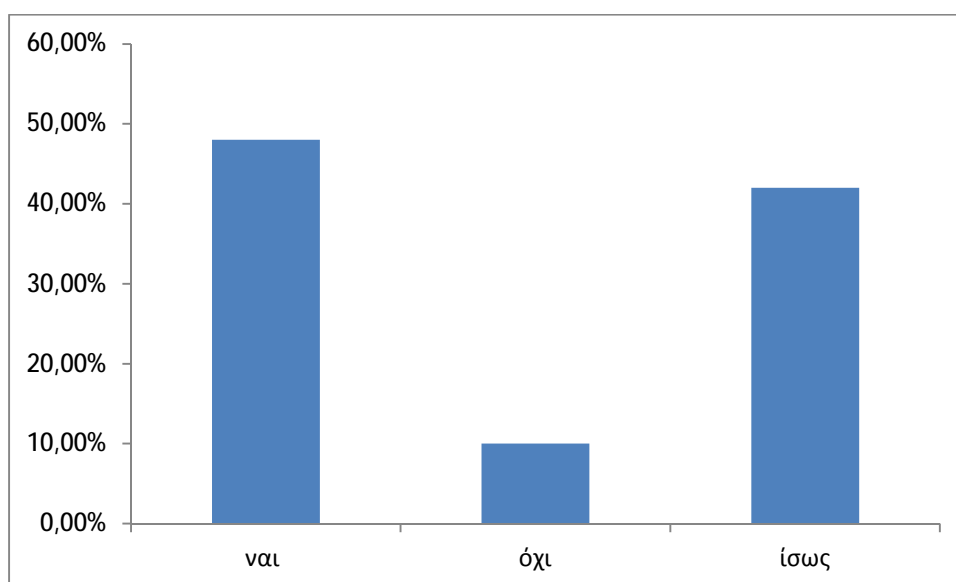
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	0	0,00%
όχι	98	98,00%
ίσως	2	2,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Συντριπτική πλειοψηφία των ερωτούμενων διαφωνεί με την παραπάνω πρόταση

9. Συμφωνείτε με την άποψη μερικών να βγει η Ελλάδα από την ζώνη του Ευρώ;

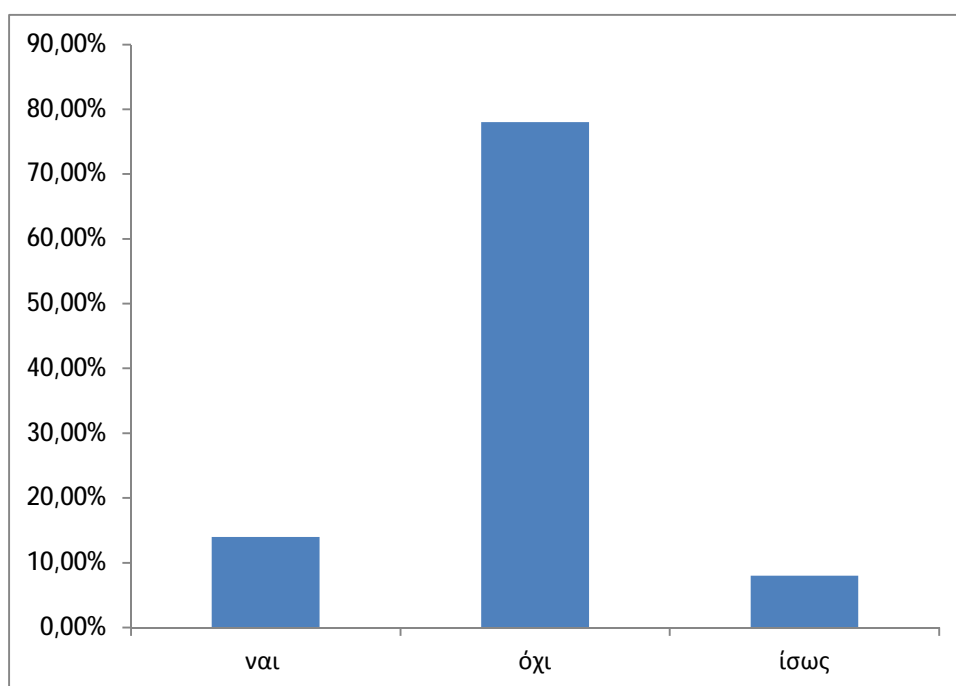
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	48	48,00%
όχι	10	10,00%
ίσως	42	42,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Στη συγκεκριμένη ερώτηση οι απαντήσεις των ερωτούμενων κινήθηκαν ανάμεσα στο ναι και το ίσως με μεγαλύτερο ποσοστό να πιστεύει ότι η χώρα πρέπει να βγει από την ζώνη του Ευρώ

10. Θεωρείτε πως με την επιβολή φόρων τα οικονομικά της χώρας μας θα βελτιωθούν;

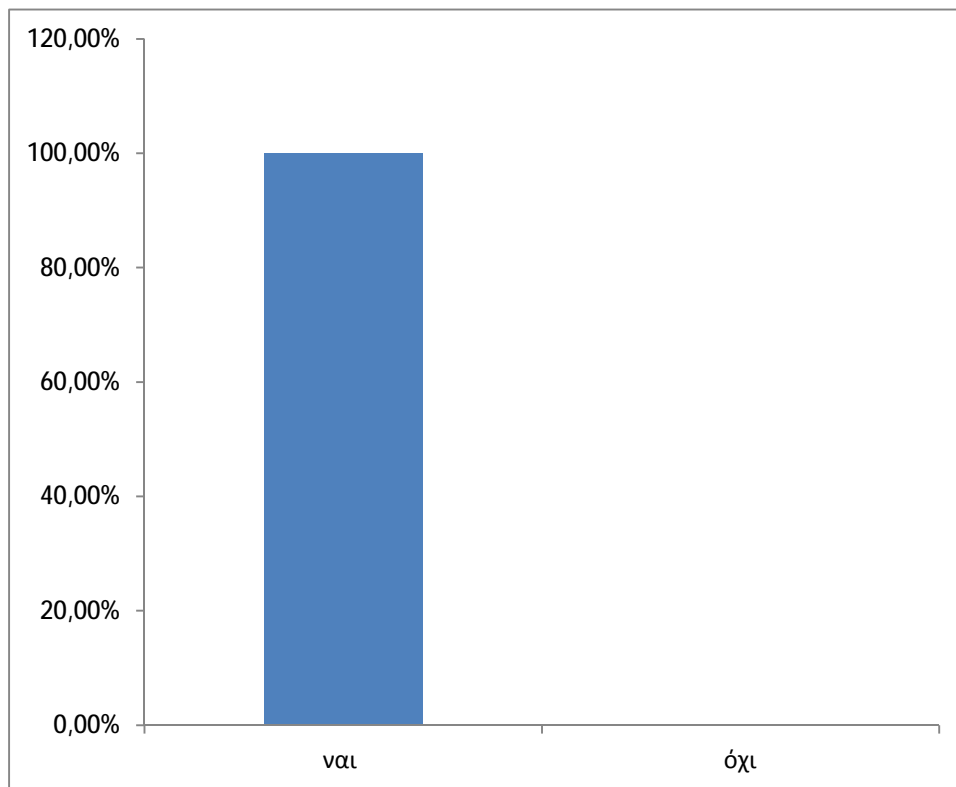
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	14	14,00%
όχι	78	78,00%
ίσως	8	8,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Οι ερωτούμενοι σε μεγαλύτερο ποσοστό δε πιστεύουν ότι με την επιβολή φόρων τα οικονομικά της χώρας μας θα βελτιωθούν.

11. Υποχρεωθήκατε να σταματήσετε να κάνετε κάποια σημαντική δραστηριότητα λόγω των οικονομικών σας;

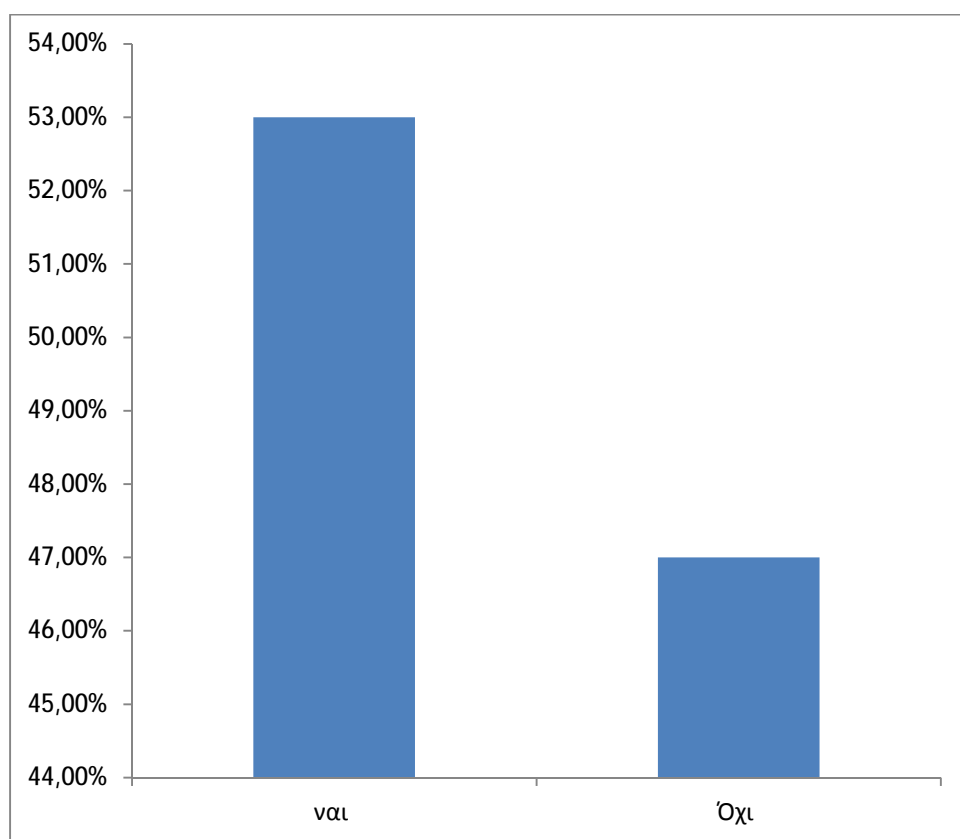
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	100	100,00%
όχι	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Το σύνολο των ερωτηθέντων σταμάτησε κάποια δραστηριότητα λόγω αλλαγών των οικονομικών τους

12. Θα φεύγατε στο εξωτερικό αναζητώντας καλύτερες συνθήκες για ανεύρεση εργασίας;

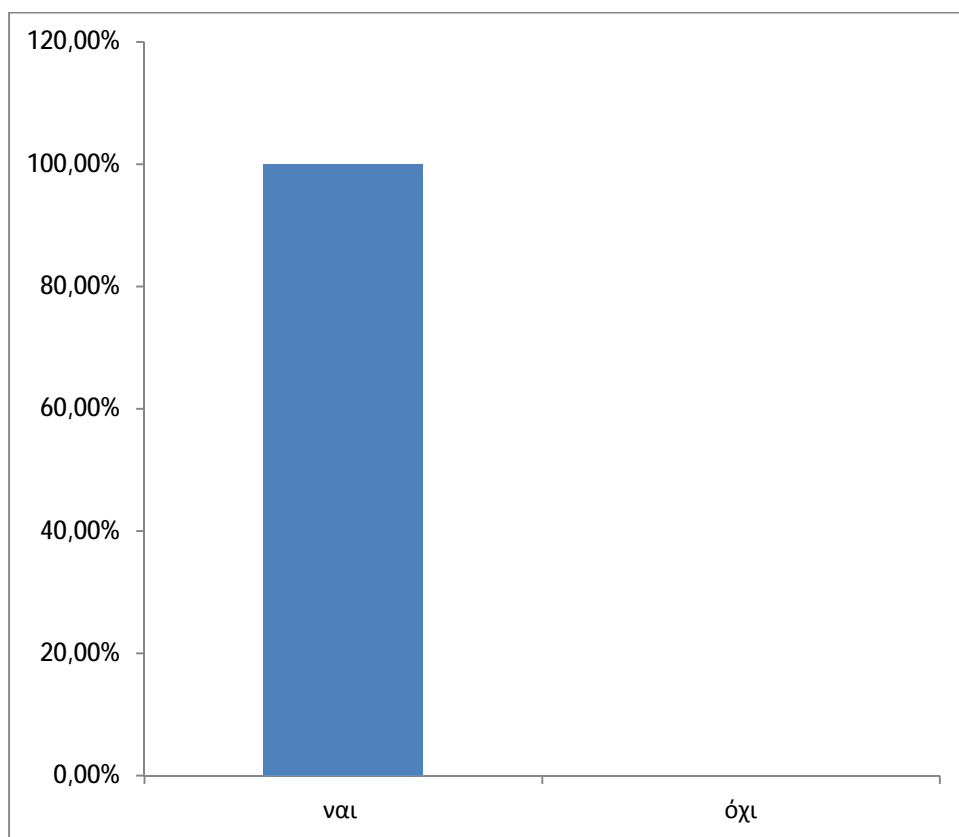
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	53	53,00%
Όχι	47	47,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Στην παραπάνω ερώτηση οι απόψεις των ερωτούμενων φάνηκαν σχεδόν κατανομημένες στη μέση .

13. Υπάρχουν άτομα από το κοντινό σας περιβάλλον που ανήκουν στο ποσοστό των ανέργων;

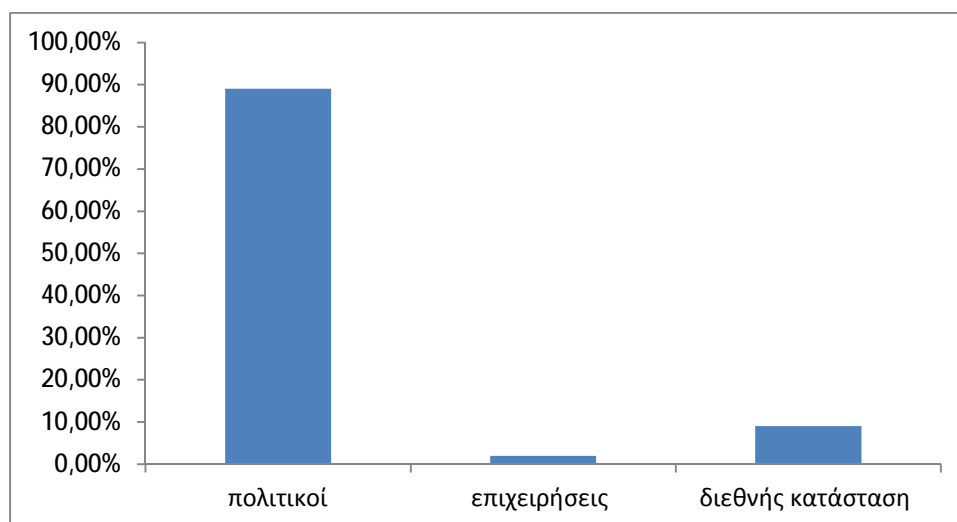
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	100	100,00%
όχι	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	100	100,00%

Όλοι οι ερωτούμενοι έχουν κάποιο άνεργο στο κοντινό τους περιβάλλον.

14. Ποιο είναι κατά την άποψή σας το κυριότερο αίτιο της οικονομικής κρίσης;

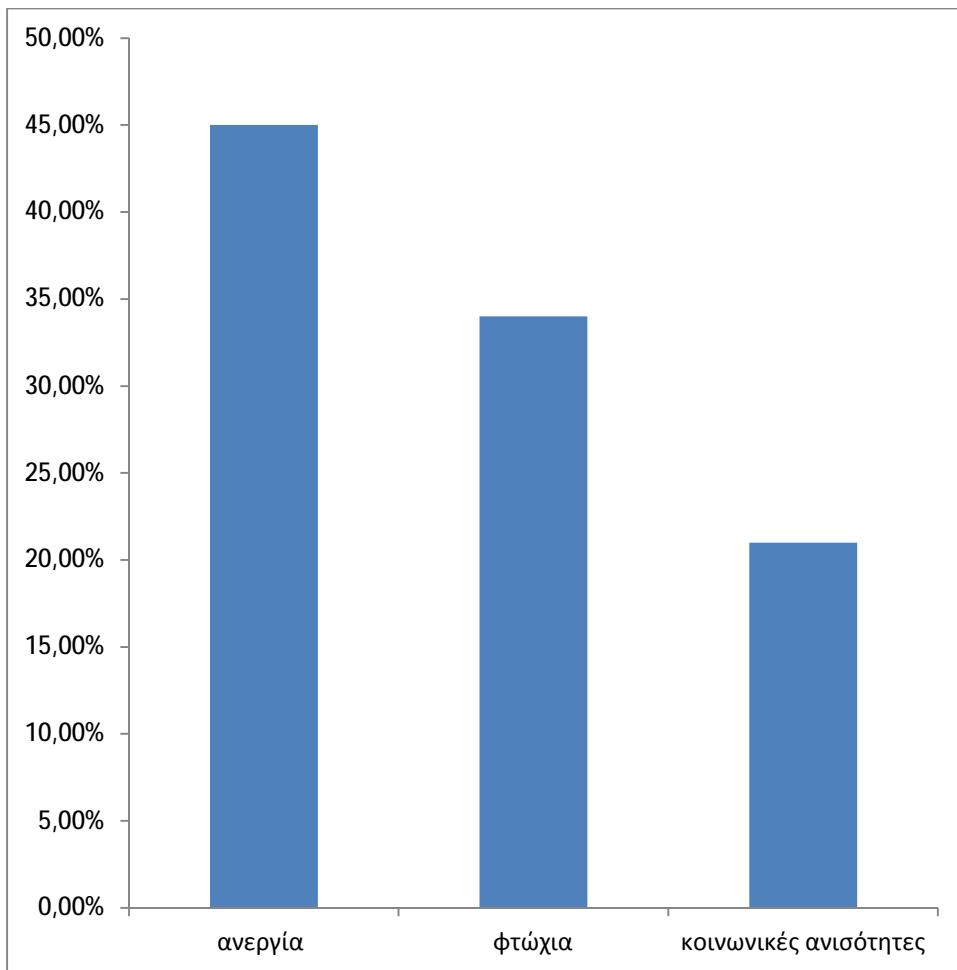
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Πολιτικοί/η	89	89,00%
Επιχειρήσεις	2	2,00%
Διεθνής κατάσταση	9	9,00%
σύνολο	100	100,00%

Οι περισσότεροι ερωτούμενοι θεωρούν κυριότερο αίτιο της οικονομικής κρίσης τους πολιτικούς

15. Ποιο είναι κατά την άποψή σας η κυριότερη συνέπεια της κατάστασης αυτής;

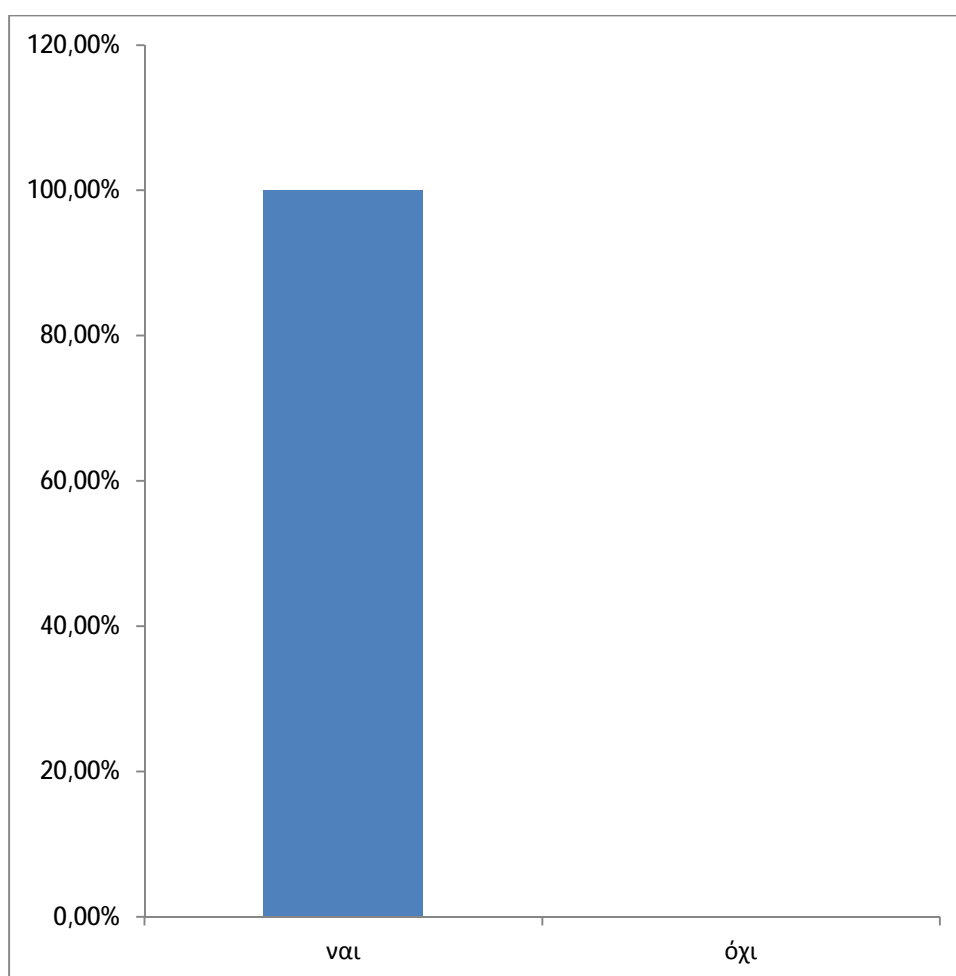
	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ανεργία	45	45,00%
φτώχεια	34	34,00%
κοινωνικές ανισότητες	21	21,00%
σύνολο	100	100,00%

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων θεωρεί σαν κυριότερη συνέπεια της κατάστασης στη χώρα την ανεργία.

16. Συνεχίζετε να κάνετε όνειρα για το μέλλον σας;

	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ναι	100	100,00%
όχι	0	0,00%
σύνολο	100	100,00%

Είναι τρομερά ελπιδοφόρο να τονίσουμε ότι στο σύνολο τους οι ερωτούμενοι συνεχίζουν να κάνουν όνειρα για ένα καλύτερο προσωπικό και κοινωνικό μέλλον!!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μία κρίσιμη καμπή της σύγχρονης ιστορίας της, καθώς οι οικονομικές πολιτικές των τριών τελευταίων δεκαετιών την έχουν οδηγήσει στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Η χρεοκοπία, ωστόσο, είναι δυνατόν να αποτραπεί και η Ελλάδα να επανέλθει σε τροχιά ανάπτυξης, με την προϋπόθεση ότι θα νομοθετηθούν και θα εφαρμοστούν με συνέπεια σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Για την επιτυχία αυτών των μεταρρυθμίσεων, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κοινωνική συναίνεση.

Συγκεκριμένα, χρειάζεται γενική ομοφωνία αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους απαιτούνται μεταρρυθμίσεις καθώς και με τις συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις που πρέπει να εφαρμοστούν. Η συναίνεση όμως απουσιάζει. Ορισμένοι αντιτίθενται στις μεταρρυθμίσεις στις οποίες έχει συμφωνήσει η Ελλάδα με τους δανειστές της, αναφέροντας ότι είναι άστοχες ή ότι σηματοδοτούν απώλεια της εθνικής κυριαρχίας. Κάποιοι άλλοι υπεραμύνονται των μεταρρυθμίσεων, υποστηρίζοντας, ωστόσο, ότι αποτελούν το τίμημα που πρέπει καταβληθεί για την αποφυγή της πτώχευσης, υπονοώντας έτσι ότι θα υποστήριζαν κάθε μεταρρύθμιση που θα απαιτούνταν από τους δανειστές της Ελλάδας. Τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό του κοινού παραμένει αβέβαιο σχετικά με το αν η Ελλάδα θα καταφέρει να ξεπεράσει την κρίση, και δεν γνωρίζει με ποιον τρόπο θα συμβάλουν οι μεταρρυθμίσεις στην επίτευξη αυτού του σκοπού. Ταυτόχρονα επικρατεί και ένα κλίμα εσωτερικής αισιοδοξίας που ίσως δράσει καταλυτικά στη πορεία της χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γέμτος Π. 1984. Μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών, Μεταθεωρία και ιδεολογική κριτική των επιστημών του ανθρώπου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Δημητρόπουλος, Ε. (2001). Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας. Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα

Καζάκης, Δημήτρης, (2011), Η ελληνική Πομπηία Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας χρεοκοπίας, Εκδότης: ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

Κεκές, Ι. (2004). Μεθοδολογία επιστημονικής εργασίας. Εκδόσεις Ατραπός Αθήνα

Μαριόλης, Θεόδωρος, (2012), Ελλάδα, ευρωπαϊκή ένωση και οικονομική κρίση, Εκδότης: Matura

Νεγρεπόντη - Δελιβάνη Μαρία, (2012) Όλη η αλήθεια για χρέος και ελλείμματα και πώς θα σωθούμε, Ιανός

Τζουβάνος Δημήτρης, (2011) Κρίση κι από-κρίση, Ο Φυλλομάντης

Τσίμας Παύλος , (2011) Το ημερολόγιο της κρίσης, Μεταίχμιο

Τσιπλητάρης, Φ.(2006). Δέκα παραδείγματα μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας. Εκδόσεις Ατραπός, Αθήνα

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Αναδρομή στην οικονομική ιστορία της Ελλάδος από 1949 έως 2010

Διαθέσιμο στο:

<http://thesecretrealtruth.blogspot.com/2011/10/1949-2010.html#ixzz2BL7aoXau>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της *Κοπεγχάγης*, 2009

Η συνοπτική οικονομική ιστορία της Ελλάδος

Διαθέσιμο στο: <http://radicaldesire.blogspot.gr/2010/02/greek-rider-1949-2010.html>

Η πορεία του ελληνικού χρέους από το 1980,εως το 2009,

Διαθέσιμο στο: <http://filikietaireia.blogspot.gr/2011/06/h-1980.html>

Κασάπη Παντελή, Οικονομικές διακυμάνσεις

Διαθέσιμο στο: <http://www.sigmalive.com/inbusiness/opinions/244839>

Κασάπη Παντελή, Οικονομικές διακυμάνσεις

Διαθέσιμο στο: http://www.typos.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=129418

Ανδρέας Ζαμπούκας, Ιδιωτικός και δημόσιος πλούτος

Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/opinions/useropinions/article/?aid=453443>

Θεόδωρου Κ. Θεοδώρου, Η μαρξιστική ερμηνεία της οικονομικής κρίσης

Διαθέσιμο στο:

http://www.kiatipis.org/Articles_gr_hosted/articles_2009/2009-04-12_Th.K.Theodorou.htm

Τάσου Κυπριανίδη, Γιάννη Μηλιού, Σημειώσεις πάνω στις μαρξιστικές θεωρίες

Διαθέσιμο στο:

http://www.theseis.com/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=45

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 : ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΣΤΟ: <https://docs.google.com/spreadsheet/ccc?key=0AuSnO-CwXODMdFdFN0k1Uk8wWGtNM25zNHJpUkVkQWc#gid=0>

Φόρμα ερωτηματολογίου | ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ - ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ - ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ | Έγγραφο Google - Google Chrome

<https://docs.google.com/spreadsheet/ccc?key=0AuSnO-CwXODMdFdFN0k1Uk8wWGtNM25zNHJpUkVkQWc#gid=0>

Προσθήκη απεικονιστικού = Στείλετε αυτή τη φόρμα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ - ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ - ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος πτυχιακής εργασίας. Το σκοπός των ερωτήσεων που αφορούν ανάμεσα, είναι να συλλεχθεί τα στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των απαντώντων.

ΦΥΛΟ*

ΑΝΔΡΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ

ΗΛΙΚΙΑ*

18-25

26-32

32-40

41-48

49 και άνω

Πιστεύετε πως η οικονομική κρίση είναι αποτέλεσμα της κακής διαχείρισης των οικονομικών του κράτους από τους πολιτικούς;*

ναι

όχι

ίσως

Πιστεύετε πως το δημόσιο χρέος της χώρας μας είναι επικίνδυνο για το μέλλον;*

ναι

όχι

ίσως

Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την διαίτησή σας;*

ναι

όχι

ίσως

Ποιο –ες μερδα –ες σπόρων θεωρείτε ότι εδόνονται για την κοινότατη ης δόξα μας;*

- Πάτα κούρε πύλωλα
- Σημάσει υπάλληλοι
- Διεύθυνση επαγγελματίες
- Παιδική
- Άλλα

Θεωρείτε πως η υήφηση των Μνημονίων ήταν σωστή για την Ελλάδα;*

- ναι
- όχι
- ίσως

Συμφωνείτε με την πληροφορικόν να βγει η Ελλάδα από την ζώνη του Ευρώ;*

- ναι
- όχι
- ίσως

Βουρείτε πως με την επιβλή φέρων το οικονομική ης χώρας μας Απ Βελτιωθούν;*

- ναι
- όχι
- ίσως

Υπογραφήκατε να σταμάηστε να κίνετε κάποια σημαντική δραστηριότητα λόγω των οικονομικών σας;*

- ναι
- όχι

Βε φηήγατε στο εξωτερικό αναζητήκατε καλύτερες συνθήκες για αντίρεση εργασία;*

- ναι
- όχι

Υπάρχουν άτομα από το κοινό ή σας περιβάλων που σήκουν στο ποσοστό των ανέργων;*

- ναι
- όχι

Ποιο είναι κατά την άποψη σας το κυριότερο αίτιο ης οικονομική κρίσης;*

- Πολιτική
- εξωτερικές
- Δυσέη; κατάσταση

Ποιο είναι κατά την άποψη σας η κυριότερη συνέπεια ης κατάσταση ης αυτής;*

- ανεργία
- φτώχεια
- κοινωνική ανισότητα

Μητ είστε να κίνετε άμεσα για το μέλλον σας;*

- ναι
- όχι